

LATVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

EIROPAS SAVIENĪBA

**PROGRESA ZIŅOJUMS EIROPAS KOMISIJAI
PAR PARTNERĪBAS LĪGUMA EIROPAS SAVIENĪBAS INVESTĪCIJU
FONDU 2014.–2020.GADA PLĀNOŠANAS PERIODAM
ĪSTENOŠANU**

2017. gads

Partnerības līguma numurs: 2014LV16M8PA001

Sagatavots saskaņā ar Regulas Nr.1303/2013 52.pantu un
Regulas Nr. 2015/207 I pielikumu

SATURS

Saīsinājumi un lietotie termini	4
1. Nozaru attīstības vajadzību izmaiņas kopš partnerības līguma pieņemšanas	8
2. Progress ES 2020 mērķu un TM sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz starpposma mērķiem un atbalstu, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem	10
2.1. TM starpposma mērķu sasniegšanas progress	10
Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju	11
Uzlabot IKT pieejamību, izmantošanu un kvalitāti	13
Uzlabot MVK, kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju	13
Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	15
Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību	15
Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti	15
Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus tīkla pamatinfrastruktūrā	17
Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti	18
Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	20
Ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā	21
Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi	23
2.2. Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem	23
2.3. ETS programmu ieguldījums Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā	24
3. Progress par <i>ex-ante</i> izpildi	25
4. Koordinācija starp ESI fondiem un citiem Savienības un valsts finansējuma instrumentiem un ar Eiropas Investīciju banku (EIB)	25
Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	27
IKT pieejamība, e- pārvalde un pakalpojumi	28
Uzlabot MVK konkurētspēju	28
Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	29
Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte	29
Ilgtspējīga transporta sistēma	29
Nodarbinātība, darba spēka mobilitāte un sociālā iekļaušana	29
Izglītība, prasmes un mūžizglītība	30
5. Integrēta teritoriju attīstība	30
Pārskats par pilsētvides ilgtspējīgo attīstību	30
Pārskats par sabiedrības virzītu vietējo attīstību	31
Pārskats par integrēto teritoriālo investīciju īstenošanu:	32
Pārskats par makroreģionālās stratēģijas un jūras baseinu stratēģijas īstenošanu	32

Pārskats par integrētās pieejas īstenošanu, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu vajadzības, kurus visvairāk skar nabadzība, vai to mērķgrupu vajadzības, kurās ir lielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks	34
Pārskats par īstenošanu, lai risinātu to reģionu demogrāfiskās problēmas, kurus skar būtiski vai pastāvīgi dabas vai demogrāfiski kavēkļi	34
6. Darbības, kas veiktas, lai nostiprinātu dalībvalsts iestāžu un atbalsta saņēmēju spēju pārvaldīt un izmantot ESI fondus.....	35
7. Veiktās darbības un sasniegtais progress, lai mazinātu administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem	39
8. Partnerības principa ievērošana	41
9. Saistībā ar horizontālo principu piemērošanu un politikas mērķiem ESI fondu īstenošanai. 44	
<i>Ilgspējīgā attīstība</i>	44
<i>Vienlīdzīgas iespējas.....</i>	45
10. JNI īstenošana	47

Saīsinājumi un lietotie termini

AFCOS	ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienests
AII	Augstākās izglītības iestādes
AER	Atjaunojamie energoresursi
ARACHNE	EK izveidots risku vērtēšanas rīks, kas var palielināt projektu atlases efektivitāti, vadības pārbaudes un stiprināt krāpšanas identifikāciju, atklāšanu, novēršanu
ĀM	Ārlietu ministrija
BEMIP	Baltijas enerģijas tirgu starpsavienojumu plāns
COSME	Uzņēmumu konkurētspējas un mazo un vidējo uzņēmumu programma
CEF	Eiropas Infrastruktūras Savienojumu instruments
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
DI	Deinstitutionalizācija
DP	Darbības programma
DRN	Dabas resursu nodoklis
DV	Dalībvalsts
DVB mācības	Darba vidē balstītās mācības
EAIT	Eiropas vienotā augstākās izglītības telpa
EIB	Eiropas Investīciju banka
EIF	Eiropas Investīciju fonda
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EIS	Elektronisko iepirkumu sistēma
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
ELV	Lauku saimniecību ekonomiskā lieluma klase
EK	Eiropas Komisija
EKII	Emisijas kvotu izsolišanas instruments
EK pozīcijas dokuments	Eiropas Komisijas pozīcijas dokuments, prezentēts 2012.gada 4.decembrī
ETL	Elektrotransportlīdzekļi
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EM	Ekonomikas ministrija
E-pārvaldība	Informāciju tehnoloģiju risinājumi ESI fondu ieviešanas nodrošināšanai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERAF Regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra regula (ES) Nr.1301/2013 par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu un mērķi "Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai" un par Regulas (EK) Nr.1080/2006 atcelšanu
ES	Eiropas Savienība
ESSBJR	Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam
ES 2020	Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ESI fondi	Eiropas Savienības investīciju fondi - ESF, ERAF, KF, ELFLA, EJZF
ESI fondu īstenošanas regula	KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) Nr.215/2014 (2014.gada 7.marts), ar kuru paredz noteikumus, kā īstenot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu,

ES Padomes rekomendācija	Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, attiecībā uz metodoloģiju klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanas atbalstam, starpposma mērķu un galamērķu noteikšanu darbības rezultātu satvarā un intervences kategoriju nomenklatūru Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem
ESCO	Eiropas Savienības Padomes rekomendācija par Latvijas 2013.gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2012.–2016.gada konverģences programmu
ETS	Enerģijas servisa kompānija
EUR	Kohēzijas politikas mērķis “Eiropas teritoriālā sadarbība”
EQAR	Eiropas Savienības vienotā valūta euro
FM	Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs
GZ	Finanšu ministrija
HP IA	Gada īstenošanas ziņojums
HP VI	Horizontālais princips “Ilgtspējīgā attīstība”
IDF	Horizontālais princips “Vienlīdzīgas iespējas”
IeM	Iekšējās drošības fonds
IKT	Iekšlietu ministrija
IKP	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
ITI	Iekšzemes kopprodukts
IZM	Integrētās teritoriālās investīcijas
JG	Izglītības un zinātnes ministrija
JNI	Jauniešu garantijas programma
JSPA	Jauniešu nodarbinātības iniciatīva
KF	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
KIDG	Kohēzijas fonds
KM	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda Konsultatīvās izvērtēšanas darba grupa
KLP	Kultūras ministrija
KNAB	Kopīgā lauksaimniecības politika
KP	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
KP fondi	Kohēzijas politika
KPFI	ESF, ERAF, KF
LAD	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
LAP 2014-2020	Lauku atbalsta dienests
LAP	Latvijas Lauku attīstības programma 2014-2020 (ELFLA)
LBAS	Lauku attīstības politika
LIZ	Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme
LESD	Latvijas Darba devēju konfederācija
LLPA	Līgums par Eiropas Savienības darbību
LM	Latvijas Lielo pilsētu asociācija
LVC	Labklājības ministrija
MK	Latvijas valsts ceļi
NAP 2020	Ministru kabinets
	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam

NIP	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
NRP	Latvijas Nacionālā reformu programma “Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
MVK	Mazie un vidējie komersanti
P&A	Pētniecība un attīstība
P&TA&I	Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas
Pasākums M07	Pasākums M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”
PB	Pasaules banka
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
PL	Partnerības līgums ES investīciju fondu ieviešanai 2014.–2020.gada plānošanas periodam
PV	Prioritārais virziens
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
PUK	KP fondu Pagaidu uzraudzības komiteja
RIS3	Latvijas Viedās specializācijas stratēģija
Sadarbības partneri	Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, biedrības, nodibinājumi, nozaru asociācijas, plānošanas reģioni
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SEG	Siltumnīcefekta gāzu emisijas
SI	Snieguma ietvars
SIVN	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SM	Satiksmes ministrija
Stratēģija „Latvija 2030”	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
STEM	<i>Science, Technology, Engineering and Math</i> – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika
SVVA	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
TM	Tematiskais mērķis
UK	KP fondu uzraudzības komiteja
UR	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	Vadošā iestāde
VIAA	Valsts izglītības un attīstības aģentūra
VRG	Vietējā rīcības grupa
Vispārējā regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra regula (ES) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ padomes regulu (EK) Nr.1083/2006
VK	Valsts kanceleja
VM	Veselības ministrija
VSS	Eiropas Komisijas Vienotais stratēģiskais satvars 2014.–2020.gadam
VPP 2014-2020	Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

ZM	Zemkopības ministrija
ZRP	Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020.gadam
3.3.1.SAM	3.3.1.SAM “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām”
4.2.2.SAM	4.2.2.SAM “Atbilstoši pašvaldības integrētajiem attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās”
5.5.1.SAM	5.5.1.SAM “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus”
5.6.2.SAM	5.6.2.SAM “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām”
8.1.2.SAM	8.1.2.SAM “Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu”
9.3.1.SAM	9.3.1.SAM “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā”
9.PV	9.PV “Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana”

1. Nozaru attīstības vajadzību izmaiņas kopš partnerības līguma pieņemšanas

(1) Izstrādājot 2014.-2020.gada plānošanas perioda dokumentus viena no prasībām ir bijusi norādīt investīciju saikni ar ES Padomes ieteikumiem dalībvalstīm. Latvijas plānošanas dokumentu izstrādē tika izmantoti 2012. un 2013.gada Padomes ieteikumi. Izrietoši no PL, sasaiste ar Padomes rekomendācijām ir identificēta 17 no 32 investīciju prioritātēm. Tabulā 1. ir atspoguļotas PL izstrādē izmantotās Padomes rekomendācijas un veiktās darbības rekomendāciju ieviešanā.

1.tabula

EK Padomes rekomendāciju ieviešanas progress Latvijā

Latvijas ESI fondu Partnerības nolīgumā iekļautās Padomes rekomendācijas	Rekomendāciju ieviešanā panāktais progress ar ESI fondu atbalstu
<p><u>Veikt turpmākus pasākumus, lai modernizētu pētniecības iestādes, pamatojoties uz neatkarīgo novērtējumu.</u> (2013.g.)</p> <p><u>Izstrādāt un īstenot efektīvu zinātniskās izpētes un inovācijas politiku, kas paredz veicināt uzņēmumu inovācijas, t.sk. izmantojot nodokļu atvieglojumus, modernizēt infrastruktūru un racionalizēt zinātniskās izpētes iestādes.</u> (2012.g.)</p>	<p>2014.gadā ir uzsākti zinātnisko institūciju konsolidācijas un darbības optimizēšanas pasākumi – strukturālās reformas (t.sk. apvienošanai un sadarbības veidošanai). Infrastruktūras modernizācijas projektu īstenošanā tiek ņemts vērā neatkarīgais zinātnisko institūciju darbības starptautiskais novērtējums.</p> <p>Tāpat KP fondu DP ir paredzēti pasākumi, kuri sniedz tiešu ieguldījumu zinātnisko institūciju infrastruktūras modernizācijā un cilvēkkapitāla stiprināšanā.</p> <p>Papildus Latvija 2013.gadā ir apstiprinājusi Viedās specializācijas stratēģiju, kas ir viens no pamatkritērijiem zinātnes un inovāciju veicināšanas projektu atlasēs. Īpašs atbalsts paredzēts, lai veicinātu privātā sektora ieguldījumus inovācijās.</p>
<p><u>Arī turpmāk uzlabot energoefektivitāti, īpaši attiecībā uz dzīvojamajām ēkām un centrālapkures tīkliem, nodrošināt stimulus enerģijas izmaksu samazināšanai un novirzīt patēriņu uz energoefektīviem produktiem.</u> Uzlabot savienojamību ar ES enerģētikas tīkliem un veikt pasākumus, lai liberalizētu dabasgāzes tirgu, t.sk. paredzēt skaidrus noteikumus par trešo personu piekļuvi uzglabāšanas iespējām. (2013.g.)</p>	<p>ESI fondi sniedz nozīmīgu ieguldījumu energoefektivitātes uzlabošanā. 2015.gadā ir noslēdzies tirgus nepilnību izvērtējums, kurā izvēlēti piemērotākie atbalsta mehānismi energoefektivitātes uzlabošanai mājāsaimniecībām (t.sk. paredzot lielāku finansiālo atbalstu). 2016.gadā uzsākta atbalsta sniegšana daudzdzīvokļu māju siltināšanai, paredzot 166 milj. EUR lielu finansējumu. Tāpat uzsākti pasākumi publisko ēku energoefektivitātes uzlabošanai.</p>
<p>Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu pārklājumu un efektivitāti. Uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot Jauniešu garantijas mehānismu, izveidot visaptverošu profesionālo orientāciju, īstenot reformas profesionālās izglītības un mācību nozarē un uzlabot mācību kvalitāti un pieejamību. Reformēt sociālās palīdzības sistēmu nodrošinot mērķētākus pasākumus iesaistīšanai darba tirgū. (2013.g.)</p>	<p>Ieteikums saistībā ar bezdarba situācijas risināšanu tiek ieviests izmantojot ESF un JN1 atbalstu, īstenojot aktivizācijas pasākumus dažādu mērķa grupu bezdarbniekiem un neaktīvajām personām.</p> <p>Tāpat ar ESI fondu atbalstu tiek turpinātas reformas profesionālajā izglītībā, lai paaugstinātu profesionālās izglītības kvalitāti, pievilcību un atbilstību darba tirgus vajadzībām, tai skaitā, turpinot 2007.-2013. gada plānošanas periodā uzsāktu profesionālās izglītības tīkla sakārtošanu un infrastruktūras modernizēšanu. Plānojot ieguldījumus izglītības infrastruktūrā 2016.gadā ir izstrādāts infrastruktūras kartējums vispārējā un profesionālajā izglītībā, ņemot vērā darba tirgus vajadzības, izglītības iestāžu pieejamību un demogrāfiskās tendences.</p>
<p>“Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un stiprinot pabalsta saņēmēju aktivizēšanas pasākumus. Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību.” (2013.g.)</p>	<p>Attiecībā uz sociālās palīdzības pakalpojumu kvalitāti 2015.gadā ir uzsākti ieguldījumi sociālo darbinieku kvalifikācijas pilnveidē, kā arī 2016. gadā uzsākti pasākumi, lai izstrādātu un aprobētu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu finansēšanas modeli.</p>

<p>Īstenot plānotās augstākās izglītības reformas, īpaši attiecībā uz tāda finansēšanas modeļa izveidi, kas stimulē kvalitāti, akreditācijas sistēmas reformu, iestāžu konsolidāciju un internacionalizācijas veicināšanu. (2013.g.)</p>	<p>Izglītības infrastruktūras ieguldījumu kontekstā 2016.gadā ir izstrādāts kartējums arī ieguldījumiem augstākās izglītības iestādēs. 2017. gadā ir uzsākta projektu atlase, koncentrējot resursus STEM, tajā skaitā medicīnas un radošo industriju, studiju programmu modernizācijai. Finansējuma piešķiršanā tiek vērtēta augstākās izglītības institūcijas kapacitāte.</p> <p>No 2015.gada augstākās izglītības institūciju, studiju virzienu akreditāciju nodrošina Akadēmiskās informācijas centrs (AIC). Ar ESI fondu atbalstu tiek nodrošināta AIC kapacitātes veidošana.</p> <p>Tāpat darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” ir paredzēti pasākumi augstskolu iekšējās pārvaldības pilnveidei, studiju internacionalizācijai (ārvalstu pasniedzēju piesaiste, studiju programmu īstenošana citās ES valodās u.c.).</p>
<p>Pabeigt reformas, lai uzlabotu tiesu iestāžu efektivitāti un kvalitāti un samazinātu neiztiesāto lietu skaitu un tiesvedības ilgumu, tostarp attiecībā uz maksātnespēju. Ieviest visaptverošu cilvēkresursu politiku un veikt pasākumus, lai īstenotu mediācijas tiesības un racionalizētu šķīrējtiesu sistēmu. (2013.g.).</p>	<p>ESI fondu ietvaros Padomes ieteikuma ieviešanai atbalsts primāri tiek sniegts stiprinot tiesībsargājošo iestāžu darbinieku kapacitātes celšanai. 2016. gada ietvaros ir uzsākti pasākumi tiesu sistēmas, izmeklējamo institūciju, kā arī politikas plānotāju kvalifikācijas pilnveidei attiecībā uz komercdarbības regulējuma izstrādi, ekonomisko noziegumu izmeklēšanu un tiesvedību.</p>

(2) Papildus PL atspoguļotajām Padomes rekomendācijām, 2016.gadā Latvijai ir izteikts ieteikums strādāt pie veselības pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanas.¹ Vienlaikus jau 2013. gadā apstiprinātajā darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” ir paredzēts atbalsts veselības sistēmas attīstības stratēģijas izstrādei. ESI fondu atbalsta ietvaros 2016. gadā ir noslēdzies Pasaules bankas veiktais Latvijas veselības sistēmas izvērtējums, kā arī izstrādāts kartējums ārstniecības iestāžu attīstībai, kas ir ieviesis korekcijas plānotajā ESI fondu ieguldījuma sadalījumā starp dažādu profilu ārstniecības iestādēm.

(3) Izrietoši no Eiropas Komisijas 2017. gada progresa ziņojuma², Latvijas ESI fondu darbības programmās ir ņemti vērā visi atbilstošie Padomes ieteikumi, kas saistīti ar strukturālajiem jautājumiem. Ņemot vērā panākto progresu ESI fondu nacionālā regulējuma izstrādē, lielāka ESI fondu finansiālā ietekme uz Padomes ieteikumu ieviešanu sagaidāma 2017. gadā.

(4) Kopumā Latvijas attīstības vajadzības un izaicinājumi kopš plānošanas dokumentu izstrādes nav būtiski mainījušies un ir nepieciešams turpināt darbu pie uzsākto reformu īstenošanas un investīciju plāna izpildes. Vienlaikus ņemot vērā ārējās vides ietekmi, kā arī izmaiņas nacionālajos plānošanas dokumentos ir radusies nepieciešamība pārskatīt ieguldījumu stratēģiju, mehānismus un sasniedzamos mērķus atsevišķās ESI fondu ieguldījumu jomās. Īstenošanas periodā novērotas arī vairākas izmaiņas attiecībā uz finanšu instrumentu klāsta papildināšanos no citiem avotiem, kas nav struktūrfondi, attiecīgi, rosinot nepieciešamību pārskatīt finanšu instrumentu izmantošanu no struktūrfondu līdzekļiem, lai nodrošinātu pēc iespējas produktīvāku investīciju veikšanu.

(5) Būtiska ārējo faktoru ietekme novērojama attiecībā uz cenu un nacionālā regulējuma izmaiņām, kas īpaši ietekmē būvniecības izmaksas. Augstāku kvalitātes un drošības prasību noteikšana, inflācija u.c. mainīgie faktori ir radījuši izaicinājumus sākotnēji noteikto mērķu sasniegšanai jomās, kas saistītas ar infrastruktūras attīstību. Tuvākajos gados plānotās infrastruktūras investīcijas privātajā un publiskajā sektorā, kā arī kvalificēta darbaspēka trūkums, rada riskus turpmākam cenu pieaugumam.

¹ PADOMES IETEIKUMS (2016. gada 12. jūlijs) par Latvijas 2016. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2016. gada stabilitātes programmu. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H0818\(20\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H0818(20)&from=EN)

² European Commission, *Country Report Latvia 2017* (pieejams- <http://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-latvia-en.pdf>)

(6) Lai arī Latvijā kopš DP apstiprināšanas ir būtiski samazinājies jauniešu bezdarbs, nozīmīgi izaicinājumi saglabājas ar ilgtermiņa bezdarbnieku un neaktīvo jauniešu integrāciju darba tirgū un izglītībā. Ņemot vērā, ka Latvija vairs nekvalificējas ES līmenī noteiktajiem Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansējuma saņemšanas noteikumiem, pēc 2018.gada aktuāls kļūš jautājums par turpmāku jauniešu aktivizācijas pasākumu finansēšanu un iespējamām izmaiņām DP.

(7) Tāpat nepieciešams atzīmēt dažādu izstrādāto pētījumu ietekmi uz rīcībpolitiku ieviešanu. Piemēram, ņemot vērā izstrādāto pētījumu atkritumu apsaimniekošanas jomā³, kas bija daļa no *ex-ante* priekšnosacījuma izpildes, tika grozīta DP, precizējot ESI fondu ietvaros prioritāri atbalstāmās atkritumu apsaimniekošanas jomas un darbības, kā arī sasniedzamos rezultātus.

(8) Sagaidāms, ka nozīmīga ietekme uz ieguldījumu stratēģiju varētu būt arī Pasaules bankas pētījumam par Latvijas augstākās izglītības institūciju pārvaldības pilnveidi, kura izstrāde norisinās 2016.-2018.gadā.⁴ Balstoties uz pētījuma secinājumiem plānots sagatavot augstākās izglītības attīstības finansējuma programmu saturu un atbalsta nosacījumus.

2. Progress ES 2020 mērķu un TM sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz starpposma mērķiem un atbalstu, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem

2.1. TM starpposma mērķu sasniegšanas progress

(9) ES 2020 stratēģisko mērķu sasniegšanai laika posmā no 2014. līdz 2020.gadam ESI fondu ietvaros ir plānots novirzīt publisko finansējumu 3 368,6 milj. EUR apmērā pasākumiem, kuri atbilst ES 2020 mērķiem:

- Nodarbinātības veicināšana – 214,6 milj. EUR;
- Ieguldījumi P&A - 487,9 milj. EUR;
- Augstākā izglītība un skolu nepabeigušo skolēnu īpatsvars – 519,3 milj. EUR;
- Nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars (%) – 574,9 milj. EUR;
- Energoefektivitāte – 520,8 milj. EUR;
- Atjaunojamo energoresursu īpatsvars bruto enerģijas gala patēriņā un siltumnīcu gāzu (SEG) emisiju samazināšana – 1 051,1 milj. EUR.

(10) Salīdzinot ar situāciju brīdī, kad tika apstiprināts PL, 2016.gada 31.decembrī publiskais finansējums ES 2020 sasniegšanai būtiski nav mainījies.

ESI fondu ieguldījumu stratēģija balstīta uz stratēģijā “Latvija 2030”, NRP un NAP 2020 minētajiem attīstības virzieniem, noteiktajām vajadzībām un izaicinājumiem, t.sk. ņemot vērā ESSBJR noteikto. Informācija par PL progresu TM griezumā ir sniegta par periodu līdz stratēģiskā ziņojuma iesniegšanai EK, ņemot vērā aktuālākos pieejamos datus. Par ES 2020 mērķu sasniegšanas progresu sagatavots un MK iesniegts sestais *Progresā ziņojums par Latvijas nacionālās reformu programmas “Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanu*. Līdz 2017.gada novembrim tiks sagatavots NAP 2020 izvērtējuma ziņojums, kurā tiks veikta detalizēta investīciju progresa analīze visās nozarēs, t.sk. progress, riski saistībā ar ESI fondu ieviešanu un to ietekmi uz Latvijas tautsaimniecības izaugsmi. Vienlaikus 2017.gada beigās un 2018.gadā atbildīgās ministrijas veiks savu nozaru plānošanas dokumentu izvērtējumu, kas tiks t.sk. saistīts ar NAP 2020 izvērtējumu. Detalizētāka informācija par KP fondu SI mērķu ieviešanas progresu šajā ziņojumā netiek atspoguļota, ņemot vērā, ka tā ir

³*Eiropas Savienības fondu 2014. – 2020.gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmo vides aizsardzības aktivitāšu ekonomisko ieguvumu novērtējums*. Pētījuma izvērtēta esošā situācija atkritumu apsaimniekošanas nozarē Latvijā, kā arī noteikti indikatīvie virzieni turpmākajām investīcijām

⁴ Pētījumā tiks izvērtēta augstskolu iekšējā pārvaldība, ņemot vērā Latvijas Viedās specializācijas mērķus un prioritātes.

pieejama KP fondu GZ⁵, savukārt par ELFLA SI mērķu ieviešanas progresu informācija pieejama LAP 2014-2020 GZ un par EJZF SI mērķu ieviešanas progresu informācija atspoguļota ZRP GZ⁶.

Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju

(11) TM dod ieguldījumu ES2020 nacionālā mērķa **P&A - 1,5% no IKP 2020.gadā sasniegšanā**, kā arī ieguldījumu Latvijas zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozares efektīvākai pārvaldībai, zinātnes izcilības un pētniecības un inovāciju kapacitātes veicināšanai.

(12) KP fondu ieguldījumi TM ietvaros ir cieši saistīti ar ES Padomes 2013.-2016.gada specifisko rekomendāciju Latvijai īstenošanu un sniedz būtisku atbalstu Latvijā 2015.gadā uzsākto strukturālo reformu nodrošināšanā, kuru galvenais mērķis ir koncentrēt publiskos finanšu, pētniecības un cilvēkresursus konkurētspējīgās **zinātniskās institūcijās**. Reformas tiek veiktas atbilstoši starptautiskā zinātniskā izvērtējuma ieteikumiem. Lai īstenotu zinātnisko institūciju apvienošanu un reorganizācijas pasākumus, izstrādātas/pilnveidotas 14 zinātnisko institūciju attīstības stratēģijas un zinātnisko institūciju reģistrā reģistrēto zinātnisko institūciju skaits samazināts par 16. Turklāt atbalstu, kas paredzēts zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšanai un P&A infrastruktūras attīstībai, TM ietvaros var saņemt tikai tās zinātniskās institūcijas, kas starptautiskajā zinātnes izvērtējumā saņēma augstu novērtējumu vai ir iesaistītas konsolidācijas pasākumos.

(13) Ieguldījumi TM ietvaros tiek veikti atbilstoši RIS3 stratēģijai⁷, un **nodrošina ieguldījumu koncentrēšanu Latvijas viedās specializācijas jomās**. RIS3 stratēģijas ietvaros tiek nodrošināta uzņēmējdarbības atklājuma principa īstenošana, kas nodrošina dialogu ar dažādām iesaistītajām pusēm (politikas veidotāji, uzņēmējdarbības sektors, akadēmiskās aprindas u.c.) gan RIS3, gan citās jomās. Uzņēmējdarbības atklājuma princips pēc būtības ir iestrādāts visos RIS3 ieviešanas pasākumos, tādējādi ļaujot identificēt/aktualizēt pastāvošos attīstības šķēršļus produktu/ nišu līmenī, t.sk. identificētu eksportspējīgākos produktus un nišas ar augstāko pievienoto vērtību, novērtētu esošo resursu bāzi (cilvēkresursi, infrastruktūra), veiktu padziļinātu ražotāju analīzi, noskaidrojot izaicinājumus, kas kavē uzņēmumu attīstības iespējas un produktu ar augstāku pievienoto vērtību izstrādi un ražošanu. Vienlaikus šis process sniedz atgriezenisko saiti par P&A un inovācijas atbalsta pasākumu ieviešanas efektivitāti un nepieciešamajām izmaiņām. **Pirmais ziņojums par RIS3 monitoringa rezultātiem** ir izstrādāts 2017.gada 1.pusgadā un ietver vērtējumu par Latvijas ekonomikas attīstības tendencēm, mērķiem un izaicinājumiem, RIS3 rādītāju sasniegšanas analīzi, RIS3 programmu un pasākumu īstenošanas gaitu un virzību uz mērķu sasniegšanu, kā arī turpmāko pasākumu plānu.

(14) Latvijas inovācijas sistēmas starptautiskais novērtējums arvien uzlabojas. [European Innovation Scoreboard 2016](#) pārskatā Latvija pirmo reizi vēsturē tika iekļauta mēreno inovatoru grupā (50-90% no ES vidējā), ierindojoties 25.vietā starp 28 pētījumā iekļautām ES dalībvalstīm. [2017.gada pārskatā](#) Latvijas inovācijas sistēmas sniegums jau tika ierindots 24.vietā, tomēr ieguldījumu P&A mērķa sasniegšana joprojām uzskatāma par **lielu izaicinājumu**.

(15) Nacionālā ES 2020 mērķa par P&A ieguldījumiem % no IKP sasniegšanas **progress** (0.62 % no IKP) būtiski atpaliek no sākotnēji plānotā progressa 2015.gadam (1.0% no IKP). Ieguldījumu īpatsvars P&A pēdējos gadus saglabājas vidēji 0.60-0.70 % līmenī no IKP (salīdzinoši nacionāli noteiktais mērķis P&A ieguldījumiem ir 1.5% no IKP 2020.gadā; ES vidējais rādītājs - 2.03% no IKP/gadā; detalizētāka informācija par P&A mērķa sasniegšanas progresu iekļauta NRP progressa ziņojumā par 2016.gadu).

⁵ Pieejams ES fondu tīmekļa vietnē; <http://www.esfondi.lv/gadskartejie-ieviesanas-zinojumi>

⁶ Atrodams ZM tīmekļa vietnē: LAP 2014-2020 GZ <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/zinojumi?id=11549#jump> un ZRP GZ <https://www.zm.gov.lv/zivsaimnieciba/statiskas-lapas/ikgadejie-zinojumi?id=10078#jump>

⁷ Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas ietvardokuments ir Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (MK 28.12.2013.rīkojums Nr. 685)

(16) Ar nolūku **veicināt privātā sektora ieguldījumus P&A**, sākot ar 2014.gada 1.jūliju tiem uzņēmumiem, kuri iegulda P&A, ir pieejams atbalsts nodokļa atvieglojuma veidā, nosakot, ka noteiktas uzņēmumu P&A izmaksas tiek norakstītas tajā gadā, kad tās radušās, piemērojot vērtību palielinošu koeficientu – 3. Pirmie nodokļu pārskatu pārbaudes rezultāti 2015.gadā parādīja, ka 2014.gadā ieviestais atvieglojums P&A izmaksām lielā mērā tika negodprātīgi izmantots un tas tika koriģēts. 2015.gadā P&A izdevumus bija deklarējuši 30 uzņēmumi, kopējam atvieglojumu apmēram veidojot 424,1 tūkst. euro un nodokļa atvieglojumus par P&A izdevumiem pamatā izmantoja tie paši uzņēmumi, kas arī pirms nodokļa atvieglojuma ieviešanas veica ieguldījumus savu produktu P&A. Līdz ar to secināms, ka šis nodokļu atvieglojumu stimulē P&A ieguldījumu veicināšanai nestrādā.

(17) P&A zemais ieguldījumu līmenis ir skaidrojams ar zemo privātā sektora investīciju īpatsvaru, kas ir samazinājies salīdzinājumā ar pirmskrīzes periodu un, atjaunojoties izaugsmei, praktiski nav pieaudzis, ar nepietiekamo publiskā finansējuma apjomu P&A un ar to, ka vairāk nekā pusi no kopējiem P&A ieguldījumiem veido ārvalstu, t.sk. ES struktūrfondu, finansējums. Tāpat ir jāņem vērā, ka, izvirzot mērķi 2020.gadā sasniegt finansējumu P&A darbībām 1,5% no IKP, atbilstošie nozares politikas plānošanas dokumenti (Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam) paredzēja kompleksu pasākumu kopumu, kur valsts investīciju būtisks pieaugums kombinācijā ar ES struktūrfondu ieguldījumiem P&A infrastruktūrā un cilvēkresursos nodrošinātu arī privātā sektora investīciju pakāpenisku pieaugumu. Ņemot vērā valsts budžeta ierobežotos resursus un valdības definētos budžeta politikas prioritāros attīstības virzienus, zemāks nozares plānošanas dokumentos paredzētā budžeta finansējuma P&A pieaugums daļēji rezultējies arī investīciju trūkumā no privātā sektora puses. Šāda situācija rada riskus iepriekš plānoto mērķi 2020.gadā nesasniegt, vienlaikus atbilstoši iepriekš minētajiem pasākumiem RIS3 monitoringa ietvaros paredzēts regulāri ziņot par nepieciešamajām izmaiņām P&A jomas finansēšanā. Tāpat, analizējot nacionālo P&A ieguldījumu struktūru, secināms, ka ES struktūrfondu finansējuma daļa tajā ir visapjomīgākā un ir 67 %, no kā secināms, ka šobrīd P&A ieguldījumu apjoms Latvijā lielā mērā ir atkarīgs no ES fondu ieguldījumu efektivitātes.

(18) Līdzīgu secinājumu par Latvijas zinātnes un inovāciju sistēmas atkarību no ESI fondiem izdara arī EK savā [pētījumā par KP sagaidāmajiem rezultātiem Igaunijā, Lietuvā un Latvijā 2014.-2020.gada plānošanas periodā \(2016\)](#), norādot, ka Latvija, veicinot P&TA &I sektoru attīstību, atšķirībā no abām pārējām Baltijas valstīm vairāk balstās uz KP nekā nacionālo finansējumu (salīdzinot LT ES struktūrfondu daļa kopējā P&A finansējumā ir 30 %, EE- 40%, bet Latvijai gandrīz 70 %).

(19) Lai izvērtētu Latvijas zinātnes finansēšanas sistēmas efektivitāti, Latvija ir piesaistījusi EK Politikas atbalsta vienības ekspertus, kas laika posmā līdz 2017.gada oktobrim izvērtēs nacionālo zinātnes finansēšanas sistēmu un sagatavos rekomendācijas tās uzlabošanai.

(20) Ņemot vērā, ka ESI fondu projektu īstenošana P&TA&I jomā lielākoties ir uzsākta 2016.gada nogalē/2017.gada sākumā, kā arī ņemot vērā uzsāktos un paralēli notiekošos strukturālo reformu un P&TA&I atbalsta sistēmas pārkārtošanas procesus to efektīvākai pārvaldībai, tad PL plānoto galveno rezultātu progress un DP snieguma ietvarā noteikto starpposma mērķu 2018.gadam sasniegšanas progress **būs vērojams turpmākajos gados**.

(21) Lai sekmētu konkurētspējas palielināšanu lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas nozarēs, attīstot un praksē pielietojot jaunas, inovatīvas metodes un tehnoloģijas, un radītu iespēju jaunu zināšanu apmaiņai, LAP 2014-2020 ietvaros ir veiktas nepieciešamās darbības, lai Publiskā iepirkuma likumā noteiktajā kārtībā izvēlētos konsultāciju pakalpojumu sniedzējus un 2016.gada otrajā pusē tiktu uzsākta konsultāciju pakalpojumu sniegšana visā Latvijā. Savukārt atbalsta pasākumu sadarbības veicināšanai ietvaros veiktas nepieciešamās sagatavošanas darbības atbalsta pasākuma efektīvai un kvalitatīvai ieviešanai. Ņemot vērā 2016. gadā publiskā iepirkuma rezultātā uzņemtās līgumsaistības konsultāciju pakalpojumu jomā, potenciālo konsultāciju saņēmēju ieinteresētību, kā arī noslēgto līgumu sekmīgo administrēšanu, ir pārliecība par pasākuma sekmīgu īstenošanu un LAP 2014-2020 noteikto mērķu sasniegšanu. Attiecībā uz jaunu, inovatīvu metožu un

tehnoloģiju pielietošanu praksē un sadarbības nodrošināšanu lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas nozarē, lai gan LAP 2014-2020 līdz šim nav pieredzes šāda pasākuma īstenošanā, ievērojot pieejamā finansējuma apjomu, kā arī nozares pārstāvju un mērķa grupu ieinteresētību un aktivitāti, pastāv pārliecība par pasākuma sekmīgu īstenošanu un LAP 2014-2020 noteikto mērķu izpildi.

Uzlabot IKT pieejamību, izmantošanu un kvalitāti

(22) Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentos⁸⁹, kas tika izstrādāti, identificējot nozares vajadzības, t.sk. ņemot vērā ES2020 stratēģijas vadošās iniciatīvas “Digitālā programma Eiropai” noteikto mērķus (pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu ne mazāku par 30 Mbit/s un 50% vai vairāk ES mājsaimniecību abonētu interneta pieslēgumu ar ātrumu ne mazāku par 100 Mbit/s līdz 2020.gadam.) attiecībā uz plašjoslas internetu sasniegšanu, kā arī digitālā vienotā tirgus (Digital single Market) definētos attīstības rādītājus (Digital Scoreboard), lai tuvotos ES vidējam līmenim, e-pakalpojumu attīstībā, pārvaldes procesu optimizācijā un elektronizācijā un digitālā satura veidošanā ar mērķi pilnvērtīgi izmantot IKT potenciālu publiskās pārvaldes efektivitātes celšanā, pakalpojumu pieejamības veicināšanā, valsts konkurētspējas paaugstināšanā.

(23) Papildus, lai nodrošinātu ERAF ieguldījuma efektīvu piemērošanu, pirms IKT jomas specifiskā atbalsta mērķa īstenošanas uzsākšanas, veikts apjomīgs darbs, kura ietvaros definēti pamatprincipi un prioritātes, izveidojot nosacījumus vienotās IKT mērķarhitektūras īstenošanai, kas viedo vienotu pieeju veicot IKT ieguldījumus.

(24) IKT arhitektūras izstrādes ietvaros tiek definēts detalizēts katra attīstības pasākuma saturs, noteikts un pamatots konkrēto attīstības pasākumu investīciju un tā ietvaros izveidoto informācijas sistēmu uzturēšanas izdevumu apjoms, noteikta pasākumu realizācijai nepieciešamo projektu saturiskā un organizatoriskā struktūra, izstrādāts vienots projektu īstenošanas laika un secības plānojums, kā arī sniegts pasākumu realizācijas ekonomiskais pamatojums. Lai izvērtētu un saskaņotu attīstības pasākumu ietekmes uz informācijas apmaiņu un apstrādi saistītajās institūcijās, IKT arhitektūras izstrādē tiek iesaistītas gan attīstības pasākumu ietekmētās valsts pārvaldes iestādes, gan pašvaldības. Iepriekš minētais sagatavo stabilu pamatu projekta iesniegumam, attiecīgi pēc tā apstiprināšanas, efektīvākai projekta realizācijai.

(25) Lai arī progress ir neliels, ņemot vērā minēto par veikto analīzi pirms ieguldījumu uzsākšanas, turpmākajā ieviešanas procesā būtiski kavējumi nav sagaidāmi.

Uzlabot MVK, kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju

(26) TM dod ieguldījumu ES2020 mērķa “Nodarbinātības līmenis -73% iedzīvotāju (20-64 gadu vecuma grupā) ir nodarbināti” sasniegšanā. CSP dati liecina, ka kopš 2013.gada līdz 2016.gadam nodarbinātības līmenis pieaudzis no 69,7% līdz 73,2%¹⁰, līdz ar to ES 2020 un NRP noteiktais mērķis 2020.gadam attiecībā uz nodarbinātības līmeni jau ir pārsniegts.

(27) Ieguldījumi TM ietvaros tiek veikti atbilstoši Nacionālajās industriālajās pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam noteiktajiem rīcības virzieniem (industriālo zonu attīstība, finanšu pieejamības veicināšana, inovāciju kapacitātes paaugstināšana, eksporta veicināšana, energoresursu izmaksu samazināšana, darbaspēka pieejamība un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums) un ir vērsti uz produktivitātes pieauguma, apstrādes rūpniecības pieauguma, apstrādes

⁸ Nākamās paaudzes plašjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstības koncepcija 2013.-2020.gadam, pieejama <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file47307.doc>

⁹ Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam, pieejamas <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4518>

¹⁰ Latvijas nacionālā reformu programma Eiropa 2020 stratēģijas īstenošanai vienlaicīgi ar Latvijas Konverģences programmu 2011.-2014.gadam tika apstiprinātas MK 2011.gada 26.aprīlī un iesniegtas EK 2011.gada 29.aprīlī.

rūpniecības īpatsvara iekšzemes kopproduktā pieauguma un pētniecības un attīstības ieguldījumu veicināšanu.

(28) Mērķtiecīga valsts industrializācija ir svarīga ekonomikas attīstībai un, tirgus signāli uzrāda augstu pieprasījumu pēc grantu atbalsta ražošanas attīstībai (ražošanas iekārtas, industriālās ēkas/zonas). Valsts, veicot ieguldījumus industriālo teritoriju izveidē, ne tikai stimulē iepriekš minētās ekosistēmas izveidi, bet ļauj uzņēmumam novirzīt finanšu resursus tādu investīciju veikšanai, kas reducējamas uz produktivitāti. Proti, ja no valsts puses tiek nodrošināta teritorija, kas komersantam neprasa nekādus papildus ieguldījumus infrastruktūrā vai tās pielāgošanā, nodrošina pieeju pētniecības un attīstības darbu veikšanai, nodrošina dabīgu zināšanu pārnesi un jaunu ideju ģenerēšanu, komersantam nav jāveic ieguldījumi tādās darbībās, kas nav fokusētas uz produktivitātes ģenerēšanu. Līdz ar to resursu koncentrācija vienuviet industriālās teritorijās, tai skaitā ap stratēģiski nozīmīgiem objektiem, piemēram, ostas, lidostas, universitātes, nodrošina ne tikai ekosistēmas izveidošanu, bet līdzekļu atbrīvošanu gudru investīciju veikšanai, kas pati par sevi ir uzskatāma par pozitīvu vilkmi konkrētās industrijas attīstībai. Analizējot esošo situāciju var secināt, ka valsts intervence finanšu instrumentu veidā nesniedz pietiekamu atdevi tiešu uz pievienotās vērtības produktu ražošanu un tautsaimniecības strukturālo transformāciju, proti, nemotivē uzņēmējus izvēlēties transformācijas ceļu. Ņemot vērā faktu, ka finanšu instrumenti ir saistīti ar piešķirtā atbalsta atgriešanu savukārt ilgtermiņa ieguldījumu ēkās atmaksāšanās periods ir vidēji 20 gadi, komersanti nav ieinteresēti uzņemties tik augstu risku un tik lielas finansiālas saistības pret ieguldījumu, kas nav nerada apgrozījumu un neveido peļņu.

(29) Lai veicinātu strauji augošu tehnoloģiju uzņēmumu jeb jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā¹¹, tādējādi sekmējot arī pētniecības attīstību un pētniecības produktu komercializāciju, ir stājies spēkā Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums. Paredzēts, ka jaunuzņēmumiem būs pieejams šāds valsts atbalsta pasākumu kopums:

- atbalsta programma VSAOI fiksētā maksājuma veikšanai ar papildu iespēju saņemt iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumu;
- atbalsta programma augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei ar papildu iespēju piemērot uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumu.

(30) Lai uzlabotu lauku saimniecību, īpaši mazo un vidējo, dzīvotspēju un konkurētspēju, atbalstot to pārstrukturēšanu un modernizāciju, lauksaimniecības, pārtikas nozarē un mežsaimniecībā, kā arī, lai veicinātu lauksaimniecības nozares bruto pievienotās vērtības pieaugumu, LAP 2014-2020 ietvaros ir sniegts atbalsts ieguldījumiem materiālajos aktīvos, lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstībai, ražotāju grupu un organizāciju izveidei, kā arī dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai. Ievērojot projektu īstenošanas termiņa ilgumu (divi līdz četri gadi), projektu finansiālo apjomu, sasniedzamo rādītāju izpilde šobrīd vērtējama kā atbilstoša (32,6% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības). Turklāt pārskata periodā attiecībā uz LAP 2014-2020 atbalsta pasākumu īstenošanu vērojams labs progress (uzņemtās saistības veido jau 35,7% no plānotā ES finansējuma kopumā periodā), līdz ar to nepastāv riski LAP 2014-2020 noteikto mērķu izpildei. Papildus tam, lai veicinātu ieguldījumus lauksaimniecības produktu pārstrādes nozares attīstībā un virzītos uz sasniedzamo rādītāju izpildi, tiks pilnveidoti atbalsta saņemšanas nosacījumi attiecīgā LAP 2014-2020 atbalsta pasākuma ietvaros. Lai uzlabotu zivsaimniecības uzņēmumu konkurētspēju, kā arī, lai veicinātu bruto pievienotās vērtības kāpumu zivsaimniecībā, ZRP ietvaros ir uzsākti 10 pasākumi, piesaistot publisko finansējumu 21 % apmērā no pasākumos pieejamā publiskā finansējuma.

¹¹ starptautiski lietotais apzīmējums angļu valodā "startup"

Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs

(31) TM ietvaros plānoto pasākumu īstenošana veikta saskaņā ar Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģijā 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai (turpmāk – Stratēģija 2030) noteikto un virzīti uz sabalansētām ekonomiskajām un sociālajām interesēm, uz tirgus principiem balstītu atbilstošu enerģētikas politiku. Pieejamās investīciju programmas sniedz būtisku ieguldījumu vairāku stratēģijā “Latvija 2030” noteikto rīcības virzienu īstenošanā, tai skaitā veicinot energoefektivitātes pasākumus un AER izmantošanu enerģijas galapatēriņa sektoros, tādējādi veicinot stratēģijas ES 2020 mērķu izpildi.

(32) Lai veicinātu SEG un amonjaka emisiju samazināšanos un CO₂ piesaisti, LAP 2014-2020 ietvaros ir uzsākti atbalsta pasākumi ieguldījumiem materiālajos aktīvos (lauku saimniecībās un pārstrādē), kā arī ieguldījumiem meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā. Sasniedzamo rādītāju izpilde šobrīd vērtējama kā atbilstoša noteikto 2018.gada starpposma mērķu izpildei (27,3% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības).

Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību

(33) Kopumā TM ietvaros plānoto pasākumu īstenošana ir uzsākšanas stadijā, kas skaidrojams ar to, ka pirms ieguldījumu uzsākšanas bija nepieciešams izpildīt ex-ante nosacījumu- izstrādāt Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānus (UBAP) 2016.– 2021.gadam četrām Latvijas lielākajām upēm - Daugavai, Lielupei, Gaujai un Ventai. UBAP ietverta ūdeņu stāvokļa analīze un cilvēka darbības ietekmes novērtējums, definēti ūdeņu kvalitātes mērķi un paredzēti pasākumi un to īstenošanas prioritātes izvirzīto mērķu sasniegšanai. Atbilstoši UBAP identificētajām vajadzībām veikta projektu priekšatlase un izstrādāti normatīvie akti.

(34) Šobrīd, atbilstoši galvenajām prioritātēm klimata un vides risku pārvaldības jomā, kas identificētas VPP 2014–2020¹² un UBAP, tiek īstenotas aktivitātes, kas paredz:

- a. ieviest plūdu aizsardzības pasākumus, kur pastāv plūdu riska draudi t.sk., ievērojot klimata pārmaiņu adaptāciju aspektus;
- b. atbalstu esošo pretplūdu sistēmu (t.sk. meliorācijas sistēmu) renovācijai un rekonstrukcijai.

Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti

Atkritumu apsaimniekošana:

(35) Latvijas normatīvajos aktos ir pārņemti ES normatīvajos aktos noteiktie mērķi dažādu atkritumu plūsmu savākšanai un pārstrādei. Ir arī noteikti atkritumu apsaimniekošanā iesaistīto iestāžu un komersantu pienākumi un atbildība. Atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi veicina arī dažādi ekonomiskie instrumenti, piemēram, dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu poligonos vai par videi kaitīgo preču realizāciju, kā arī ražotāja atbildība par atsevišķu veidu preču atkritumu savākšanas, pārstrādes un reģenerācijas nodrošināšanu (piemēram, elektriskās un elektroniskās iekārtas, baterijas un akumulatori, riepas, smēreļļas un eļļas filtri).

(36) Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas jomā ir plānotas, ievērojot gan ES direktīvās un nacionālajos normatīvajos aktos noteiktos mērķus, gan Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.–2020.gadam noteikto mērķi - palielināt atkritumu sagatavošanu dažādu materiālu otrreizējai lietošanai un citu atkritumos esošo materiālu pārstrādei, nodrošinot, ka atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē.

(37) Ņemot vērā, nepieciešamību pirms ieguldījumu veikšanas izpildīt EK izvirzīto atkritumu jomas *ex-ante* nosacījumu, izstrādājot pētījumu par atkritumu nozari Latvijā, t.sk. identificējot galvenās nozares mērķorientētās vajadzības, kur prioritāri veicami ES fondu ieguldījumi, normatīvo

¹² VPP 2014–2020 apstiprinātas MK 2014.gada 18.marta sēdē (protokols Nr.17, 31.§)

aktu oficiālais saskaņošanas process tika uzsākts pēc *ex-ante* nosacījumu izpildes. Pēc normatīvo aktu apstiprināšanas tika veikta valsts atbalsta shēmas saskaņošana ar Eiropas Komisiju, saņemot saskaņojumu 2016.gada decembrī un 2017.gada janvārī, kā rezultātā projektu iesniegumu atlase uzsākta 2017.gada 1.ceturksnī.

(38) Vienlaikus atkritumu sektorā tiek īstenotas vairākas nacionālās iniciatīvas, lai tuvotos noteiktajiem atkritumu saimniecības mērķiem un ievērotu atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju.¹³ 2017.gada 1.janvārī stājās spēkā Atkritumu apsaimniekošanas likuma grozījumi, kas veicinās ES direktīvās noteiktos atkritumu pārstrādes mērķu un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu sasniegšanu. Ministru kabinetam uzdots izstrādāt kritērijus, pēc kuriem noteiks, ka atkritumi ir sagatavoti apglabāšanai, kā arī prasības atkritumu sastāva noteikšanai. Savukārt mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanu turpmāk organizēs pašvaldības. Tiks precizētas prasības un uzlabota datu kvalitāte par poligonos apglabājamiem atkritumiem, tādējādi uzlabojot iespējas plānot turpmāko šo atkritumu apsaimniekošanu. Stājoties spēkā grozījumiem Dabas resursu nodokļa likumā, palielināts nodoklis par sadzīves apglabāšanu poligonos no 25 euro/t 2017.gadā līdz 50 euro/t 2020.gadā, šādā veidā stimulējot sadzīves atkritumu pārstrādi un reģenerāciju un samazinot poligonos apglabājamus atkritumu apjomus.

(39) Kopumā TM ietvaros atsevišķu plānoto pasākumu ietvaros konstatēta kavēšanās pasākumu īstenošanā, piemēram, atkritumu apsaimniekošanas jomā, kas galvenokārt ir saistīta ar saskaņošanas procesā sociālo partneru izteiktajiem komentāriem par plānotajām investīcijām.

Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība:

(40) Lai nodrošinātu **ūdenssaimniecības pakalpojumu** atbilstību ES direktīvu prasībām¹⁴, investīcijas prioritāri tiek ieguldītas kanalizācijas tīklu paplašināšanā, notekūdeņu savākšanā un novadīšanā līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

(41) ES fondu ieguldījumus regulējošo normatīvo aktu izstrādes laikā tika veiktas projektu priekšatlases, t.sk., balstoties uz *ex-ante* nosacījuma izpildes laikā izstrādātajiem UBAP. 2016.gadā uzsākta projektu iesniegumu atlase un vērtēšana 1.atlases kārtas projektiem. Šobrīd tiek veikta 1.atlases kārtas projektu ieviešana un izsludināta 2.atlases kārtā.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ekosistēmu aizsardzība:

(42) 2016.gadā ir uzsākts biotopu kvalitātes un izplatības apzināšanas projekts, kura ietvaros līdz 2019.gadam tiks iegūti dati un izstrādātas biotopu kartējums par visu Latvijas teritoriju.

(43) Lai nodrošinātu antropogēnās slodzes mazinošas infrastruktūras izveidi īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, 2016.gadā tika izsludināta projektu iesniegumu atlase. 2017.gadā turpinās projektu vērtēšana, kā arī ir uzsākta pirmo projektu ieviešana. Projektus īsteno līdz 2018.gada beigām. Savukārt biotopu un sugu populācijas atjaunošanas pasākumus plānots īstenot pēc 2018.gada.

(44) ELFLA: Lai veicinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, saglabātu un aizsargātu ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību, kā arī uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti, LAP 2014-2020 ietvaros ir uzsākti atbalsta pasākumi meža platību paplašināšanai un mežu dzīvotspējas uzlabošanai, kā arī agrovides un klimata uzlabošanai, bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai, kur pārskata periodā izmaksas jau veiktas 40% no plānotā ES finansējuma, kas liecina par labu progresu.

(45) EJZF: Lai saglabātu un aizsargātu vidi un uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti ZRP ietvaros, ir uzsākta septiņu pasākumu īstenošana, piesaistot kopumā 26 % no pasākumos pieejamā publiskā finansējuma. ZRP īstenošanas gaita parāda labu līmeni virzībā uz tajā izvirzīto snieguma ietvara mērķu sasniegšanu.

13 [Vides politikas pamatnostādnes](#) 2014.-2020. gadam un Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020.gadam.

14 ES direktīva 91/271/EEC "Par pilsētu notekūdeņu attīrīšanu" <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0271&qid=1402302475285&from=EN>,

ES direktīva 98/83/EC "Par dzeramā ūdens kvalitāti" <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0083&qid=1402302475285&from=EN>

Vides monitoringa sistēmas attīstība:

(46) Lai nodrošinātu vides monitoringa jomas saistošo direktīvu prasību izpildi, ir veikta investīciju vajadzību apzināšana un 2016.gadā apstiprināts investīciju normatīvais regulējums. 2017.gada 1.ceturksnī uzsākta projektu iesniegumu atlase.

Kultūras un dabas mantojuma ilgtspējīga attīstība:

(47) Lai veicinātu nozīmīga kultūras un dabas mantojuma līdzsvarotu attīstību, ERAF atbalsts tiek sniegts pašvaldību attīstības programmās balstītu nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma saglabāšanai, aizsargāšanai un attīstībai, kā arī esošo funkciju attīstīšanai un jaunradītiem pakalpojumiem kultūras un dabas mantojuma objektos, tādējādi nodrošinot investīciju ilgtspēju un ietekmi uz nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu sociālekonomiskā potenciāla attīstību un integrāciju vietējās ekonomikas struktūrā. Projektu ideju priekšatlases ietvaros ir izvēlētas 10 projekta idejas, kas iekļautas sadarbības projektu iesniedzēju sarakstā, nodrošinot vismaz viena projekta īstenošanu katrā reģionā un vienlaikus veicinot investīciju sinerģiju starp kultūras un dabas mantojuma teritorijām.

Pilsētvides revitalizācija:

(48) Lai palielinātu piesaistīto privāto apjomu Rīgas pilsētā, ir uzsākti atbalsta pasākumi Rīgas pilsētas revitalizācijas pasākumiem, sākotnēji identificējot tos maza mēroga sabiedriskos, kultūras un sporta infrastruktūras objektus, kuru attīstība nodrošinās teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu un kvantitatīvā izteiksmē paredz lielāko revitalizācijas efektu un lielākas privātas investīcijas.

(49) Tāpat TM ietvaros ir uzsākti atbalsta pasākumi pašvaldību teritoriju revitalizācijai, kuru ietvaros atbilstoši pašvaldību attīstības programmās identificētajām vajadzībām un noteiktajām prioritātēm uzņēmējdarbības veicināšanai un vides sakārtošanai tiek sakārtotas degradētās teritorijas, radot jaunas darba vietas un piesaistot nefinanšu investīcijas. Tāpat, lai izlīdzinātu disproporcijas starp reģioniem, atbilstoši plānotajam, papildus atbalsts publiskās infrastruktūras sakārtošanai un uzņēmējdarbības vides veicināšanai tiek sniegts Latgales plānošanas reģiona pašvaldībām. Kopumā plānoto 115 projektu ietvaros paredzēts piesaistīt nefinanšu investīcijas 264 milj. EUR apmērā un radīt 4 341 darba vietu. Uz doto brīdi ir iesniegti 24% no plānotā projektu skaita.

(50) Ņemot vērā, ka ITI ir jauns un sarežģīts mehānisms, ir konstatēti kavējumi ITI projektu atlasēs. Konstatējot kavējumus un sarežģījumus ITI atlašu procesā, Latvija ir rosinājusi veikt grozījumus Vispārējā regulā, lai atvieglotu ITI ieviešanu, tai skaitā, neuzliktu republikas nozīmes pilsētām par pienākumu veikt ITI projektu atlases procesu. Tāpat vadošā iestāde ir rakstiski vērsusies pie EK pēc skaidrojuma attiecībā uz procesa atvieglošānu, kas viennozīmīgi ļautu paātrināt ITI atlases un projektu iesniegšanas un apstiprināšanas procesu. Sadarbībā ar LLPA tiek meklēti iespējamie risinājumi, nacionāli vienkāršojot ITI projektu vērtēšanas procesu, kuru nodrošina republikas nozīmes pilsētas, pēc iespējas mazinot administratīvo slogu kopējā vērtēšanas procesā. Ņemot vērā uz doto brīdi iesniedzamo projektu gatavību, progress gaidāms 2017./2018.gadā.

Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus tīkla pamatinfrastruktūrā

(51) Plānojot investīcijas transporta jomā 2014.–2020.gada plānošanas periodam, uzmanība tika pievērsta gan ES 2020, gan ESSBJR, kā arī “Latvija 2030”, Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam un Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.–2019.gadam transporta prioritātēs noteikto mērķu sasniegšanai. Satiksmes ministrija līdz 2017.gada 1.jūlijam izstrādās starpposma pārskatu par Transporta attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam īstenošanas progresu.

(52) Transporta infrastruktūra ir viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem, lai ilgtermiņā nodrošinātu valsts ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju, tādējādi ievērojams apjoms ES fondu finansējuma ir novirzīts valsts un reģionālo ceļu rekonstrukcijai, kā arī dzelzceļa elektrifikācijai. Dzelzceļa elektrifikācijas projekts ir finansiāli ietilpīgākais projekts, kura īstenošana sekmēs

nodarbinātību un uzlabos uzņēmējdarbības vidi, uzlabojot kravu pārvadājumu kvalitāti un padarot to videi draudzīgāku, sekmējot arī ES 2020 mērķu sasniegšanu.

(53) Uzsākot darbu pie valsts un reģionālo ceļu rekonstrukcijas, tika konstatēts, ka pateicoties veiktajām būtiskajām izmaiņām Ceļu specifikācijā 2012, un 2014.gada 1. janvāra izmaiņām Ceļu specifikācijā 2014, kā arī LVC sadarbībā ar autoceļu nozares pārstāvjiem iestrādājām aktuālajām, ar nozari saistīto standartu prasībām, kuru mērķis bija autoceļu būvniecības kvalitātes paaugstināšana tika ietekmēts būvniecības izmaksu pieaugums ES 2014.-2020.gada plānošanas perioda līdzfinansēto projektos. Kvalitātes prasības tika paaugstinātas šādos ar būvniecību saistītos posmos:

- 1) lai nodrošinātu seguma lielāku veiktspēju, tipveida autoceļu specifikācijās tika noteiktas prasības noturībai pret deformācijā ne tikai dilumkārtai, bet arī seguma sasaistes un pamatnes kārtām;
- 2) lai novērstu gadījumus, kad būvdarbu laikā konstatētie, nepieciešamie papildu darbi ievērojami sadārdzina kopējās projekta izmaksas, tika izstrādāti tipveida projektēšanas uzdevumi, kas turpmāk paredzēja, ģeotehniskās izpētes rezultātā konstatēto, nestabilo grunšu pilnīgu nomaiņu. Šis lēmums samazināja domstarpības būvdarbu laikā par projektā neparedzētu nestabilo grunšu nomaiņas nepieciešamību un apjomu palielinājumu un nodrošināja nedrošu projektu risinājumu risku samazinājumu līdz minimumam.

(54) Projektu īstenošanas izmaksu pieaugumu ietekmēja arī projekta tiešo administratīvo izmaksu palielinājums, kas saistīts ar 2013.gada 17.decembrī Ministru kabinetā apstiprinātā informatīvā ziņojuma "Par pasākumiem autoceļu būvniecības kvalitātes nodrošināšanai" (prot.Nr.67) (turpmāk – Informatīvais ziņojums) 3.punktā doto uzdevumu Satiksmes ministrijai sadarbībā ar LVC nodrošināt, lai līdz 2014.gada 1.jūlijam būvprojektēšanas līgumos tiktu palielināta projektētāju atbildība un paredzēt, ka būvprojekta autoram 100% apmērā no projektēšanas līgumā noteiktās līgumcenas jāsedz to būvdarbu izmaksas, kas veikti būvprojektu kļūdu dēļ. Minēto normu nosaka arī Būvniecības likuma 19.pants.

(55) Palielinoties projektētāju atbildībai un, lai nodrošinātu prasīto kvalitāti un izvairītos no iespējamām finansiālām sankcijām pret projekta autoru, projektētāji piedāvā drošākus projekta risinājumus tai skaitā:

- 1) projektētāji daudz detalizētāk izvērtē projekta kvalitātes prasības, būvprojekta izstrādē ietverot padziļinātus ģeoloģiskās izpētes darbus, tai skaitā, urbumus, pamatnes materiālu laboratoriskās pārbaudes, nestspējas mērījumus u.c. pasākumus;
- 2) projektos biežāk paredz nomainīt vājas nestspējas grunti zem esoša ceļa konstrukcijas, lai samazinātu risku, ka ekspluatācijas laikā uz izbūvētās konstrukcijas parādīsies deformācijas;
- 3) tiek projektēti drošāki risinājumi, nosakot augstākās prasības autoceļa konstruktīvo kārtu nestspējai. Salīdzinājumā kārtas iepriekšējo 60 Mpa (megapaskāli) vietā bieži tiek projektētas ar 90 Mpa nestspēju, savukārt uz šķembu maisījuma kārtas iepriekšējo 150 MPa vietā tiek paredzēta 180 Mpa nestspēja.

(56) Ņemot vērā iepriekšminēto, ir piesaistīti JASPERS neatkarīgie eksperti, lai izvērtētu situāciju par KP fondu DP valsts galveno autoceļu un reģionālo ceļu investīciju iznākuma rādītāju izmaiņu¹⁵ (samazinājumu, ņemot vērā vienības izmaksu pieaugumu) pamatotību.

Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti

(57) ES 2020 un Latvijas NRP izvirzītais mērķis līdz 2020.gadam - 73% iedzīvotāju (20- 64 gadu vecuma grupā) ir nodarbināti. CSP dati liecina, ka kopš 2013.gada līdz 2016.gadam nodarbinātības līmenis pieaudzis no 69,7% līdz 73,2%¹⁶, līdz ar to ES 2020 un NRP noteiktais mērķis 2020.gadam

¹⁵ 6.1.5.specifiskā atbalsta mērķa "Valsts galveno autoceļu segu pārbūve, nestspējas palielināšana" un 6.3.1.specifiskā atbalsta mērķa "palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti" ietvaros.

¹⁶ Latvijas nacionālā reformu programma Eiropa 2020 stratēģijas īstenošanai vienlaicīgi ar Latvijas Konverģences programmu 2011.-2014.gadam tika apstiprinātas MK 2011.gada 26.aprīlī un iesniegtas EK 2011.gada 29.aprīlī.

attiecībā uz nodarbinātības līmeni jau ir pārsniegts. Nodarbinātības līmeņa pieaugumu sekmē ekonomiskā izaugsme, tomēr iespējami pieauguma tempu palēnināšanās, jo izaugsme lielā mērā balstīsies uz produktivitātes kāpumu, kā arī daļēji to ietekmēs arī sagaidāmais darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazinājums (papildu analīzi par demogrāfijas izaicinājumiem skat. 5.sadaļā un NRP ziņojuma 3.5.2.apakšsadaļā).

(58) Nodarbinātības līmeņa pieaugumu lielā mērā ietekmē arī ESI fondu ieguldījumi. Ievērojot EP 2013.-2016.gada rekomendācijas¹⁷ attiecībā uz nepieciešamību uzlabot nodarbinātības situāciju, pārskata periodā ir uzsākti bezdarbnieku aktivizēšanas pasākumi, t.sk. JG atbalsts jauniešu (t.sk. NEET) bezdarba mazināšanai, veicinot bezdarbnieku, īpaši ilgstošo bezdarbnieku un jauniešu, integrēšanu darba tirgū, paplašinot aktīvās darba tirgus politikas pasākumu klāstu un tādējādi samazinot darbaspēka zināšanu un prasmju neatbilstību darba tirgus prasībām, kā arī pagarinot gados vecāku cilvēku darba mūžu un mazinot risku personām kļūt ekonomiski neaktīvām. Vienlaikus tika uzsākti pasākumi darba drošības uzlabošanai un darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas ieviešanai, tādējādi atbalstot darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma salāgošanās procesu, kā arī nodrošinot atbalstu ar darbaspēka mobilitāti saistītās informācijas un konsultāciju nodrošināšanai Eiropas Nodarbinātības dienestu tīkla EURES uzsāktās reformas ietvaros. Lai nodrošinātu iedzīvotājiem alternatīvus ienākumu avotus, veicinātu nodarbinātību, stiprinātu mazo lauku saimniecību konkurētspēju tirgū, kā arī lai mazinātu iedzīvotāju migrāciju no lauku teritorijām, LAP ietvaros ir uzsākts atbalsts uzņēmumu attīstībai lauku teritorijās un mazo lauku saimniecību pārstrukturēšanai. Lai veicinātu zivsaimniecībai nozīmīgās Baltijas jūras piekrastes teritorijas attīstību, t.sk. sekmētu darbību dažādošanu un nodarbinātību atbilstoši Kopējās zivsaimniecības politikas mērķiem, ZRP ietvaros ir uzsākts atbalsts Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošanai.

(59) ESI fondu ieviešanā līdz 2016.gada beigām būtiskas novirzes un problēmas izvirzīto mērķu sasniegšanā nav identificētas. KP fondu DP snieguma ietvara rādītāji 2016.gadā jau ir sasnieguši aptuveni pusi no 2018.gada mērķa vērtībām, kas ir saistīts ar bezdarbnieku iesaistes atbalsta pasākumos intensificēšanu 2016.gadā. Savukārt, attiecībā uz jauniešu atbalsta pasākumiem, ir jāmin, ka pēdējos gados ir vērojams būtisks mērķa grupas jauniešu (NEET) skaita samazinājums pozitīvo izmaiņu darba tirgū ietekmē (jaunu darba vietu skaita palielināšanās) un saistībā ar demogrāfiskās situācijas izmaiņām (detalizētāku informāciju par JNĪ ieviešanas progresu skat. 10.sadaļā un LM informatīvajā ziņojumā par JG īstenošanas progresu¹⁸). Neskatoties uz to, risks nesasniegt KP fondu DP noteiktos snieguma ietvara mērķus ir zems.

(60) ELFLA atbalsta pasākumi, lai veicinātu ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības attīstību, uzsākti īstenot 2016.gada otrajā pusē, ievērojot pasākumu ietvaros iesniegto projektu ilgumu (vairāki gadi), rādītāja izpilde šobrīd vērtējama kā zema, tomēr uzņemto saistību apjoms un atbalsta pretendentu aktivitāte liecina, ka notiek virzība uz noteikto mērķu sasniegšanu.

(61) EJZF ietvaros pasākumus ekonomiskās aktivitātes veicināšanai un vides ilgtspējai īsteno sešas zivsaimniecības vietējās rīcības grupas, pārskata periodā piesaistot 18 % no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma. ZRP īstenošanas gaita parāda labu līmeni virzībā uz tajā izvirzīto snieguma ietvara mērķu sasniegšanu.

(62) Progress TM ietvaros kopumā parāda labu līmeni virzībā uz PL izvirzītiem rezultātiem.

(63) Uzsvars uz nodarbinātības veicināšanu un bezdarba samazināšanu, stiprinot iedzīvotāju prasmes un paaugstinot darbaspēka kvalifikāciju, paliks būtisks arī nākotnē.

¹⁷ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/latvija/country-specific-recommendations/index_en.htm

¹⁸ Informatīvais ziņojums "Par Jauniešu garantijas īstenošanas progresu" (apstiprināts ar MK 2017.gada 25.aprīļa prot.Nr.21, 38.§)

Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju

(64) Lai veicinātu sociālo iekļaušanu un apkarotu nabadzību, ieviešot EP 2014.-2016.gada rekomendācijas¹⁹ attiecībā uz sociālās palīdzības un veselības aprūpes reformu ieviešanu un nepieciešamību uzlabot nodarbinātības situāciju, kā arī nodrošinot ES2020 un NRP mērķu līdz 2020.gadam sasniegšanu - samazināt nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru līdz 21,0%, pārskata periodā ir uzsākti ESI fondu ieguldījumi, kas tiek vērsti gan uz tiešu atbalstu mērķa grupām, gan atbalstu valsts un pašvaldību institūcijām, biedrībām un nodibinājumiem.

(65) Aktīvās sociālās iekļaušanas ieguldījumu prioritātes ietvaros ir uzsākta visu atbalsta mērķu īstenošana un vērojams progress, īpaši attiecībā uz atbalsta pasākumu apjomu personām ar invaliditāti (subsīdēto darba vietu nodrošināšanā) un ilgstošajiem bezdarbniekiem.

(66) Sociālo pakalpojumu pieejamības uzlabošanas jomā ir vērojams progress attiecībā uz sociālo dienestu darba efektivitātes paaugstināšanu, t.sk. vērojama pozitīva tendence – palielinās sociālā darba speciālistu proporcija attiecībā pret iedzīvotāju skaitu. Tāpat ir uzsākta partnerības līgumā plānotā DI jeb pāreja no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanu. Pakāpeniski mazinās institucionālās aprūpes formu dominance, samazinājies ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits, kā arī pieaug reģistrēto sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits. Nozares rīcības plāns DI īstenošanai tika izstrādāts 2015.gadā, bet DI īstenošanas gaitā tika konstatēta nepieciešamība precizēt iepriekš iezīmēto nozares politikas virzību.²⁰ Tiek plānots, ka reģionālie DI plāni tiks izstrādāti līdz 2017.gada 31.decembrim un tie pamatos investīcijas DI īstenošanai nepieciešamās infrastruktūras izveidei.

(67) Lai sekmētu reformu pēctecību veselības aprūpē un ieviestu ES Padomes 2014.-2016.gada rekomendācijas, tika veikts PB pētījums un izstrādātas veselības tīklu attīstības vadlīnijas.

(68) Pamatojoties uz PB izvērtējuma rezultātiem, VM ir saņēmusi redzējumu par veselības nozares attīstību, uz kā pamata tiek plānoti nepieciešamie veselības aprūpes pakalpojumi un finansējuma sadalījums, t.sk. pa aprūpes līmeņiem, noteikts potenciālo projektu skaits, apjoms, apzināta projektu sarežģītība un īstenošanai nepieciešamais laiks. PB secinājumi liecina par nepieciešamību īstenot nacionāla līmeņa reformu.

(69) Reforma attiecas uz veselības nozares visiem līmeņiem un visiem veselības aprūpes sistēmas dalībniekiem un tā pēc būtības atšķiras no sākotnējiem pieņēmumiem, uz kuru pamata tika plānots KP fondu atbalsts, līdz ar to ir notikušas būtiskas izmaiņas KP fondu ieguldījumu stratēģijā veselības jomā salīdzinājumā ar sākotnēji plānoto, kas atbilstoši EK vadlīnijām²¹ ir pamats KP fondu DP noteiktā 9.PV snieguma ietvara pārskatīšanai. Tāpat, balstoties uz PB pētījuma rekomendācijām, mainījās arī pieeja no sistēmas attīstības viedokļa, primāri virzot atbalstīšanai lielās infrastruktūras projektus, nevis primārās un ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju un mazo slimnīcu projektus. Šāda pieeja ļauj veiksmīgāk īstenot strukturālās izmaiņas sistēmā, primāri sakārtojot sistēmu attiecībā uz sistēmiski svarīgajām ārstniecības iestādēm un pēc tam sniedzot nepieciešamo atbalstu zemāka līmeņa ārstniecības iestādēm.

(70) Reformai ir būtiska loma nacionālajā līmenī veselības jomā (tā nosaka nozares politiku un attīstības virzienus, sākot ar sistēmiski svarīgajām iestādēm un ietverot reformu plānu visiem pārējiem aprūpes līmeņiem un aspektiem) un arī plašākā mērogā, jo saistīta arī ar sociālo, finanšu un citām nozarēm. Reforma tika detalizēti plānota – iekļaujot iepriekšminēto PB analīzi, pēc tam veicot detalizētu, visaptverošu reformu plāna izstrādi, saskaņojot un pārrunājot ar visām iesaistītajām

¹⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/latvija/country-specific-recommendations/index_en.htm

²⁰ Tika veiktas izmaiņas politikas ieviešanā attiecībā uz personu ar garīga rakstura traucējumiem individuālo vajadzību izvērtēšanu, piemērojot Eiropas kopējās vadlīnijās pārējai no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi rekomendēto atbalsta intensitātes skalu.

²¹ EK vadlīnijas par snieguma ietvara pārskatīšanu un rezerves noteikšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā. Pieejamas šeit:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/guidance_performance_framework.pdf

pusēm. Šobrīd ir izstrādāta daļa no politikas plānošanas ietvara²² un izstrādes procesā ir politikas plānošanas dokuments - konceptuālais ziņojums "Par veselības aprūpes sistēmas reformu". Minētajos dokumentos noteiktas plānotās veselības nozares stratēģiskās reformas primārajā veselības aprūpē, sekundārajā ambulatorajā veselības aprūpē, stacionārajā aprūpē un pirmsslimnīcas neatliekamajā medicīniskajā palīdzībā nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšanai un veselības sistēmas pieejamības un kvalitātes uzlabošanai, kā arī noteikti nepieciešamie ESF un ERAF investīciju ieguldījumi veselības jomā. Ir izstrādāts normatīvais ietvars un uzsākta projektu sagatavošana ERAF investīcijām augstas intensitātes veselības aprūpes iestādēs.

(71) Papildus iepriekšminētajam VM organizēja konsultācijas ar slimnīcām projektu līmenī, lai pārrunātu slimnīcu sagatavotos investīciju plānus, un prezentēja slimnīcām nozares reformu plānu. Galvenais uzsvars tika likts uz infrastruktūras un cilvēkresursu optimizāciju, pacientu, darbinieku un loģistikas novērtējumu, sasaistot iepriekšējās un plānotās investīcijas, kā arī nodrošinot ambulatoro veselības aprūpes pakalpojumu attīstību. Šīs konsultācijas nodrošināja investīciju plānu augstāku kvalitāti un tiešu sasaisti ar veselības reformu stratēģiju.

(72) Uz PB pētījuma rezultātiem balstīta pieeja, kaut arī prasa ilgāku reformas uzsākšanas procesu, tomēr nodrošina iespēju izmantot pieejamo finansējumu veselības aprūpes attīstībai daudz gudrāk un efektīvāk, kas būs vērtīgs ilgtermiņa ieguldījums nākotnē.

(73) Papildus plānots ar EK strukturālo reformu atbalsta programmu 2017.–2020.gadam (*European Commission structural reform support programme 2017–2020*) atbalstīt veselības nozares valsts pārvaldes iestādēs strādājošo kvalifikācijas, prasmju un iemaņu pilnveidošanu, līdz ar to uzlabojot veselības politikas plānošanu, veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību un ESI fondu ieviešanu, kā tas noteikts EP 2014.-2016.gada rekomendācijas.

(74) Ņemot vērā identificētās problēmas veselības nozarē un nepieciešamību precizēt DI ieviešanas stratēģiju, ierosināti grozījumi KP fondu DP izmaiņām attiecībā uz 9.PV ESF un ERAF snieguma ietvara finanšu rādītājiem.

(75) Lai veicinātu lauku iedzīvotāju sociālo aktivitāti, uzlabotu pamatpakalpojumu pieejamību lauku teritorijās, kā arī kopumā veicinātu vietējo teritoriju attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai un uzņēmējdarbības veicināšanai, LAP 2014-2020 ietvaros ir uzsākti atbalsta pasākumi LEADER vietējai attīstībai, kā arī pamatpakalpojumu un ciematu atjaunošanai lauku apvidos. Progress pasākumu ieviešanā ir samērā neliels, ņemot vērā to, ka pamatā atbalsta pasākumu ieviešana tika uzsākta 2016.gadā, kā arī īstenojot atbalsta pasākuma M07 ietvaros investīciju veida projektus vietējo ceļu būvniecībai lauku teritorijās, kas ir ļoti laikietilpīgi, tomēr uzņemto saistību apjoms ir atbilstošs, lai notiktu virzība un noteikto sasniedzamo rādītāju izpildi, kā arī atbalsta pasākuma M07 īstenošanas nolūkā tiks veikti attiecīgie pasākumi pašvaldību aktivizēšanai.

(76) Ņemot vērā, ka uzlabojumi nabadzības mazināšanas jomā vērtējami ilgtermiņā, arī nākotnē nepieciešams sekmēt sociālo iekļaušanu (tai skaitā attīstot struktūru kvalitatīvu darbu un mērķtiecīgu pakalpojumu attīstību) un īstenot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību, lai samazinātu nabadzības riskam pakļauto personu skaitu, t.sk. veicinātu to atgriešanu darba tirgū.

Ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā

(77) ES 2020 izvirzītais mērķis līdz 2020.gadam skolu nepabeigušo jauniešu (18-24 gadu vecumā) īpatsvaram ir 13,4% 2020.gadā. Ņemot vērā līdzšinējo mērķa rādītāja sasniegšanas progresu, Latvija izvirzīja jaunu mērķi 2020.gadam – 10%. Lielākā daļa 2016./2017.m.g. izglītības iestādēs neregistrētos izglītojamās veido bērni, kuri pēc pašvaldību rīcībā esošās informācijas izbraukuši no valsts. ESF ietvaros uzsākta atbalsta pasākumu ieviešana, ar kuru plānots samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus, kur priekšdarbi uzsākti jau 2016.gadā. Lai nodrošinātu iespēju katram skolēnam iegūt kvalitatīvu izglītību, tiek turpināta

²² "Informatīvais ziņojums par sistēmiski svarīgo ārstniecības iestāžu kartējumu un attīstības reformu"

vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošana. Nodrošinot kompleksu pieeju reformas veikšanai, paredzēts veidot ilgtspējīgu izglītības iestāžu tīklu.

(78) Lai uzlabotu Latvijas skolēnu mācību sasniegumus, līdztekus izglītības pieejamības nodrošināšanai, 2016.gadā uzsākts darbs pie pakāpeniskās pārejas uz kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu un atbalsta sistēmas izveides izglītojamo individuālo spēju attīstībai, līdztekus, lai nodrošinātu pāreju uz kompetenču pieeju, tiek plānoti arī atbilstīgi ieguldījumi izglītības infrastruktūrā, modernas un ergonomiskas mācību vides izveidei un inovatīvu IKT risinājumu izmantošanai mācību procesa nodrošināšanai.

(79) Pozitīvi vērtējams progress ES fondu uzsākšanā saistībā ar profesionālās izglītības modernizāciju, kas ietver profesionālās izglītības iestāžu pārvaldības pasākumu īstenošanu un arī DVB mācības, kas ir viens no prioritāriem Latvijas izglītības un nodarbinātības politikas jautājumiem, kur paredzēts uzlabot profesionālās izglītības un mācību kvalitāti, ieviest DVB mācības kā daļu no Latvijas profesionālās izglītības reformas.

(80) Ņemot vērā izglītības nozares izmaiņas kopš KP fondu plānošanas dokumentu izstrādes sākuma un dažu SAM ieviešanas modeļa maiņu, pamatojoties uz PB pētījumiem, ir aizkavējusies atsevišķu ESF ieguldījumu uzsākšana augstākās izglītības jomā. Problēmas konstatētas arī ar mērķa auditorijas iesaisti, kā piemēram konstatēts nepietiekams jauniešu skaits, kas atbilst JSPA projekta "PROTI un DARI" iesaistes nosacījumiem - jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot), kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki.

(81) Augstākās izglītības jomā ES 2020 mērķis ir nodrošināt, lai 2020.gadā 34-36% iedzīvotāju (30-34 gadu vecuma grupā) ir ar augstāko izglītību, kas tika pārsniegts jau 2012.gadā un 2015.gadā rādītājs sasniedza 41,3%. Lai gan studējošo kopējais skaits ir samazinājies, budžeta vietās studējošo īpatsvars ar katru gadu pieaug. 2016.gadā uzsākta attīstības finansējuma plānošana no ESF un ERAF līdzekļiem augstākai izglītībai, nodrošināts atbalsts pēcdoktorantūras pētniecībai un praktiskas ievirzes pētījumiem, kā arī uzsākta Latvijas augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmas pilnveides ieviešana. Ar ESF atbalstu plānots nodrošināt ieguldījumus augstskolu iekšējās pārvaldības pilnveidē un akadēmiskā personāla kapacitātes un kompetences attīstībā, un lai sekmētu reformas 2016.gadā ES fondu ietvaros uzsākts PB pētījums par Latvijas augstākās izglītības institūciju pārvaldību, iekšējo finanšu sadales mehānismu un akadēmiskā personāla atlases un atalgošanas sistēmām.

(82) Līdz šim ieviešanas progress investīcijām izglītības un apmācības infrastruktūras attīstībai ir salīdzinoši neliels, kas saistīts ar ieilgušo izglītības infrastruktūras kartējuma izstrādi, kas noritēja ciešā kopsolī ar vairākām būtiskām reformām izglītības jomā, t.sk., izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu un pārskatīšanu, pedagogu atalgojuma reformu, mācību programmu pārskatīšanu kontekstā ar darba tirgus pieprasījumu, kā arī identificējot pašvaldību un izglītības iestāžu specifiskās vajadzības. Minētais izvērtējums ļāvis efektīvāk plānot ieguldījumus izglītības iestādēs, nodrošinot gan, ka tiek atbalstīti ieguldījumi izglītības programmās, pēc kurām ir vislielākais tautsaimniecības pieprasījums, gan nodrošinot izglītības iestāžu infrastruktūras attīstību, ņemot vērā katras iestādes vajadzības (sīkāka informācija par izglītības infrastruktūras kartējuma izstrādi iekļauta šī ziņojuma 1.sadaļā). Detalizēts izglītības infrastruktūras kartējums ļāvis arī plānot ieguldījumus, kas ir tieši sasaistīti ar sasniedzamajiem rādītājiem, kas savukārt ir sasaistīti ar plānoto izglītojamo skaita dinamiku, tādejādi sasaistot to arī izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu. Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi ir uzsāktas gandrīz visas plānotās projektu iesniegumu atlases un lielākais darbs notiek pie projektu iesniegumu un to pamatojošās dokumentācijas sagatavošanas.

(83) Lai paaugstinātu lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas nozaru speciālistu profesionālās kvalifikācijas līmeni, LAP 2014-2020 ietvaros tiek īstenots profesionālās izglītības un prasmju apguves atbalsta pasākums, kas uzsākts 2016.gada otrajā pusē. Savukārt demonstrējumu īstenošanas un saimniecību un mežu apmeklējumu pasākuma īstenošana 2016.gadā vēl nebija uzsākta. Pasākuma īstenošanas uzsākšana kopumā aizkavējusies, ņemot vērā, ka visu iepriekš minēto pakalpojumu sniedzēju izvēle saskaņā ar ES tiesību aktiem šajā plānošanas periodā jāveic publiskā

iepirkuma procedūrā, nevis atklāta projektu konkursa veidā, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, kā arī jaunā Publisko iepirkumu likuma apstiprināšanas kavēšanos nacionālā līmenī un laukietilpīgo pakalpojuma sniedzēju izvēles procedūru. Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumā tiek realizēti daudzgadu līgumi ar publiskajā iepirkumā izvēlētajiem pretendentiem, kas nav pabeigti, bet šo līgumu līdzšinējā izpilde un progress pasākuma īstenošanā sniedz pārliecību par mērķa grupu un īstenoto pasākumu dalībnieku sekmīgu profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumam LAP 2014-2020 noteikto mērķu sasniegšanu.

Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi

(84) Ieviešot EP 2014.-2015.gada rekomendācijas²³ attiecībā uz tiesu sistēmas un publiskās pārvaldes reformas ieviešanu, tika izstrādāts tiesu varas un tiesībsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšanas plāns 2015.–2020.gadam, un 2018.gada 1.jūlijā plānots starpposma novērtējums, lai izvērtētu plānā noteiktu uzdevumu progresu.

(85) Lai kvalitatīvi realizētu deleģētās funkcijas MVU sektorā, un sniegtu valsts pārvaldes pakalpojumus sabiedrībai, ir uzsākta mērķtiecīga un sistematizēta zināšanu un profesionālo prasmju pilnveide, kas balstīta uz mācību stratēģijas bāzes izstrādātiem mācību moduļiem un programmām, ceļot valsts pārvaldē nodarbināto zināšanu un prasmju līmeni uzņēmējdarbības vides sakārtošanas, administratīvā sloga, ēnu ekonomikas un korupcijas risku mazināšanas jomās, kā arī tiek veicināta nozaru sociālā dialoga attīstība.

(86) Ar EK Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas mācību programmas²⁴ atbalstu plānots mērķa grupu apmācībām no KP fondu finansējuma, piesaistīt augsta līmeņa pasniedzējus un ekspertus, tādejādi paplašinot apmācību piedāvājumu un iespējas mērķa grupai, kā arī nodrošinot sinerģiju ar KP fondu ietvaros organizētajām apmācībām un radot papildus pozitīvo ietekmi mācību pasākumu un projektu mērķu sasniegšanā.

(87) TM ieviešanā nav konstatētas ievērojamas problēmas un riski snieguma ietvara 2018.gada uzraudzības rādītāju sasniegšanai, kas ļauj secināt, ka nepastāv riski PL definēto rezultātu 2020.gadam sasniegšanai un jau šobrīd tiek plānotas iespējas nodrošināt mērķa grupu augošā pieprasījuma pēc mācību vajadzībām apmierināšanu ilgtermiņā pēc 2020.gada, izmantojot zināšanu attīstības potenciālu kā vienu no instrumentiem valsts pārvaldes nodarbināto piesaistei, noturēšanai, profesionalitātes un motivācijas celšanai ar mērķi sekmīgi īstenot valsts pārvaldes reformu plānu, izveidojot mazu, inovatīvu, uz rezultātu orientētu un produktīvu valsts pārvaldi, kas kalpo sabiedrības interešu un vajadzību nodrošināšanai.

2.2. Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem

2.tabula

Atbalsts klimata pārmaiņu mērķiem (31.12.2016.)

Fonds	A. Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem partnerības nolīgumā PLĀNOTAIS	B. Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem ²⁵ REĀLAIS	Procentuāli izmantotais atbalsts salīdzinājumā ar partnerības nolīgumu (% B/A)
ERAF	360 999 148,00	6 585 883,00	1,82

²³ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/latvija/country-specific-recommendations/index_en.htm

²⁴ *Anti Money Laundering Training Programme*

²⁵ Kopā, norādot EUR, pamatojoties uz atbilstīgiem izdevumiem, kas paziņoti Komisijai līdz iepriekšējā gada pēdējam termiņam – 31.decembrim

Kohēzijas fonds	393 886 016,00	0	0
ESF	0	0	0
ELFLA	514 737 228,00	114 447 299,96	22,2
EJZF	15 378 000,00	1 123 491,41	7,3
KOPĀ	1 285 000 392,00	122 156 674,37	9,51

(88) Periodā no PL apstiprināšanas brīža līdz 2016.gada 31.decembrim KP fondu ieguldījumu apjoms klimata pārmaiņu mērķiem nav mainījies. Izmaiņas, kas ietvertas 2017.gada 27.februārī apstiprinātajos grozījumos PL, tiks atspoguļotas progresa pārskatā par 2019.gadu.

(89) Attiecībā uz ELFLA, īstenojot LAP 2014-2020, tiek sniegts ieguldījums astoņos ESI fondiem noteiktajos TM, lai sekmētu ES 2020, kā arī visās sešās Eiropas Savienības lauku attīstības prioritātēs.

(90) LAP 2014-2020 ietvaros noteiktais attiecināmais ES finansējums klimatu pārmaiņu mērķa sasniegšanai ir EUR 514,7 milj. EUR, un no tiem ir pilnībā samaksāti 32,1% no plānotā ES finansējuma. Izvērtējot LAP 2014-2020 ieviešanas rezultātus, secināts, ka atbalsta pasākumu ieviešana notiek atbilstoši LAP 2014-2020 noteiktajiem mērķiem, un snieguma satvarā noteikto starpposma mērķu sasniegšanā būtiski šķēršļi un problēmas, kas varētu novest pie attiecīgo mērķu neizpildes, nav konstatēti.

(91) Attiecībā uz EJZF, ZRP ieguldījums klimata pārmaiņu mērķos tiek aprēķināts saskaņā ar Komisijas īstenošanas regulas atsevišķiem ZRP pasākumiem noteiktajiem ieguldījumu īpatsvara koeficientiem. EK apstiprinātajā ZRP ieguldījums klimata pārmaiņu mērķos ir aprēķināts 15 378 000 *euro* apmērā. Tomēr saskaņā ar EJZF vadošās iestādes EK iesniegtajiem ZRP grozījumiem, veicot finansējuma pārdali starp ZRP atbalsta pasākumiem, klimatu pārmaiņu mērķiem aprēķinātais atbalsts veido 14 178 000 *euro*. Līdz 2016. gada beigām kopējais ieguldījums klimata pārmaiņās saskaņā ar Komisijas īstenošanas regulā noteikto īpatsvara apjomu apmaksātajos projektos ir 7,3 % no EJZF plānotā atbalsta klimata pārmaiņu mērķiem partnerības nolīgumā kopējā EJZF ieguldījuma.

2.3. ETS programmu ieguldījums Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā

(92) ETS ir viens no diviem KP mērķiem un Partnerības līguma sastāvdaļa. ETS būtiski veicina KP ieviešanu, sekmējot ES kopēju harmonisku attīstību un sadarbību dažādos līmeņos, dažādās jomās un ar dažādu intensitāti jautājumos, kuru kopīga risināšana (vietējā, starpreģionu, starpvalstu līmenī) ir ekonomiski izdevīgāka un rada lielāku un ilgtspējīgāku efektu ilgtermiņā, nekā valstīm/reģioniem darbojoties atsevišķi, ar nolūku veicināt stratēģijas “Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” mērķu sasniegšanu. 2014.-2020.gada plānošanas periodā ETS mērķa ietvaros Latvija piedalās 10 programmās, astoņas tiek finansētas no ERAF līdzekļiem, savukārt divas programmas ar kaimiņvalstīm, kas atrodas pie ES ārējās robežas – Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku – no EKI līdzekļiem.

(93) ETS programmas Latvijā būtiski veicina KP ieviešanu, inovāciju pārnesi, sociālekonomiskā potenciāla attīstību, veicinot konkrētus pārrobežu risinājumus, uzlabojot kopīgus pakalpojumus, izstrādājot jaunus kopīgus produktus un nodrošinot kopīgas investīcijas reģionu infrastruktūrā. ETS programmu pārrobežu sadarbības projektos ar kaimiņvalstīm tiek sniegts ieguldījums kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā un efektīvā izmantošanā, Latvijas un Igaunijas dvīņu pilsētu Valkas un Valgas centra attīstībā, dibināta

sadarbība starp uzņēmumiem pārrobežu reģionos pārtikas rūpniecības, kokapstrādes, kosmosa tehnoloģiju izstrādes, amatniecības, sociālās uzņēmējdarbības un tūrisma jomās, tai skaitā uzlabojot mazo ostu tīkla pakalpojumus, sniegts atbalsts ūdens resursu aizsardzībai un pārvaldībai, nodarbinātībai un sociālai iekļaušanai, ka arī uzlabota robežšķērsošanas efektivitāte un drošība uz Latvijas ārējās robežas un sekmēta reģionālā mobilitāte (pārrobežu ceļu infrastruktūras sakārtošana).

- (94) Transnacionālās sadarbības projektos Baltijas jūras reģionā sniegts atbalsts pētniecības un inovāciju attīstībai, sekmēta ilgtspējīga transporta izmantošana un efektīva dabas resursu pārvaldība, samazināta bīstamo vielu ieplūde reģionālajos ūdeņos un Baltijas jūrā. Savukārt ETS starpreģionu sadarbības programmas paver plašas iespējas ES dalībvalstu un institūciju labo prakšu pārņemšanai KP ieviešanā, kā arī atbalsta ES valstu pieredzi izmantošanu nacionāla un reģionāla līmeņa politiku attīstībā viedās specializācijas un vides aizsardzības jomā.
- (95) Līdz 2017.gadam 10 ETS programmās, kurās piedalās Latvijas finansējuma saņēmēji, ir apstiprināti 183 starptautiski projekti, kuros Latvijas partneri sadarbojas ar vairāk nekā 1900 starptautiskajiem partneriem no 28 ES dalībvalstīm, Norvēģijas un Šveices. Kopējais ERAF finansējuma piešķirums augstākminēto projektu īstenošanai ir 232 milj. EUR, no kuriem Latvijas partneru finansiālais ieguvums ir 44,9 milj. EUR.

3. Progress par *ex-ante* izpildi

- (96) Kopumā no 30 piemērojamajiem *ex-ante* nosacījumiem attiecībā uz ERAF, ESF, JINI un KF, uz PL apstiprināšanas brīdi (detāla informācija ir pieejama PL 1.pielikumā) bija izpildīti 15 nosacījumi, daļēji izpildīti vai neizpildīti bija 15 nosacījumi, t.sk. daļēji izpildīti 12 *ex-ante* nosacījumi un tikai 3 neizpildīti *ex-ante* nosacījumi.
- (97) Līdz 2016.gada 31.decembrim ir izpildīti visi PL noteiktie neizpildītie vai daļēji izpildīti *ex-ante* nosacījumi.
- (98) Kopumā *ex-ante* nosacījumi tika izpildīti atbilstoši PL 1.pielikumā noteiktajam darba plānam un laika grafikam, saņemot no EK apstiprinājumus par *ex-ante* nosacījumu izpildes pašnovērtējumiem, atsevišķos gadījumos ar EK tika panākta vienošanās par *ex-ante* nosacījumu izpildes termiņu pagarinājumiem saistībā ar nacionālā līmeņa normatīvo aktu, kas nodrošina attiecīgo *ex-ante* nosacījumu izpildi, saskaņošanas un pieņemšanas procesa pagarinājumu. Kopsavilkumu par vispārīgo un tematisko *ex-ante* nosacījumu izpildi un detālāku informāciju par KP fondu un to ieviešanas progresu skat. pielikumā “*Ex-ante* nosacījumu izpilde”.
- (99) ELFLA un EJZF gadījumā visi tematiskie *ex-ante* nosacījumi uz LAP 2014-2020 un ZRP apstiprināšanas brīdi bija izpildīti.

4. Koordinācija starp ESI fondiem un citiem Savienības un valsts finansējuma instrumentiem un ar Eiropas Investīciju banku (EIB)

- (100) ESI fondu un pārējo ārvalstu finanšu instrumentu un palīdzības koordinācijas principa ievērošana notiek visos līmeņos:
- 1) projektu līmenī – KP fondu sadarbības iestāde (CFLA) un LAD kā ELFLA un EJZF sadarbības iestāde savstarpēji sadarbojas un VARAM kā par ETS, KPFI un EKII programmu atbildīgo ministriju, nodrošinot atbalsta nepārklāšanos starp visām minētajām programmām;
 - 2) ESI fondu ieviešanas nosacījumu un normatīvo regulējumu līmenī:
 - MK noteikumu saskaņošanas procesā tiek iesaistītas visas ministrijas un sadarbības un sociālie partneri, tādējādi vērtējot konkrēta atbalsta saturu t.sk. tiek novērsts iespējamais

tā pārklāšanās risks ar citu iestāžu kompetencē esošām līdzīga veida atbalsta programmām;

– projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji un konkrēto KP fondu SAM/pasākumu sākotnējie novērtējumi tiek saskaņoti KP fondu DP ietvaros izveidotajā UK. Tāpat arī ELFLA un EJZF ietvaros, projektu atlases kritēriji un ierosinātie grozījumi darbības programmās tiek saskaņoti izveidotajā ELFLA UK un EJZF UK. Atbalsta koordinācija ESI fondu darbības programmu ieviešanas gaitā ar ELFLA un EJZF tiek nodrošināta, KP fondu vadošās iestādes pārstāvim piedaloties ELFLA UK un EJZF UK kā arī ELFLA un EJZF vadošās iestādes - ZM pārstāvim piedaloties KP fondu DP UK. SAM/pasākumu sākotnējos novērtējumos atbildīgajām ministrijām t.sk. jāapraksta atbalsta koordinācija ar citiem atbalsta veidiem un programmām, vienlaikus KP fondu projektu iesniegumu kritēriju piemērošanas metodikā tiek iekļauts atbilstības kritērijs, kas paredz vērtēt attiecīgā SAM/pasākuma demarkāciju ar citiem finanšu un atbalsta instrumentiem.

3) stratēģiskajā līmenī PL paredzēto un īstenošanā esošo pasākumu un rezultātu augstāka līmeņa virsuzraudzība un koordinācija notiek FM izveidotās PL vadības grupas ietvaros, iesaistot visu nozaru ministriju, Valsts kancelejas, plānošanas reģionu un sadarbības partnerus. PL vadības grupas ietvaros t.sk. notiek PL un KP fondu DP grozījumu saskaņošana.

(101) Vienlaikus, ārpus ESI fondiem, ministrijas savos nozares plānošanas dokumentos iestrādā politikas ieviešanas rīcības plānu, identificējot katra pasākuma finansēšanas avotu. Tādējādi plānošanas dokumentu saskaņošanas procesa gaitā t.sk. tiek nodrošināta koordinācija ar ESI fondu ietvaros plānotajām investīcijām.

(102) Lai pārraudzītu pašvaldību īstenoto projektu secīgu īstenošanu, Reģionālās attīstības koordinācijas padomes ietvaros tiek nodrošināta starpnozarisks koordinācija, veicot pašvaldību attīstības programmu un tajā plānoto projektu ideju izskatīšanu attiecīgo nozaru ministriju starpā, tādējādi novēršot ESI fondu atbalsta, nozares politiku attīstībai paredzēto ieguldījumu un pašvaldību attīstības programmu savstarpējo pārklāšanās risku.

(103) Ņemot vērā, ka visas plānotās publiskās investīcijas attiecīgajā teritorijā tiks norādītas integrētajā pašvaldības attīstības programmā, identificējot papildinošus projektus, finansējuma avotus un plānoto projektu ieviešanas laika grafiku, sinerģija LAP 2014-2020 ietvaros plānotajiem finansētajiem atbalsta pasākumiem saimnieciskās darbības atbalsta infrastruktūras sakārtošanai lauku teritorijā tiks nodrošināta gan plānojot investīcijas pašvaldības attīstības programmas līmenī, gan vērtējot iesniegtos investīciju projektus.

(104) Papildināmība stratēģiskā līmenī iespējama ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentiem 2014.-2021.g. plānošanas periodā, ņemot vērā, ka jaunā perioda priekšlikumi ir izstrādāti saskaņā ar NAP un nozaru plānošanas dokumentiem. Par programmu izstrādi atbildīgajām ministrijām jānodrošina koordinācija ar attiecīgo jomu atbildīgajām iestādēm.

(105) Kopumā KP fondu, ELFLA un EJZF savstarpējā koordinācija un uzraudzība tiek nodrošināta uzraudzības komitejas sēdēs - KP fondu vadošās iestādes pārstāvim piedaloties ELFLA un EJZF uzraudzības komitejās, kā arī ELFLA un EJZF vadošās iestādes - ZM pārstāvim piedaloties KP fondu DP uzraudzības komitejā. Tādā veidā tika nodrošināta fondu savstarpējā koordinācija gan DP ieviešanas, gan DP īstenošanas ietvaros. Lai nepieļautu pārklāšanos starp ELFLA, EJZF un KP fondu DP paredzētajiem pasākumiem, ar Finanšu ministriju tiek saskaņoti visi ZM pārziņā esošie pasākumi. Demarkācija tiek nodrošināta un potenciālais dubultā finansējuma risks tiek novērsts atsevišķu projektu līmenī LAD sadarbojoties CFLA.

(106) Attiecībā uz ETS programmu, tad to plānošanas posmā, VARAM izveidoja ETS programmu konsultatīvo darba grupu, iesaistot ministriju pārstāvjus, PKC, plānošanas reģionus un sociālos partnerus ar uzdevumu uzraudzīt ETS programmu sagatavošanas procesu un sasaisti ar NAP 2020. ETS programmu ieviešanai un uzraudzībai tiek piemērota līdzšinējā 2007.–2013.gada plānošanas perioda pieredze, - ir izveidota ETS programmu nacionālā apakškomiteja, kas nodrošina padomdevēja

funkcijas nacionālajai atbildīgajai iestādei par iesniegto projektu atbilstību nacionāliem un reģionāliem plānošanas dokumentiem, to prioritātēm, Latvijas partneru iesniegto projektu iesniegumu atbalstīšanu vai noraidīšanu, papildus nosacījumu izvirzīšanu finansējuma piešķiršanai attiecīgās programmas uzraudzības komitejā. Informācijas pieejamības nodrošināšanai par ETS programmu ietvaros atbalstītajām darbībām, nacionālā atbildīgā iestāde informē citas ESI fondu un finanšu instrumentu ieviešanā iesaistītās institūcijas. Ņemot vērā iespējamo ETS un KP fondu DP pārklāšanos, ar FM tiek saskaņotas visas ETS programmas, nodrošinot KP abu mērķu koordināciju, un FM ir iekļauta ETS programmu nacionālas apakškomitejas sastāvā.

Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas

(107) Lai nodrošinātu sinerģiju un papildinātību ar ieguldījumiem Horizon 2020 apakšprogrammu ietvaros, kā arī vienlaicīgi veicinātu izcilību un starptautisku sadarbību pētniecībā, tiek īstenotas šādas darbības:

- **pētniecības atbalsta jomā** Horizon2020 virs kvalitātes sliekšņa novērtēto, t.sk. *Seal of Excellence* sertifikātu saņēmušo, bet finansējumu nesaņēmušo projektu īstenošana (ESIF aizvieto Horizon2020 finansējumu), tostarp Kopējās tehnoloģiju ierosmes “Elektroniskie komponenti un sistēmas Eiropas vadošās lomas nostiprināšanai” kopuzņēmuma²⁶ pētījumu projektu daļas (atsevišķas darba paketes) finansēšana no ESIF. Tāpat pētniecības projektu kvalitātes sadaļas vērtēšanā tiek piesaistīti atzīti ārvalstu eksperti un pārņemta Horizon2020 vērtēšanas pieeja.
- papildinātība ar Marijas Sklodovskas-Kirī pētniecības stipendiju programmu cilvēkresursu mobilitātei, pēc-doktorantu pētnieciskā atbalsta jomā ietverot vienas vienības izmaksas atbilstoši Marijas Sklodovskas-Kirī programmas “Individuālās stipendijas” noteiktajai standartlikmei.
- papildinātība ar Marijas Sklodovskas-Kirī apakšprogrammas aktivitāti “Līdzfinansējums reģionālajām, nacionālajām un starptautiskajām programmām (COFUND)”, izvirzot nosacījumu pēc-doktorantūras pētniecības atbalsta finansējuma saņēmējam (Valsts izglītības attīstības aģentūrai) sagatavot un iesniegt projekta iesniegumu COFUND apakšprogrammā, lai pēc-doktorantūras pētniecības atbalsta īstenošanā piesaistītu Horizon2020 finansējumu.
- zinātnes infrastruktūras attīstības jomā tiks nodrošināti papildinoši ieguldījumi ar Horizon2020 apakšprogrammas “WIDESPREAD 1-2016-2017: Teaming Phase-2” projektu “Viedo materiālu pētījumu un tehnoloģiju pārneses ekscelences centrs – CAMART²”. CAMART² projekta ietvaros atbalsts tiks sniegts zinātniskās institūcijas institucionālās kapacitātes stiprināšanai. Savukārt ESI fondu atbalsta pasākuma ietvaros atbalsts tiks sniegts tās pašas zinātniskās institūcijas pētniecības infrastruktūras pilnveidei un modernizācijai (Horizon2020 projekts veicina ESIF investīciju veikšanu).

(108) Tai pat laikā, ir identificēti šādi galvenie **šķēršļi, kas kavē ESI fondu sinerģiju ar Horizon2020 projektiem:**

- atšķirības EK un nacionālajā regulējumā (nosacījumi Horizon2020 projektiem un ESI fondu projektiem, piemēram:
 - a) atšķirīgie programmu ieviešanas, tai skaitā projektu pieteikumu iesniegšanas termiņi;
 - b) netiešās izmaksas Horizon2020 projektiem -25 %, ESI fondiem - projektiem, kas nav pētniecības projekti un kurus neīsteno pētniecības organizācija - tikai 15%;
 - c) dubultie uzraudzības mehānismi, tostarp būtisks administratīvais slogs projekta īstenošanai, ja projektā paredzēts gan Horizon 2020, gan ESI fondu finansējums (piemēram, atskaites par projekta īstenošanu nepieciešams sniegt divām projekta ieviešanu administrējošajām institūcijām, vienlaikus ievērojot, ka atskaišu iesniegšanas termiņi un saturiskā būtība ir atšķirīgi: Horizon 2020 atskaites fokusētas uz atskaitīšanos

²⁶ *Electronic Components and Systems for European Leadership* (ECSEL)

par sasniegto rezultātu progresu projekta ietvaros, kamēr ESI fondu atskaites vairāk koncentrējas uz finanšu datiem);

d) Horizon2020 projektiem un ESI fondu projektiem netiek piemēroti vienādi valsts atbalsta nosacījumi;

- EK noteiktie ierobežojumi neļauj apvienot Horizon 2020 un ESI fondu finansējumu vienu un to pašu izmaksu pozīciju segšanai;
- DV nevar finansēt konsorciju projektus, jo ESI fondu tiesiskais regulējums to ierobežo;
- Horizon2020 programmu ietvaros pieejams atbalsts visiem pētījumu virzieniem, savukārt ESI fondos - tiem ir jāatbilst RIS3 izvirzītajām izaugsmes prioritātēm un specializācijas jomām.

IKT pieejamība, e- pārvalde un pakalpojumi

(109) Papildinātība tiek nodrošināta ar **Iekšējās drošības fonda** atbalstāmajām darbībām investīcijām IT sistēmu un komunikāciju nodrošināšanā ārējo robežu mīkstās, t.sk. veicinot pārrobežu sadarbību. Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi ir uzsākta kopumā 13 projektu īstenošanu-robežpārraudzības jautājumu, vīzu informācijas sistēmas, tehnoloģiju atjaunošanas, jūras novērošanas jomās. TM ietvaros plānotie ieguldījumi galvenokārt paredzēti esošo sistēmu turpmākai attīstībai un funkcionalitātes paplašināšanai, savukārt Iekšējās drošības fonda ietvaros īstenotie projekti galvenokārt vērsti uz pārrobežu sadarbību, datu apmaiņu ar starptautiskām informācijas sistēmām.

(110) Koordinācijā ar **CEF Digital** ietvaros ir noslēgts līgums par Uzņēmuma reģistra projekta “Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas savienošana ar Biznesa reģistru savstarpējās savienošanas sistēmu”, kura ietvaros plānots nodrošināt vieglu pieeju Uzņēmumu reģistra uzturētā komercreģistra datiem arī citu ES dalībvalstu reģistriem un iedzīvotājiem, savukārt TM ietvaros plānoto ieguldījumu ietvaros tiks pilnveidota datu apmaiņa starp dažādiem valsts reģistriem, kā arī pilnveidoti un attīstīti juridiskajām personām pieejamie elektroniskie pakalpojumi.

Uzlabot MVK konkurētspēju

(111) Papildinātība ar programmas COSME sniegto atbalstu saimnieciskās darbības veicējiem un MVK, lai uzsāktu saimniecisko darbību, piekļūtu finansējumam un apgūtu starptautiskos tirgus, tā arī palīdzot iestādēm uzlabot saimnieciskās darbības vidi un veicināt ES ekonomikas izaugsmi, kopš 2017.gada janvāra tiek turpinātas diskusijas par COSME garantiju praktisku piemērošanu ALTUM garantijām. 2016.gada aprīlī iesniegts pieteikums EIF.

(112) Papildinātība ar EIF pretgarantijām “InnovFin”, kas inovatīviem uzņēmumiem nodrošina kredītu garantijas ar izdevīgākiem nosacījumiem. Garantijas tiek izsniegtas Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (EFSD) un Eiropas Investīciju plāna ietvaros, ar Eiropas Savienības finansētas pētniecības un inovāciju programmas “Horizon 2020” atbalstu. Garantiju izsniegšanu regulē EIF un ALTUM savstarpēji parakstīts investīciju programmas “InnovFin” garantiju 2016.gada 13.oktobra līgums. InnoFin pretgarantijas piesaistīšanai ar katru banku tiek slēgts līgums, kas nosaka papildus prasības bankām – klienta atbilstības pārbaude. 2016.gada aprīlī ir noslēgti līgumi ar 2 bankām un ar 2 līgumu slēgšana ir procesā. Līguma ietvaros divu gadu laikā plānots atbalstīt vismaz 100 uzņēmumus.

(113) Izstrādājot jaunus finanšu instrumentus prioritārā virziena ietvaros tika izvērtētas iespējas piesaistīt arī EIB finansējumu – EIB līdzekļu piesaiste šobrīd nav aktuāla, jo ALTUM gatavojas piesaistīt resursus no citiem finanšu avotiem.

Ieguldījumu prioritātes “Investīcijas institucionālajās spējās un efektīvā valsts pārvaldē un publiskajos pakalpojumos valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai panāktu reformas, labāku regulējumu un labu pārvaldību” ietvaros tiek nodrošināta koordinācija un demarkācija ar EK programmām “Tiesiskums” un “Pamattiesības un pilsonība”, kā arī demarkācija un sinerģija tiek nodrošināta ar IDF ietvaros plānoto cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas pasākumiem policijas un iekšējās drošības iestāžu personālam, kur tiek uzraudzīts, lai nepārklātos apmācību tēmas un mērķa

grupas, kā arī ar EK Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas mācību programmu (*Anti Money Laundering Training Programme*), kur plānota cieša sadarbība ar ES fondu investīcijām valsts pārvaldes iestādēs strādājošo, prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu amatpersonu un darbinieku kvalifikācijas celšanai, piesaistot augstas klases pasniedzējus un ekspertus.

Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs

(114) TM ir papildinošs ar CEF atbalstītajām darbībām, kuru starpā visi plānotie projekti “Kurzemes loka 3.etaps Ventspils-Dundaga-Tume-Imanta (Rīga)” un “Elektrības pārvades sistēmas infrastruktūras izbūve Trešais starpsavienojums starp Latviju un Igauniju (*Kilinigi-Nomme – Rīga TEC 2*)” ir uzsākti.

(115) No emisijas kvotu tirdzniecības rezultātā iegūtā finansējuma tiek īstenoti KPFI līdzfinansēti konkursi, kā arī EKII līdzfinansēti konkursi, tai skaitā īstenojot pasākumus pašvaldību ēku, ražošanas ēku un māsaimniecību energoefektivitātes uzlabošanai. KPFI, EKII un KP programmas ir savstarpēji papildinošas. To nepārklāšanās tiek nodrošināta, paredzot atbilstošus nosacījumus investīciju konkursu nolikumos un kritērijos.

(116) Nodrošinot ESI fondu papildinātību Altum ir vienojies ar Eiropas Padomes Attīstības banku par 50 miljonu eiro aizdevumu daudzdzīvokļu māju renovācijas finansēšanai. Aizdevuma līgumu plānots parakstīt 2017.gada maijā.

(117) Vides un klimata jomā tiek izmantota arī NER 300 iniciatīva, kas atbalsta inovatīvo AER izmantošanas, kā arī oglekļa dioksīda uztveršanas un uzglabāšanas (CCS) projektus. Šīs iniciatīvas mērķis ir demonstrējumu projekti, kas saistīti ar CCS un novatoriskām AER tehnoloģijām bioenerģijas, vēja enerģijas, ģeotermiskās enerģijas, hidroenerģijas un saules enerģijas jomā, kas veicinās ekonomikas atveseļošanu.

(118) Vienlaikus ETS mērķa “Veicināt zemu oglekļa emisiju stratēģijas visu veidu teritorijām” ietvaros ar INTERREG EUROPE programmas starpniecību tiek sniegts atbalsts nacionāla un reģionāla līmeņa politiku sekmēšanai pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.

Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte

(119) Papildinātība tiek nodrošināta ar ELGF “Maksājums par klimata un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi” un ar “LEADER pieejas īstenošana” vietējās attīstības stratēģiju īstenošanu sabiedrības virzītās vietējās attīstības ietvaros.

Ilgspējīga transporta sistēma

(120) Papildinātība ESI fondu investīcijām dzelzceļa jomā tiek nodrošināta ar CEF priekšlikumā Baltija–Ziemeļjūras pamattīkla koridorā definētajiem projektiem un posmiem, proti, Rail Baltica 2 projekts un dzelzceļa posma Ventspils – Rīga modernizācija. Rail Baltica 2 projekts attiecīgi ir atbalstāms finansēšanai no uz CEF pārvietotā KF finansējuma, kas paredzēts tikai dalībvalstīm, kuras ir tiesīgas saņemt finansējumu no KF, līdz ar to Rail Baltica 2 projektu nav plānots finansēt no ESI fondiem.

Nodarbinātība, darba spēka mobilitāte un sociālā iekļaušana

(121) Pārskata periodā ES fondu investīcijām nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomā, tai skaitā notiesāto efektīva iekļaušanās darba tirgū, konstatēta pozitīva savstarpējā papildinātība mērķa grupu situācijas uzlabošanai ar atbalstu, kas tiek sniegts šādu programmu un instrumentu ietvaros:

- Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (NSIP);
- Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (FEAD);
- ES programma “Tiesības, vienlīdzība, pilsonība”;
- ES Starptautiskās sadarbības un attīstības sadarbības finansēti projekti (EuropeAid);
- Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programma “Valsts administrācija”
- Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (*Connecting Europe Facility*) – atbalsts jauniešiem un bērnu izglītošanai par drošību;
- Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta pārrobežu sadarbības programmas;

- Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments un Norvēģijas finanšu instruments ir papildinošs ES fondu investīcijām resocializācijas sfērā.
- (122) Lai veicinātu jauniešu aktīvāku iesaisti Jauniešu garantijas programmās, pārskata periodā tika nodrošināta papildinātība un demarkācija ar EK finansēto pilotprojektu “Jauniešu informētības veicināšana par Jauniešu garantijas pasākumiem četrās Eiropas Savienības dalībvalstīs”.
- (123) Veselības pakalpojumu pieejamības uzlabošanas jomā atbalsta koordinācija tiek nodrošināta ar:

- ES Veselības attīstības programmu 2014.–2020.gadam (*Health for Growth Programme 2014.–2020*) ietvaros, kas ir EK tiešā pārvaldībā, veselības jomas projektu līdzfinansēšanai savienības valstu kopīgai rīcībai, nevalstisko organizāciju un speciālo sadarbības veselības jomā darbības izmaksu līdzfinansēšanai, ņemot vērā, ka šīs programmas viens no mērķiem ir veselības veicināšana, slimību profilakse un veselīgam dzīvesveidam labvēlīgas vides sekmēšana, ņemot vērā principu „veselība visās politikās”;
- EK strukturālo reformu atbalsta programma 2017 – 2020 (*European Commission structural reform support programme 2017-2020*), kas ir EK tiešā pārvaldībā, un tiek plānots atbalstīt veselības nozares valsts pārvaldes iestādēs strādājošo kvalifikācijas, prasmju un iemaņu, pilnveidošanu, līdz ar to uzlabojot veselības politikas plānošanu un ES fondu ieviešanu, kā tas noteikts Pasaules Bankas pētījuma rekomendācijās.

Izglītība, prasmes un mūžizglītība

(124) Pārskata periodā ES fondu investīcijām izglītības jomā tiek nodrošināta pozitīva savstarpējā atbalsta papildinātība ar šādiem atbalsta instrumentiem:

- “Erasmus” programmas atbalstu mobilitātei, kas vērsts uz darbinieku mobilitāti augstākās un profesionālās izglītības jomā.
- Atbalstu sadarbībai profesionālās izglītības un nozares pārstāvju starptautiskās sadarbības nodrošināšanai; atbalstu politikas reformai, kas veicina augstākās izglītības programmu modernizāciju, IKT izmantošanu skolās, kā arī visos formālās izglītības līmeņos samazina mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu. Papildinātība iespējama ar ELFLA pasākumu “Zināšanas prasmes un informācijas pasākumi”, “Konsultāciju pakalpojumi, saimniekošanas un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, un EJZF pasākumu “Akvakultūras saimniecībām paredzēti pārvaldības, aizvietošanas un konsultāciju pakalpojumi”.
- Ziemeļu Ministru padomes programmu “Nordplus” 2012–2016 - augstākās izglītības ietvaros, nodrošinot ārvalstu pasniedzēju piesaisti; profesionālās un pieaugušo izglītības jomā, atbalstot labas prakses pārņemšanas braucienus, lai izstrādātu jaunus moduļus un programmas, kā arī vispārējās un iekļaujošās izglītības ietvaros sniedzot atbalstu radošo darbnīcu, semināru un konferenču organizēšanai un dalībai tajās.
- Iekšējā drošības fonda atbalstītajām darbinieku profesionālo prasmju pilnveidošanas darbībām policijas sadarbības, cilvēkradīto krīžu vadība, t.sk. kibernetizēto izmeklēšanā;

(125) Vienlaikus pasākumi, kas vērsti uz agrīnās izglītības sistēmas pamešanas prevenciju īpaši nabadzības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem, papildina TM ietvaros plānotos pasākumus, kā arī tiek nodrošināta demarkācija un papildinātība ar FEAD.

5. Integrēta teritoriju attīstība

Pārskats par pilsētvides ilgtspējīgo attīstību

(126) Saskaņā ar ERAF Regulas 7.panta 4.punktu vismaz 5% ERAF finansējuma, kas valsts līmenī piešķirts saistībā ar mērķi “Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai”, piešķir integrētām darbībām ilgtspējīgai pilsētu attīstībai. Latvija saskaņā ar šo pieeju ieviesīs sešus SAM – 3.3.1.SAM, 4.2.2.SAM, 5.6.2.SAM, 8.1.2.SAM, 8.1.3.SAM un 9.3.1.SAM. Ņemot vērā nacionālā līmenī

identificētās republikas pilsētu vajadzības, ITI investīcijas paredzēts īstenot arī kultūras jomā 5.5.1.SAM ietvaros, veicot nepieciešamās izmaiņas plānošanas dokumentus²⁷ un normatīvajā regulējumā.

(127) Kopējais ITI finansējums ir 230 848 621 EUR ERAF. Republikas pilsētas attīstības programmās ir iekļauta informācija par ekonomisko, demogrāfisko, vides, klimata un sociālo izaicinājumu aktualitāti un plānotajām rīcībām izaicinājumu risināšanai, kā arī pilsētu - lauku mijiedarbības attīstīšanai.

(128) Lai veicinātu ITI ieviešanu, VARAM sniedz atbalstu pilsētām projektu ideju pilnveidošanā, aktualizējot metodiskos ieteikumus attīstības programmu izstrādei vietējā līmenī un regulāri konsultējot par pilsētām aktuālajiem jautājumiem.

(129) Tāpat VARAM pārskata periodā sagatavoja grozījumus 3.3.1.SAM un 5.6.2.SAM īstenošanas nosacījumos, paredzot atbalsta kumulāciju ar ALTUM (aizdevumiem, garantijām) un citiem atbalsta veidiem komersantiem, kas uzlabo nosacījumus komersantu partnerībai.

(130) Tāpat regulāri tiek organizētas tikšanās par pilsētām aktuālajiem jautājumiem, pilsētām savstarpēji apmainoties pieredzē.

(131) Pilsētām ir pieejami arī tehniskās palīdzības līdzekļi, kas ir būtisks atbalsts pilsētām ITI ieviešanā. Lai arī turpmāk veicinātu ITI ieviešanu, VARAM sadarbībā ar Latvijas Lielo pilsētu asociāciju plāno izmantot Eiropas Komisijas atbalsta rīku TAIEX REGIO PEER 2 PEER pilsētu kapacitātes stiprināšanai un pieredzes apmaiņai.

(132) Progresu saistībā ar ITI ieviešanu kavē vairāki apstākļi. Administratīvais slogs republikas nozīmes pilsētām saistībā ar ITI administrēšanu ir nesamērīgs. Problēmas rada funkciju un atbildības sadalīšana republikas nozīmes pilsētu administrācijās, ņemot vērā lēmumu pieņemšanas procesu pašvaldībās. Papildus tam arī sarežģītā un ilgstošā procedūru saskaņošana ar Vadošo iestādi un atbildīgo iestādi. Līdz ar to republikas nozīmes pilsētas ir iniciējušas priekšlikumu par ITI projektu vērtēšanas funkcijas nodošanu CFLA.

(133) ITI ieviešanas progresu kavē arī 9.3.1.SAM ieviešanas nosacījumi, tas ir, DI plānu izstrāde plānošanas reģionu līmenī un saskaņošana ar vietējām pašvaldībām. Lai paātrinātu progresu un ņemtu vērā pašvaldību attīstības programmās noteiktās prioritātes, nepieciešams nacionālā līmenī turpināt vienkāršot SAM ieviešanas nosacījumus.

Pārskats par sabiedrības virzītu vietējo attīstību

(136) ELFLA ietvaros pārskata periodā tiek īstenots atbalsta pasākums “LEADER vietējai attīstībai”, izmantojot SVVA pieeju. Pasākums sekmē vietējo attīstību teritorijā, stiprina vietējo ekonomiku un uzņēmējdarbības dažādību, sekmē resursu maksimālu un produktīvu izmantošanu, veicina teritorijas, t.sk. dabas un kultūras objektu sakārtošanu pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

(137) Īstenojot SVVA pieeju, sniegts ieguldījums, lai veicinātu vietējo teritoriju attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai un uzņēmējdarbībai, kur rezervētais finansējums ELFLA ietvaros jau veido 28 milj. euro jeb 35% no SVVA pieejas atbalsta pasākumu ietvaros pieejamā finansējuma.

(138) Īstenojot ELFLA atbalsta pasākumu “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”, ir sniegts ieguldījums un veiksmīgi tiek veikta lauku pašvaldības ceļu izbūve un pārbūve, tādējādi veicinot uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveidi lauku teritorijā.

(139) 2016.gada pirmajā pusgadā SVVA stratēģiju atlases komiteja apstiprināja 35 vietējo rīcības grupu (VRG) izstrādātās vietējās attīstības stratēģijas un tajā skaitā sešu zivsaimniecības vietējo rīcības grupu (ZVRG) izstrādātās vietējās attīstības stratēģijas, kas kopā aptver visu ZRP noteikto zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju. Visas ZVRG ir paredzējušas īstenot vietējās attīstības stratēģijas

²⁷ Grozījumi darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” paredzot ITI ietvara paplašināšanu ar 5.5.1.SAM “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/darbakartiba/?sede=955>

piesaistot divu fondu finansējumu, t.i., ELFLA un EJZF, kur ELFLA ir izvēlēts par vadošo fondu. 2016.gadā visas sešas ZVRG uzsāka projektu iesniegumu pieņemšanu ZRP pasākumā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana” un pārskata periodā uzņemtās saistības veido 2,3 milj. euro jeb 17,7 % no plānotā EJZF finansējuma TM “Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti”.

Pārskats par integrēto teritoriālo investīciju īstenošanu:

(140) Atbilstoši izstrādātajam normatīvajam regulējumam, ITI tiek īstenots nacionālas nozīmes attīstības centrs (deviņās Latvijas Republikas nozīmes pilsētās) sešu dažādu tematisko specifisko atbalsta mērķu ietvaros, pamatojoties uz pilsētu attīstības programmās identificēto vajadzību kopumu. Lai nodrošinātu ITI īstenošanu ar visām pilsētām ir noslēgti deleģēšanas līgumi, kas paredz, ka pilsētas veic projektu iesniegumu atlases, kā arī izstrādā nepieciešamās procedūras (piemēram, projektu iesniegumu atlases nolikumi) deleģēšanas līgumā noteikto uzdevumu izpildei.

(141) Lai nodrošinātu sasniedzamo rādītāju uzraudzību ir apstiprināts MK rīkojums, kas nosaka katrai pilsētai kopējo sešu specifisko atbalsta mērķu finansējuma apjomu pašvaldību attīstības programmu investīciju plānu īstenošanai un integrēto teritoriālo investīciju specifisko atbalsta mērķu kopējos sasniedzamos rezultātus nacionālas nozīmes attīstības centru grupai. Tāpat pārskata periodā ir noritējis aktīvs darbs Reģionālās attīstības koordinācijas padomē, kuras ietvaros pilsētas skaņo savas pašvaldību attīstības programmas un tajās iekļautās projektu idejas.

(142) Vērtējot līdz šim brīdim veiktos ieguldījumus, tiek secināts, ka īstenojot ITI mehānismu ir jāturpina un jāvienkāršo integrēto investīciju atbalsts vietējo pašvaldību attīstības programmu īstenošanai, tajā skaitā, ļaujot īstenot kompleksus projektus, kas ir būtiski vietējai izaugsmei.

(143) Pēc 2020.gada svarīgi turpināt uzsākto investīciju virzienu, kas ļauj integrētā veidā īstenot vietējās attīstības stratēģijās noteiktās attīstības prioritātes un teritorijas vajadzības, tādējādi stiprinot teritoriju konkurētspēju un radot pievilcīgu vidi jaunām investīcijām uzņēmējdarbības attīstībai, kā arī sakārtojot dzīves un darba vidi iedzīvotājiem. Nākotnes Kohēzijas politikā ir nepieciešama lielāka elastība ITI plānošanā, kas tiek realizēta saskaņā ar pašvaldības attīstības stratēģijā noteiktajām prioritātēm, un ieviešanas procesā, ļaujot pilsētām izvēlēties vērtēt ITI projektus pašām vai deleģēt šo funkciju sadarbības iestādei, jo ne visām pilsētām, īpaši nelielajās valstīs, ir pietiekami resursi (t.sk., cilvēkresursi, finanšu resursi, laika resursi), lai nodrošinātu šo administratīvo funkciju.

(144) Izstrādājot nākotnes KP nosacījumus, nepieciešams turpināt ESI instrumentu nosacījumu (piem., TM vai PV, grantu vai finanšu instrumentu, dažādu ESI fondu nosacījumu) vienkāršošanu, t.sk., izskatot iespēju ieguldījumus atsevišķās tematiskajās prioritātēs nacionālajā līmenī plānot NUTS III līmenī, tādējādi mērķtiecīgi un integrēti ieviešot kompleksus risinājumus, kas balstīti attiecīgās teritorijas attīstības plānošanas programmās noteiktajās prioritātēs un darbībās.

Pārskats par makroreģionālās stratēģijas un jūras baseinu stratēģijas īstenošanu

ESSBJR koordinācija Latvijā:

(145) ESSBJR izstrādē un tās mērķu sasniegšanā Latvija ir piedalījusies kopš stratēģijas idejas rašanās brīža. ESSBJR ieviešana balstās uz Rīcības plānu, un tā koordināciju Latvijā nodrošina nacionāla darba grupa, kurā ir pārstāvētas visas nozaru ministrijas, kā arī sociālie partneri. Aktuālais grupas sastāvs tika apstiprināts MK 2016.gada 7.jūnijā. No 2014.-2017.gadam notikušas septiņas Rīcības plāna īstenošanas darba grupas sanāksmes, kuru ietvaros tika apspriesta Rīcības plāna pārskatīšana, vērtētas nepieciešamas izmaiņas ESSBJR nacionālajā koordinācijas mehānismā, kā arī saņemta jaunākā informācija par ESSBJR koordinējošo valstu noteikto prioritāšu īstenošanu.

(146) Lai nodrošinātu efektīvāku Rīcības plāna ieviešanu, pārskata periodā tika precizēts ESSBJR nacionālās koordinācijas mehānisms²⁸ attiecībā uz kompetenču sadali starp iesaistītajām ministrijām par Rīcības plānā paredzētajām politikas jomām un horizontālajām darbībām; piemēram, kopš 2016.gada marta Inovācijas politikas jomas koordinēšanu ir uzņēmusies EM, pārņemot pienākumus no IZM.

Sadarbība ar citām valstīm:

(147) Latvija aktīvi sadarbojas ar citām reģiona valstīm ESSBJR mērķu sasniegšanai. 2015.gada pirmajā pusē Latvija bija uzņēmusies ESSBJR nacionālo koordinatoru darba vadīšanu. Tās laikā Latvija rīkoja nacionālo koordinatoru sanāksmes un vadīja ESSBJR Rīcības plāna pārskatīšanas procesu, kas tika uzsākts 2014.gadā. 2015.gada 15.-16.jūnijā Latvija organizēja 6.ikgadējo forumu “*Achieving E-Quality by Connecting the Region*”, kura galvenās tēmas bija Baltijas jūras reģiona digitālā savienojamība, konkurētspēja un ESSBJR nākotne. Forums sniedza iespēju ESSBJR īstenošanā iesaistītajiem partneriem apspriest reģionam nozīmīgus jautājumus, kā arī palielināt ESSBJR redzamību nacionālā, reģionālā un ES līmenī. Kopumā forums bija viens no lielākajiem Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumiem un pulcēja vairāk nekā 650 dalībnieku.

(148) Lai veicinātu aktīvāku sadarbību starp reģiona valstīm, no 2016.gada maija Latvija, līdzās Zviedrijai, Igaunijai, Lietuvai, Polijai un Somijai, piedalās ERAF Vadošo iestāžu tīkla darbībā. Tīkla mērķis ir rast veidus, kā efektīvāk finansiāli atbalstīt ESSBJR mērķu īstenošanu, izmantojot ERAF programmas. 2016.gada 7.oktobra sanāksmē Stokholmā, Zviedrijā, reģiona ERAF vadošās iestādes vienojās uzsākt kopīgu pilotiniciatīvu Inovāciju politikas jomā, īstenojot *project-to-project* sadarbību. Par sadarbības tēmu tika izvēlēta tīro tehnoloģiju attīstība, kura ir aktuāla visām Baltijas jūras reģiona valstīm kā viena no Viedās specializācijas nišām. Kopīgu projektu iesniegumu atlasī dalībniekiem no Baltijas jūras reģiona valstīm ir plānots izsludināt 2017.gada vasarā.

ES fondu ieguldījumi ESSBJR ieviešanai:

(149) Latvija ES fondu investīciju piedāvātās iespējas ESSBJR mērķu sasniegšanai vispusīgi izvērtēja jau ieguldījumu plānošanas posmā. Līdz ar to 2014.-2020.gada plānošanas periodā koordinācija starp ESSBJR un PL tika iestrādāta vairākos DP prioritārajos virzienos²⁹, saskaņojot ES fondu ietvaros veiktās investīcijas ar ESSBJR mērķiem³⁰:

- Mērķis “Glābt jūru” ir saskaņots ar prioritārajiem virzieniem “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” un “Ilgtspējīga transporta sistēma”;
- Mērķis “Nodrošināt reģiona pieejamību” – ar prioritāriem virzieniem “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi”, “Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs” un “Ilgtspējīga transporta sistēma”;
- Mērķis “Palielināt labklājību” - ar prioritāriem virzieniem “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas”, “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” un “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte”.

(150) DP ietvaros paredzētās ES fondu investīcijas, kas sekmē ESSBJR noteikto mērķu sasniegšanu, veido 56,6 % jeb 2 501,3 milj. euro no DP kopējā ES fondu finansējuma. Papildinātība ar ESSBJR ir iestrādāta ne tikai ieguldījumu prioritāšu līmenī, bet arī projektu atlases kritēriju līmenī, paredzot, ka noteikto prioritāro virzienu ietvaros tiks apstiprināti tikai tie projekti, kuru plānotās darbības veicinās ESSBJR mērķu sasniegšanu.

(151) ETS mērķa ietvaros, lai sekmētu ESSBJR īstenošanu, Interreg Baltijas jūras reģiona programma sniedz atbalstu ESSBJR prioritāro jomu un horizontālo darbību koordinatoriem. Tāpat tiek nodrošināts līdzfinansējums komunikācijas aktivitātēm, kas ir saistītas ar ESSBJR īstenošanu un

²⁸ Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības Stratēģijas Baltijas jūras reģionam nacionālās koordinācijas mehānismu Latvijā”, saskaņots MK 2016.gada 28.jūnijā: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_08/AMzino_160616.1199.docx

²⁹ http://www.esfondi.lv/upload/14-20_gads/FMPlansP09_030614_Partn_lig_2.pdf

³⁰ <http://www.mfa.gov.lv/data/file/REGIO-2013-00811-00-00-LV-TRA-00.pdf>

ESSBJR forumu organizēšanu. Rezultātā tiek palielināta Baltijas līmeņa organizāciju institucionālā kapacitāte, sekmēta ESSBJR īstenošanas koordinācija un veicināta viedokļu apmaiņa un diskusijas. Jaunu stratēģiski nozīmīgu iniciatīvu izstrādei, 2016.gadā Interreg Baltijas jūras reģiona programmā norisinājās pirmais projektu konkurss sākuma kapitāls (*seed money*) piešķiršanai.

ESSBJR paraugprojekti (*flagships*) ar Latvijas partneru iesaisti:

(152) Latvija aktīvi iesaistās arī ESSBJR paraugprojektu īstenošanā. No šobrīd ieviešanas stadijā esošajiem ESSBJR paraugprojektiem 55 projektos piedalās partneri no Latvijas, un vienā no tiem esam vadošais projekta partneris (Rīgas pilsēta vada projektu “*iWATER – Improving urban planning by developing integrated and multifunctional storm water management in the Central Baltic Cities*”). Informācija par visiem aktīvajiem un pabeigtajiem ESSBJR paraugprojektiem ir pieejama aktuālajā Rīcības plāna pielikumā³¹. Turpat atrodami 75 jau īstenoti projekti, no kuriem 32 bija ar Latvijas partneru dalību, tai skaitā divos no tiem Latvija bija vadošais partneris.

Tai skaitā ETS mērķa ietvaros tika atbalstīts 21 paraugprojekts ar Latvijas partneru dalību tādās ESSBJR prioritārajās jomās kā enerģētika, bioekonomika, kultūra, izglītība, vides aizsardzība, klimats, inovācijas un transports.

Pārskats par integrētās pieejas īstenošanu, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu vajadzības, kurus visvairāk skar nabadzība, vai to mērķgrupu vajadzības, kurās ir lielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks

(153) Saskaņā ar aktuālākajiem Centrālās statistikas pārvaldes datiem nozīmīgas reģionālās atšķirības nabadzības līmenī saglabājas starp dažādiem Latvijas reģioniem. Tā piemēram aplūkojot nabadzības indeksu var secināt, ka 2015. gadā Rīgā (13,5 %) tas ir trīs reizes mazāks kā Latgales reģionā (39,2 %). Būtiskas nabadzības riska atšķirības salīdzinot ar Rīgu vērojamas arī citos Latvijas reģionos. Minētās atšķirības lielā mērā skaidrojamas ar bezdarba līmeņa rādītājiem un augstākiem ienākumiem Rīgas reģionā.

3.tabula

Nabadzības riska indekss Latvijas reģionos

			Rīga	Pierīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale
2013	Pavisam	Pavisam	13.7	19.6	26.8	21.2	24.6	33.0
2014	Pavisam	Pavisam	13.8	17.5	28.2	22.9	27.1	40.4
2015	Pavisam	Pavisam	13.5	18.6	29.2	21.7	23.0	39.2

Pārskats par īstenošanu, lai risinātu to reģionu demogrāfiskās problēmas, kurus skar būtiski vai pastāvīgi dabas vai demogrāfiski kavēkļi

(154) Demogrāfiskās pārmaiņas Latvijā rada aizvien būtiskākus izaicinājumus valsts un reģionu izaugsmei, kā arī visas ES arējās robežas drošībai. Saskaņā ar Reģionu komitejas 2016.gada aprīlī publicēto ziņojumu Latvija un pārējās Baltijas valstis ir pieredzējušas lielāko demogrāfisko samazinājumu ES.³² Latvijas iedzīvotāju skaits kopš 2004. gada ir samazinājies par 307 tūkst. iedzīvotāju (14%) galvenokārt emigrācijas uz ES rezultātā. Dramatiskākās pārmaiņas ir skārušas Krievijas un Baltkrievijas pierobežas reģionu Latgali, kur iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 23%.

³¹ <http://www.balticsea-region.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=25>

³² The impact of demographic change on European regions (pieejams - http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/Impact_demographic_change_european_regions.pdf)

6. Darbības, kas veiktas, lai nostiprinātu dalībvalsts iestāžu un atbalsta saņēmēju spēju pārvaldīt un izmantot ESI fondus

Struktūra un sistēma:

(155) KP fondu mērķa "Izaugsme un nodarbinātība" vadošā iestāde ir FM. Atbildīgās iestādes funkcijas veic nozaru ministrijas un VK atbilstoši specifiskajiem atbalsta mērķiem, kuri norādīti KP fondu DP. Ar KP fondu 2014.-2020.g. plānošanas perioda tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās ir ieviests vienas pieturas aģentūras princips attiecībā pret finansējuma saņēmēju, nosakot vienu sadarbības iestādi - CFLA, kura izvērtē projektu iesniegumus, slēdz līgumus un vienošanās par projektu īstenošanu.

(156) 2017.gada pavasarī Saeimas Eiropas lietu komisija prezentēja KP fondu ieviešanā un administrēšanā iesaistīto institūciju aptaujas rezultātus par KP fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda MK noteikumu par SAM ieviešanu izstrādes procesu un projektu iesniegumu vērtēšanas procesu, secinot, ka KP fondu ieviešanas reformai ir pozitīva ietekme uz KP fondu ieviešanas efektivitātes uzlabošanu un pārskata periodā kopumā atzinīgi tiek vērtēts CFLA kā sadarbības iestādes darbs. Vienlaikus, lai nodrošinātu CFLA darbības efektivitāti, katru gadu CFLA veic klientu apmierinātības aptaujas, kur arī tiek saņemtas labas atsauksmes par tās darbu.

(157) Jau likuma līmenī ir precīzi noteikts vadošās iestādes deleģēto funkciju sadalījums starp KP fondu administrēšanā iesaistītajām institūcijām – vadošo iestādi, atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi, tā panākot funkciju nedublēšanos, kā arī izslēdzot interpretācijas iespējas starp atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi attiecībā uz funkciju pārdali un atbildībām. Atbildīgās iestādes kompetencē ir funkcijas, kas saistītas ar nozares politikas izstrādi un tās īstenošanas uzraudzību. Savukārt sadarbības iestādes kompetencē ir darbs ar projektu iesniedzējiem un finansējuma saņēmējiem. 2014.–2020.g. plānošanas periodā sistēma ir vērsta uz kontroļu veicēju ievērojamu samazināšanos, nodrošinot, ka finansējuma saņēmējam visa komunikācija notiek ar vienu iestādi un veiktajās kontrolēs tiek pielietoti vienoti standarti.

(158) Nacionālo tiesību aktu līmenī (MK noteikumi) ir noteikts Eiropas Kopienas tiesību aktos paredzētais ELFLA un EJZF ieviešanā iesaistīto institūciju funkciju sadalījums - ELFLA, EJZF vadošā iestāde ir noteikta ZM, ELFLA gadījumā maksājumu aģentūra un EJZF gadījumā par maksājumu veikšanu atbalsta saņēmējiem atbildīgā starpniekinstitūcija - LAD. Savukārt ELFLA sertifikācijas iestādes funkcijas veic ZM publiskā iepirkuma kārtībā izvēlēta iestāde, bet EJZF sertifikācijas iestādes funkcijas veic ZM.

(159) Lai nodrošinātu skaidru un atbilstošu funkciju nodalīšanu FM nosaka, ka revīzijas iestāde iesniedz MK vadošās iestādes un sertifikācijas iestādes sākotnējo atbilstības novērtējuma ziņojumu un atzinumu; revīzijas iestāde ziņo MK, ja konstatēti būtiski trūkumi vadošās iestādes un sertifikācijas iestādes izveidotajā un uzturētajā vadības un kontroles sistēmā. Amata klasifikatorā revīzijas iestādes vadītāja amata līmenis ir pielīdzināts vadošās iestādes vadītāja amata līmenim. Lai pastiprinātu revīzijas iestādes neatkarību ir noteikti pasākumi:

1. revīzijas iestādes valsts budžeta finansējuma daļu katru gadu apstiprina ministrs un to nedrīkst izmantot citām FM funkcijām,
2. revīzijas iestāde realizē atsevišķu tehniskās palīdzības projektu, kura finansējuma apjoms ir noteikts Ministru kabineta noteikumos,
3. amata klasifikatorā³³ revīzijas iestādes vadītāja amata līmenis ir pielīdzināts vadošās iestādes vadītāja amata līmenim;
4. tiek īstenota neatkarīga Revīzijas iestādes komunikācijas stratēģija,
5. revīzijas iestādei ir tiesības tiešā veidā informēt MK, ja tās rīcībā ir ziņas, ka KP fondu ieviešana var tikt būtiski ietekmēta, vai kārtējā audita rezultāti liecina, ka vadošā iestāde

³³ Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumos Nr.1075 "[Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs](#)"

vai sertifikācijas iestāde nenodrošina institūcijas atbilstību Vispārējās regulas XIII pielikumā minētajiem kritērijiem³⁴,

6. Revīzijas iestādes darbinieki ir tiesīgi aizdomu par krāpšanu gadījumā ziņot OLAF³⁵. Revīzijas iestādes vadītājam un atbildīgajam darbiniekam ir pieejas tiesības IMS sistēmai.
7. Izstrādājot Revīzijas iestādes darbību reglamentējošos normatīvos aktus, tos izskatīja ES fondu administrēšanā iesaistītās ministrijas un citas institūcijas, tai skaitā Korupcijas un novēršanas apkaršanas birojs sniedza priekšlikumus revīzijas iestādes neatkarības nodrošināšanai. Priekšlikumi ir iestrādāti MK noteikumos Nr.714 un Ministru kabineta noteikumos Nr.239 (FM nolikumā 12.¹p.).

(160) Attiecībā uz valsts atbalsta regulējumu, līdzīgi kā iepriekšējā plānošanas periodā atsevišķas FM struktūrvienības (Komercedarbības atbalsta kontroles departaments ir nacionālā komercedarbības atbalsta kontroles institūcija) kompetencē ir veikt plānoto atbalsta programmu un individuālo atbalsta projektu pieteikumu sākotnējo izvērtēšanu, kā arī sniegt metodoloģisko palīdzību konsultāciju un apmācību veidā atbalsta sniedzējiem, lai nodrošinātu, ka atbalsta pasākumi tiek ieviesti atbilstoši valsts atbalsta regulējumam. Komercedarbības atbalsta kontroles likums kopā ar pakārtotajiem normatīvajiem aktiem komercedarbības atbalsta kontroles jomā nodrošina efektīvu komercedarbības atbalsta normu piemērošanu, tai skaitā, KP fondu DP ietvaros plānotā publiskā atbalsta saderīgumu ar ES iekšējā tirgus nosacījumiem.

(161) Atšķirībā no ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda, lai atslogotu MK darbu un nedublētu projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju apstiprināšanu gan UK, gan MK, projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus (Vispārējās regulas 110.panta 2.punkta a) apakšpunkts), apstiprina tikai UK.

(162) Ņemot vērā 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi, KP fondu vadošā iestāde izstrādājusi rādītāju pasēs - specializētu veidni rādītāju, to definīciju un mērķa vērtību noteikšanai, kas ļauj nodrošināt konsekventu datu uzkrāšanu visa perioda garumā un labāk skaidrot rādītāju plānoto vērtību neizpildes vai pārsniegšanas iemeslus.

(163) Izveidota efektīvāka uzraudzības un kontroļu sistēma, tai skaitā ir rasta iespēja centralizēt 2014.–2020.gada plānošanas perioda KP fondu vadības informācijas sistēmas instrumentu (KP VIS) un fokusēties uz e-kohēzijas maksimālu izmantošanu, kas padara sistēmu pieejamāku projektu iesniedzējiem un finansējuma saņēmējiem, par to liecina arī pieaugošais lietotāju skaits. Balstoties uz izvērtējumu³⁶ secinājumiem un rekomendācijām, KP VIS, lai uzlabotu datu kvalitāti, informācija par rādītājiem, dalībniekiem un citiem labuma guvējiem ir sasaistīta ar maksājuma pieprasījumiem un šobrīd tiek ieviesti risinājumi datu automātiskai izgūšanai un validēšanai citu iestāžu uzturētajos valsts reģistros.

(164) Pilnveidojot uzraudzības sistēmu un palielinot KPVIS lomu, vienkāršota vadošajā iestādē iesniedzamo atbildīgo iestāžu un sadarbības iestāžu pārskatu forma, fokusējoties uz analītisku informāciju. Turklāt, lielākais akcents ir uzlikts uz proaktīvu un uz rezultātu sasniegšanu orientētu

³⁴ Saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības likumu

³⁵ Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 8.septembra noteikumiem Nr.517 "Kārtība, kādā ziņo par konstatētajām neatbilstībām un atgūst neatbilstoši veiktos izdevumus Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (16.punkts) un 2015.gada 13.februāra Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta reglamentu Nr.12-16/1

³⁶ SIA "Ernst & Young Baltic", Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietekmes izvērtēšanai Latvijā (pieejams - http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/apraksti/Petijuma_izvertesanas_zinojums_31012014.pdf).

Finanšu ministrijas un Eiropas Komisijas ietekmes novērtēšanas pētniecības centrs (Centre for Research on Impact Evaluation), Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.3.1.1.1. apakšaktivitātes "Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām" izvērtējuma ziņojums (pieejams - http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/13111_izvertejuma_gala_zinojums.pdf).

sadarbību, aktuālus KP fondu ieviešanas un uzraudzības jautājumus risinot klātienē regulārās sanāksmes ar vadošās iestādes, sadarbības iestādes un atbildīgo iestāžu dalību. KP fondu vadošā iestāde 2014.gada 19.decembrī apstiprināja KP fondu vadībā iesaistīto iestāžu risku pārvaldības stratēģiju³⁷. Dokuments izstrādāts, lai noteiktu risku pārvaldības pasākumu nepieciešamību un nodrošinātu, ka KP fondu vadībā iesaistīto iestāžu³⁸ darbinieki izprot un piemēro labas risku pārvaldības principus. Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu KP fondu risku pārvaldību ar FM rīkojumu ir izveidota KP fondu risku pārvaldības darba grupa, kuras pienākumos ietilpst saskaņot dažādus augstākā līmeņa risku pārvaldības dokumentus, izvērtēt un saskaņot risku reģistrā iekļauto informāciju, kā arī sniegt priekšlikumus nepieciešamai cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanai risku pārvaldības jomā, t.sk. pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumu jomā.

(165) ESI fondu risku pārvaldības nolūkā ir apstiprināta AFCOS darbības stratēģija un pasākumu plāns 2017.-2019. gadam, kur definēti kopējie sadarbības pamatvirzieni, mērķi, pasākumi un uzdevumi kompetentajām iestādēm krāpšanas novēršanai un apkarošanai, kā arī noteikts sadarbības modelis ES finanšu interešu aizsardzībai, lai stiprinātu un formalizētu sadarbību starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF.

(166) Papildus tam, arī ELFLA un EJZF ietvaros ir apstiprināta risku pārvaldības stratēģija 2014.-2020.gadam, iekšējie normatīvie akti, metodikas, rīcības plāni, LAD krāpšanas un korupcijas novēršanas un apkarošanas politika, kā arī izvērtēti iespējamie riski un sagatavoti risku reģistri, nodrošinot priekšnosacījumus efektīvai krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai un apkarošanai.

(167) Vispārējās regulas 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta īstenošanai, kas paredz efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu ieviešanu, pēc KP fondu vadošās iestādes pieprasījuma, vienu reizi gadā (no 2017. gada reizi divos gados) ar mērķtiecīgu pieeju KP fondu vadībā iesaistītās iestādes³⁹ veic konkrētu specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanu saskaņā ar metodiskiem norādījumiem⁴⁰, kas izstrādāti, pamatojoties uz EK vadlīnijām⁴¹. Iestāžu veikto krāpšanas un korupcijas risku novērtējumu analizē KP fondu vadošā iestāde, lai pārlicinātos vai ir apzināti un novērtēti krāpšanas un korupcijas riski, kā arī vai ir noteikti efektīvi un samērīgi pasākumi jeb kontroles šo risku mazināšanai. Ņemot vērā novērtēšanas rezultātus, KP fondu vadošā iestāde aktualizē pasākumu plānu krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai KP fondos⁴². Pārlicība par pasākumu plāna ieviešanu krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai KP fondos tiek gūta deleģēto funkciju pārbaudēs, ko veic KP fondu vadošā iestāde, kā arī ņemot vērā Valsts kases kā sertifikācijas iestādes sniegto informāciju par pasākumu plānā norādīto uzdevumu izpildi.

(168) Lai nodrošinātu izvērtējumu kvalitāti, tematisko izvērtējumu veikšanas procesā tiek nodrošināta nozares ekspertu kapacitātes celšana KP fondu sistēmā iesaistītajās iestādēs. Vadošā iestāde stiprinās KP fondu KIDG kapacitāti un lomu izvērtēšanas organizēšanā par KP fondu DP prioritārajiem virzieniem, TM un ieguldījumu prioritātēm ar mērķi noteikt to ieviešanas efektivitāti un ietekmi noteiktā laika periodā. Darba grupas sastāvā iekļauj plānošanā, ieviešanā un uzraudzībā

³⁷ Vadošās iestādes 2014.gada 19.decembra "Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda vadībā iesaistīto iestāžu risku pārvaldības stratēģija 2014.-2020.gada plānošanas periodā";

³⁸ Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likumā noteiktā vadošā iestāde, sadarbības iestāde un atbildīgās iestādes;

³⁹ Sadarbības iestādē, republikas pilsētu pašvaldībās (Daugavpils, Jēkabpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils), kuras ar FM kā KP fondu vadošo iestādi noslēgušas deleģēšanas līgumu par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu, kā arī sertifikācijas iestādē;

⁴⁰ Vadošā iestādes procedūra Nr.4.5."Metodiskie norādījumi specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu ieviešanā 2014.-2020. gada plānošanas periodā" (aktualizēti 2015. gada 17. decembrī);

⁴¹ Eiropas Komisijas vadlīnijas "Krāpšanas riska novērtēšana un efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi" un to 1. pielikums (2014. gada 16. jūnijs) pieejami tīmekļa vietnē www.esfondi.lv, <http://www.esfondi.lv/risku-parvaldiba>

⁴² [Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā](#)

iesaistītos partnerus, kā arī ELFLA un EJZF vadošās iestādes pārstāvjus, nepieciešamības gadījumā piesaistot arī attiecīgos nozaru ekspertus, tādējādi, nodrošinot visu fondu papildinātību un sinerģiju.

(169) 2014.-2020.g. plānošanas periodā ir saglabāta ELFLA un EJZF pārvaldības, kontroles un ieviešanas sistēmas darbības pēctecība, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, tādējādi nodrošinot vienotu un pēc iespējas efektīvāku ELFLA un EJZF ieviešanu, administrēšanu un pārvaldību. Izvērtējot ELFLA un EJZF ieviešanas rezultātus, secināts, ka ir nodrošināta šo fondu ieviešanai, administrēšanai un pārvaldībai nepieciešamā cilvēkresursu kapacitāte un kompetence, kā arī šo fondu ieviešana tiek nodrošināta atbilstoši ES tiesību un nacionālos tiesību aktos noteiktajam.

(170) Kopš 2011.g. 1.jūnija ELFLA un EJZF maksājumu iestādei – LAD – ir piešķirts kvalitātes sertifikāts ISO 9001:2008. 2016.gadā tika veikta pārsertifikācija par attiecīgo nosacījumu, kritēriju izpildi par atbilstību šī kvalitātes sertifikāta piešķiršanas prasībām un pārsertifikācijas rezultāti apliecināja, ka LAD darbības sfēras – ES un valsts atbalsta pasākumu administrēšana lauksaimniecībā, zivsaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku attīstībā – tiek veikta atbilstoši starptautiski atzītam kvalitātes vadības standartam.

(171) Pārskata periodā ir veikti ieguldījumi ELFLA vadības un kontroles sistēmas uzlabošanai – e-pārvaldības īstenošanas nolūkā, kā arī uzraudzības un novērtēšanas sistēmas īstenošanas nolūkā, nodrošinot atbalsta pretendentiem/saņēmējiem pieeju elektroniskās pieteikšanās sistēmai, un sniegtot iespējas iesniegt projekta iesniegumus, pārskatus un veikt saziņu elektroniski, kā arī ir izveidota vienota informācijas sistēma uzraudzībai un novērtēšanai nepieciešamo datu uzkrāšanai, analīzei un apkopošanai.

(172) Saskaņā ar Latvijā izveidoto ETS ieviešanas sistēmu, VARAM ir noteikta par Nacionālo atbildīgo iestādi 2014.–2020.gada plānošanas perioda 10 ETS programmu politikas izstrādei un koordinēšanai, kā arī par vadošo iestādi Interreg Latvijas – Lietuvas programmai un Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programmai EKI ietvaros. Lai nodrošinātu ETS programmu finanšu kontroles funkcijas efektīvāku veikšanu, samazinot funkcijas izpildei nepieciešamo kopējo finansējumu, kā arī mazinot neatbilstoši veikto izdevumu risku un sekmējot papildu finanšu līdzekļu pieejamību ETS programmu un projektu mērķu un rezultātu sasniegšanai, 2014.gadā MK pieņēma lēmumu⁴³ par centralizētu finanšu kontroļu veikšanu visās ETS programmās, kam t.sk. ir pozitīva ietekme uz koordināciju ar ESI fondiem.

Cilvēkresursi:

(173) Nodrošinot kvalitatīvu ESI fondu administrēšanu, 2014.–2020.gada plānošanas periodā tiek izmantota 2007.–2013.g. plānošanas periodā ESI fondu ieviešanā iesaistīto darbinieku kapacitāte, tādējādi nodrošinot zināšanu pārnesi un esošās kapacitātes saglabāšanu un attīstīšanu.

(174) 2015.g. 15.decembrī MK izskatīts FM sagatavotais informatīvais ziņojums⁴⁴, kurš sniedz kopēju ieskatu par ES fondu 2014.-2020.g. plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas darbībai ES fondu vadībā iesaistītajās iestādēs plānotajiem cilvēkresursiem un uzraudzības mehānismiem, balstot tos uz MK apstiprinātajiem pamatprincipiem par 2014.-2020.g. plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas uzbūvi.

(175) Kopš 2011.g. 1.jūnija ELFLA un EJZF maksājumu iestādei (LAD) ir piešķirts kvalitātes sertifikāts ISO 9001:2008. 2016.gadā tika veikta pārsertifikācija par attiecīgo nosacījumu, kritēriju izpildi par atbilstību šī kvalitātes sertifikāta piešķiršanas prasībām un pārsertifikācijas rezultāti apliecināja, ka LAD darbības sfēras – ES un valsts atbalsta pasākumu administrēšana lauksaimniecībā, zivsaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku attīstībā – tiek veikta atbilstoši starptautiski atzītam kvalitātes vadības standartam.

⁴³ MK 2014.gada 28.oktobra sēdē apstiprināts informatīvais ziņojums “Par finansējumu Eiropas Strukturālo un investīciju fonda mērķa “Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020.gada plānošanas periodam finanšu kontroles sistēmas darbības nodrošināšanai Latvijā”; protokola Nr.58., 45.§ 2 un 3.punkts.

⁴⁴ “Par Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda cilvēkresursiem un uzraudzības mehānismiem 2014.-2020.gada plānošanas periodā”

(176) Veikti ieguldījumi ELFLA vadības un kontroles sistēmas uzlabošanai: e-pārvaldības īstenošanas nolūkā, uzraudzības un novērtēšanas sistēmas īstenošanas nolūkā, nodrošinot atbalsta saņēmējiem pieeju elektroniskās pieteikšanās sistēmai, sniedzot iespējas iesniegt projekta iesniegumus, pārskatus un veikt saziņu elektroniski, kā arī ir izveidota vienota informācijas sistēma uzraudzībai un novērtēšanai nepieciešamo datu uzkrāšanai, analīzei un apkopošanai.

(177) ESI fondu risku pārvaldības nolūkā ir apstiprināta AFCOS darbības stratēģija un pasākumu plāns 2017.-2019.g., kur definēti kopējie sadarbības pamatvirzieni, mērķi, pasākumi un uzdevumi kompetentajām iestādēm krāpšanas novēršanai un apkarošanai, kā arī noteikts sadarbības modelis ES finanšu interešu aizsardzībai, lai stiprinātu un formalizētu sadarbību starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF. ELFLA un EJZF ietvaros ir apstiprināta risku pārvaldības stratēģija 2014.-2020.g., iekšējie normatīvie akti, metodikas, rīcības plāni, LAD krāpšanas un korupcijas novēršanas un apkarošanas politika, izvērtēti iespējamie riski, sagatavoti risku reģistri, nodrošinot priekšnosacījumus efektīvai krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai un apkarošanai.

7. Veiktās darbības un sasniegtais progress, lai mazinātu administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem

(178) 2014.–2020.g. plānošanas periodā administratīvā sloga mazināšanai tiek nodrošināts tāds pasākumu kopums, kas ļauj atvieglot finansējumu saņēmēju slogu jau sākot ar projektu plānošanas posmu, un turpinot ar to ieviešanu un ilgtspējības nodrošināšanu.

(179) Pārskata periodā veikti vienkāršošanas pasākumi, kas vērsti uz administratīvā sloga mazināšanu gan KP fondu administrēšanā iesaistītajām iestādēm, gan arī finansējuma saņēmējiem, t.sk. ievērojot PL 2.6.apakšsadaļā minētās vidusposma izvērtējuma “2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidusposma (*mid-term*) izvērtējums” ietvaros izteiktās rekomendācijas:

1. Līdz ar MK 2015.gada 30.jūnija lēmumu⁴⁵ ir akreditēta KP fondu VI, sadarbības iestāde un sertifikācijas iestāde un apstiprināta to atbilstība EK prasībām.
2. Ir ieviesta vienota prakse un principi, nodrošinot vienotu pieeju kontrolēm un uzraudzībai, samazinot finansējuma saņēmēju iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjomu, izstrādājot standarta līguma formu un veicot citas darbības, lai mazinātu administratīvo slogu, kā arī neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku KP fondu projektos. Tāpat atbalsta saņēmējiem tiek nodrošināta iespēja visas ar projektu saistītās dokumentācijas (piem., projekta iesnieguma, maksājuma pieprasījuma prognozes, maksājuma pieprasījumu, to pamatojošo dokumentu u.c.) ievietošana un uzglabāšana vienotajā centralizētajā IT sistēmā — KP fondu vadības informācijas sistēmā, tādējādi atvieglojot gan pārbaudes veicēju, gan finansējuma saņēmēju darbu.
3. Pamatojoties uz 2015.gada 16.februāra izvērtējuma ziņojumu “Izvērtējums par vienkāršoto izmaksu izmantošanas pieredzi KP fondu 2007.-2013.plānošanas periodā un to nākotnes izmantošanas iespējām 2014.-2020.gada plānošanas periodā” tika izstrādātas trīs horizontālās vienkāršoto izmaksu metodikas, kas būtiski samazina administratīvo slogu metodiku izstrādātājiem, kā arī nodrošina vienotu pieeju metodiku izstrādē nacionālā līmenī, kā rezultātā ir apstiprinātas vairākas vienas vienības izmaksu metodikas dažādos SAM/pasākumos. Vienas vienības izmaksu metodikas izstrādātas gan zinātnes un izglītības jomā tādām izmaksu pozīcijām kā atalgojums, pēcdoktorantu pētnieciskais atbalsts, profesionālās izglītības programmu apguve, profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmu apguve un jauniešu iesaiste izglītībā, gan sociālajā jomā tādām izmaksu pozīcijām kā aprūpe mājās, dienas aprūpes centra pakalpojumi, grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumi, specializētās darbnīcas pakalpojumi, speciālistu

⁴⁵ Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija sēdes protokola Nr.30 69.papagrāfs

konsultācijas un individuālais atbalsts, atbalsta grupu un grupu nodarbības, kā arī ēdināšanas, uzturēšanās dienesta viesnīcā, transporta izmaksas un darba drošības pasākumu uzlabošana uzņēmumos. Kā arī nacionālā līmenī ir noteikts, ka netiešās izmaksas ir iespējams aprēķināt tikai izmantojot 15% netiešo izmaksu vienoto likmi. Vienas vienības izmaksu izmantošana kļūst arvien populārāka, jo atbildīgās institūcijas sāk novērtēt ieguvumus, kurus sniedz vienkāršoto izmaksu izmantošana. Horizontālās vienkāršoto izmaksu metodikas, kā arī visas apstiprinātās vienas vienības izmaksu metodikas pieejamas ES fondu tīmekļa vietnē www.esfondi.lv (<http://www.esfondi.lv/vadlinijas--skaidrojumi>).

4. FM KP fondu projektu iesniegumu atlases metodikā noteikti vienoti projektu iesniegumu administratīvās un atbilstības vērtēšanas kritēriji (vienotie projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji), lai samazinātu administratīvo slogu projektu iesniegumu izvērtēšanas kritēriju izstrādes un grozījumu procesā, kā arī, lai veicinātu noteiktību to piemērošanā, mainīgi un katrai atlasei paliek specifiskie atbilstības un kvalitātes kritēriji.
5. Lai nodrošinātu savstarpēji saistītu SAM secīgu īstenošanu, kā arī padarītu potenciāliem projektu iesniedzējiem, uzņēmējiem u.c. interesentiem publiski pieejamu informāciju par plānoto investīciju laika grafikiem, apjomiem un sasniedzamajiem rezultātiem, KP fondu VI izstrādā attiecīgus plānus, nodrošina to izpildes uzraudzību, reizi mēnesī informējot valdību un sabiedrību par investīciju progresu, plānu izpildi, tai skaitā publicējot informāciju gan KP fondu tīmekļa vietnē⁴⁶, kā arī regulāri informē par to izpildi atbilstoši SAM/pasākumu īstenošanas laika grafikam.

(180) Attiecībā uz ELFLA un EJZF, nozīmīgi administratīvā sloga mazināšanas pasākumi īstenoti jau 2007.–2013. gada plānošanas periodā. Pārskata periodā, ieviešot ELFLA, ir pilnveidota vienotā informācijas sistēma un elektroniskā pieteikšanās sistēma, lai pēc iespējas plašāk tiktu izmantota iespēja pieteikties uz atbalstu, iesniegt pārskatus un arī veikt saziņu elektroniski, tādējādi samazinot administratīvo slogu atbalsta pretendentiem un saņēmējiem.

(181) Papildus tam, ir izveidota un veiksmīgi darbojas uz klientu vērsta pakalpojumu sniegšanas sistēma ZM un tās padotības iestādēs, tādējādi nodrošinot attiecīgo pakalpojumu pieejamību vienā iestādē un arī visā Latvijas teritorijā (Rīgā un 9 Latvijas reģionos).

(182) ETS ietvaros 2014.–2020.g. plānošanas periodā VARAM nodrošina centralizētu finanšu kontroļu veikšanu visās ETS programmās, kas t.sk. pozitīvi ietekmē koordināciju ar ESI fondiem.

Cilvēkresursi:

(183) Tehniskās palīdzības līdzekļi, kas 2007.–2013.g. plānošanas periodā tika izmantoti KP fondu vadībā iesaistīto institūciju administratīvās kapacitātes stiprināšanā, ļāvuši bez pārtraukumiem starp abiem plānošanas periodiem turpināt darbu pie KP fondu vadības un kontroles sistēmas optimizācijas un vienkāršošanas, nodrošinot tās ilgtspēju un maksimālu atdevi - administratīvā sloga mazināšana finansējuma saņēmējiem, skaidrs funkciju sadalījums starp KP fondu administrēšanā esošajām iestādēm, orientēšanās uz rezultātu, skaidras risku pārvaldības stratēģijas esamība. Efektīva cilvēkresursu pārvaldības sistēma, kas balstās uz vienotiem personālvadības procesiem – ieviesta atlases, novērtēšanas, attīstības un darba samaksas sistēma, kas veicina visu valsts pārvaldē nodarbināto profesionalitāti neatkarīgi no amata statusa, efektīva cilvēkresursu institucionālās vadības un koordinācijas sistēma, kas veicina informācijas tehnoloģiju izmantošanu valsts pārvaldē. Administratīvā sloga samazināšana, vienkāršojot administratīvās prasības, novēršot dublēšanos, t.sk. ieviešot vienas pieturas aģentūras principu apkalpošanā, izmantojot jaunākās tehnoloģijas attālinātu pakalpojumu sniegšanā.

(184) Sniegts atbalsts sadarbības partneru kapacitātes stiprināšanai partnerības principa ietvaros (KP fondu UK sastāvā esošie partneri), sniedzot atbalstu apmācībām ar mērķi pilnveidot partneru

⁴⁶ Ikmēneša informatīvie ziņojumi ir pieejami: <http://www.esfondi.lv/zinojumi-Ministru-kabinetam>. Progresā dati: <http://www.esfondi.lv/finansu-un-raditaju-plani-to-izpilde>

zināšanas KP fondu ieviešanā, uzraudzībā, izvērtēšanā, kā arī korupcijas un krāpšanas risku identificēšanā un novēršanā. Papildu informāciju par sadarbības partneru lomu un iesaisti KP fondu ieviešanā un uzraudzībā skat. 8.sadaļā.

(185) Administratīvās kapacitātes stiprināšanā liela nozīme ir personāla apmācībām. Valsts kanceleja veic kapacitātes stiprināšanas pasākumus no tehniskās palīdzības projekta līdzekļiem. Kompetences stiprinātas tādās jomās kā, piemēram, publiskie iepirkumi, kontroles, risku vadība, vadības informācijas sistēmas datu analīzes rīka izmantošana, komunikācija un publicitāte, nodokļu likumdošana, svešvalodas u.c. Ņemot vērā ieguldītos resursus kapacitātes stiprināšanā, būtiska nozīme ir apmācītā personāla noturēšanai KP fondu sistēmā. Lai stiprinātu KP fondu administrēšanas kapacitāti, veikti ieguldījumi KP fondu plānošanā, ieviešanā un uzraudzībā iesaistīto darbinieku un ekspertu zināšanu uzlabošanā, kā arī nodrošināta kompetentu darbinieku un ekspertu pieejamība KP fondu administrēšanā. Valsts kanceleja katru gadu identificē kopējās mācību vajadzības un iespēju redzējumu, nosakot kompetences celšanas virzienus un tendences, izmantojot un stiprinot vadības un kontroles sistēmā esošo darbinieku zināšanas un prasmes. Īstenojot EK noteiktos principus attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas nodrošināšanu, prioritāro virzienu un SAM īstenojamo darbību ietvaros sniegts tehniskās palīdzības atbalsts HP IA un HP VI koordinēšanai, kā arī ES fondu administrēšanā, ieviešanā, uzraudzībā, izvērtēšanā un kontrolē iesaistītā personāla, KP fondu UK dalībnieku un finansējuma saņēmēju izglītošanai un konsultēšanai nediskriminācijas, dzimumu līdztiesības un personu ar invaliditāti tiesību jautājumos neatkarīgi no to dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģiskās piederības, invaliditātes, seksuālās orientācijas, vecuma, kā arī nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

(186) 2014.-2020.g. plānošanas periodā ir saglabāta ELFLA un EJZF pārvaldības, kontroles un ieviešanas sistēmas darbības pēctecība, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, tādējādi nodrošinot vienotu un pēc iespējas efektīvāku ELFLA un EJZF ieviešanu, administrēšanu un pārvaldību.

(187) Izvērtējot ELFLA un EJZF ieviešanas rezultātus, secināts, ka ir nodrošināta šo fondu ieviešanai, administrēšanai un pārvaldībai nepieciešamā cilvēkresursu kapacitāte un kompetence, kā arī šo fondu ieviešana tiek nodrošināta atbilstoši ES tiesību un nacionālos tiesību aktos noteiktajam.

8. Partnerības principa ievērošana

(188) FM Latvijā saskaņā ar valdības lēmumu ir atbildīga par PL sagatavošanu, iesaistot visas nozaru ministrijas un galvenos sociālos un sadarbības partnerus.

(189) FM konsultācijas ar sociālajiem un sadarbības partneriem noritējušas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par sabiedrības iesaistes organizēšanu un nodrošināšanu, veidojot plānošanas dokumentus. Konsultāciju norise, būvējot PL un DP, notika, ņemot vērā šādus kritērijus:

1. sociālo un sadarbības partneru darbības pieredze PL un DP prioritāšu kontekstā;
2. informācijas plūsma starp FM un partneriem ir abpusēja;
3. partneri uzņemas atbildību par sadarbību ar VI un sniedz aktuālo informāciju FM un informē biedrus un plašāku sabiedrību par aktualitātēm ES struktūrfondu plānošanā 2014.-2020. gadam.

(190) Partnerības princips abpusēji īstenots atbildīgi, sniedzot, aktualizējot un analizējot informāciju, kas iekļauta PL un DP. Informācijas sniegšana ir nodrošināta gan pēc FM, gan pēc partneru iniciatīvas dažādām sabiedrības grupām visā valsts teritorijā.

(191) EK ESI fondu regulās noteiktās partnerības principa ieviešanas pamatprasības nacionālā līmenī primāri tiek nodrošinātas LR normatīvo aktu regulējuma ietvarā, kur attīstības plānošanas un normatīvo aktu dokumentu saskaņošanas process noteikts MK 2009.gada 7.aprīļa noteikumos Nr.300 "Ministru kabineta kārtības rullis" un MK 2009.gada 25.augusta noteikumos Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā", kas paredz iespējas gan publiskās pārvaldes institūcijām, gan arī sociālajiem partneriem un biedrībām un nodibinājumiem izteikt iebildumus un priekšlikumus par plānošanas dokumentu projektiem to saskaņošanas procesā. Izrietoši no

minētajiem MK noteikumiem pašlaik sabiedrības iesaiste esošajā plānošanas stadijā tiek organizēta šādās formās: piedaloties starpinstitūciju darba grupās un konsultatīvajās padomēs; piedaloties sabiedriskajā apspriedē; iesaistoties publiskajā apspriešanā; rakstiski sniedzot viedokli par attīstības plānošanas dokumentiem un sniedzot priekšlikumus grozījumiem tajos.

(192) Partnerības princips PL un DP ieviešanā nacionāli praksē tiek realizēts arī caur dažādiem atsevišķiem forumiem, piemēram, Nacionālā trīspusējā sadarbības padome (nacionālā līmeņa trīspusējais sociālā dialoga forums), Reformu vadības darba grupa (krīzes rezultātā izveidota grupa valstij nozīmīgu reformu lēmumu pieņemšanai), Nevalstisko organizāciju un MK sadarbības memoranda īstenošanas padome (pilsoniskās sabiedrības iesaiste valsts pārvaldes darbībā), kuru ietvaros t.sk. tiek apspriesti jautājumi saistībā ar ESI fondu ieguldījumiem.

Partneru iesaiste ESI fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieviešanā, uzraudzībā un izvērtēšanā:

(193) Pamatojoties uz ESI fondu 2014.–2020.gadam institucionālo ietvaru Latvijā:

- a. KP fondu VI ir FM, kas atbildīga par KP fondu DP sagatavošanu un ieviešanu;
- b. ELFLA un EJZF VI ir ZM, kas atbildīga par ELFLA un EJZF DP sagatavošanu un ieviešanu.

(194) Papildus publiskajām apspriedēm un atsevišķiem forumiem ar sadarbības partneriem, vadošās iestādes jau plānošanas dokumentu sagatavošanas procesā kā papildu formu partnerības principa īstenošanai un ESI fondu plānošanas dokumentu kvalitātes nodrošināšanai izveidoja PUK, ELFLA PUK un EJZF gadījumā diskusijas norisinājušās Eiropas Zivsaimniecības fonda 2007.- 2013.gadam Uzraudzības komitejā (turpmāk tekstā – EJZF UK).

(195) Ar KP fondu plānošanas dokumentu apstiprināšanu tika izveidota KP fondu UK, kuras darbības principus nosaka FM apstiprināts reglaments. Tās sastāvā iesaistīti ESI fondu ieviešanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju, teritoriālās pārvaldības, sociālo un ekonomisko partneru, nevalstisko organizāciju, kā arī citu ESI fondu plānošanā un īstenošanā iesaistīto institūciju pārstāvji. UK darbības laikā tās sastāvs tika vairākkārtēji papildināts ar dažādu institūciju pārstāvjiem, kas izrādīja interesi aktīvi piedalīties UK darbā, līdz ar to UK līdz šim ir nodrošināta plaša sabiedrības iesaiste, - vairāk kā puse (~53%) UK dalībnieku pārstāv kādu no biedrībām vai nodibinājumiem, kas pārstāv visas sabiedrības intereses. Pārskata periodā kopā notikušas 5 UK sēdes.

(196) 2014.–2020.gadā notiek plaša un mērķtiecīga partneru iesaiste pakalpojumu nodrošināšanā nozaru mērķu sasniegšanā, piemēram, sociālajā iekļaušanā, nodarbinātībā, saimnieciskās darbības vides uzlabošanā, vides aizsardzībā, izglītībā u.c., balstoties uz biedrību un nodibinājumu ekspertīzi, tādējādi nodrošinot sadarbības partneru zināšanu un pieredzes izmantošanu nozaru ietvaros.

(197) Saskaņā ar Vispārējās regulas 41. un 42. panta nosacījumiem, vadošās iestādes kā galveno partneru iesaistes formu izmanto izveidotās KP fondu UK, ELFLA UK un EJZF UK, kurās tiek iesaistīti pārstāvji gan no publiskās pārvaldes institūcijām un plānošanas reģioniem, gan arī sadarbības partneru pārstāvji. Visu ESI fondu UK galvenais uzdevums ir nodrošināt ESI fondu ieviešanu un uzraudzību, minētajā procesā iesaistot pārstāvjus no plaša partneru loka.

(198) Lai nodrošinātu mērķtiecīgu, uz rezultātiem orientētu un efektīvu KP fondu ieguldījumu plānošanu un ieviešanu, KP fondu UK ietvaros ir izveidotas tematiskās apakškomitejas, kurās tiek iesaistīti attiecīgo nozaru pārstāvji gan no valsts, pašvaldību iestādēm, gan no nevalstiskā un gan saimnieciskās darbības sektora. KP fondu UK apakškomiteju darbību nosaka reglaments un tās notiek regulāri vienu reizi mēnesī. Pārskata periodā kopā notikušas 82 apakškomiteju sēdes.

(199) KP fondu vadošā iestāde izveidojusi KIDG, kas veic ES fondu izvērtēšanas uzraudzību ar mērķi nodrošināt kvalitatīvu ES fondu efektivitātes, lietderības un ietekmes izvērtēšanu, lai nodrošinātu pierādījumu bāzi uzlabojumiem darbības programmas īstenošanas kvalitātē. Partnerības princips KP fondu izvērtēšanas procesā tiek nodrošināts, darba grupas sastāvā iekļaujot KP fondu plānošanā, ieviešanā un uzraudzībā iesaistīto iestāžu un sadarbības partneru, nevalstisko organizāciju pārstāvjus. Darba grupā ir iekļauti arī ZM kā ELFLA un EJZF vadošās iestādes pārstāvji.

(200) Vadošās iestādes, gatavojot gadskārtējos ziņojumus EK par ESI fondu DP īstenošanu, saskaņošanas procesu ar partneriem organizē UK darbības ietvaros. Tāpat KP fondu vadošā iestāde informē UK dalībniekus par regulāriem progresu ziņojumiem valdībai un ELFLA, EJZF vadošā iestāde pastāvīgi informē UK dalībniekus par šo fondu DP ieviešanas progresu un novērtēšanas rezultātiem.

(201) Savukārt, lai nodrošinātu ESI fondu saskaņotu ieviešanu atbilstoši Vispārējai regulai un PL noteiktajam, KP fondu vadošā iestāde ir izveidojusi PL vadības grupu, kuras darbību nosaka reglaments un sastāvā ir ietverti visi UK iesaistīti partneri un iestādes. PL vadības grupas galvenie uzdevumi ir:

1. nodrošināt ESI fondu vadošo iestāžu un citu finansēšanas instrumentu koordinatoru iesaisti ieguldījumu koordinācijas nodrošināšanā;
2. nodrošināt PL ietvaros plānoto investīciju koordinēšanu saistībā ar NRP īstenošanai, EP rekomendācijām un ESBJRS;
3. izvērtēt nepieciešamību izdarīt grozījumus PL;
4. saskaņot stratēģiskos progresu ziņojumus par PL īstenošanu.

(202) Stratēģiskā progresu ziņojuma par PL īstenošanu līdz 2016.gada 31.decembrim sagatavošanā ir iesaistītas visas nozaru ministrijas, nepieciešamības gadījumā piesaistot partnerus, kas ir iesaistīti PL un DP īstenošanā.

Partneru izteiktie priekšlikumi PL un DP grozījumiem KP fondu UK un PL vadības grupas ietvaros:

(203) FM sadarbībā ar nozaru ministrijām ir sagatavojusi divus grozījumu projektus DP, kā arī attiecīgus grozījumus PL. Grozījumu priekšlikumu sagatavošanā un saskaņošanā tika iesaistītas visas nozaru ministrijas, VK, Pārresoru koordinācijas centrs, sociālie partneri un biedrības un nodibinājumi.

(204) Sadarbības partneri, kuri izteica komentārus par nozaru ministriju iesniegtajiem priekšlikumiem grozījumiem DP, nepieciešamības gadījumā tika aicināti uz sanāksmēm, lai kopīgi diskutētu par izteiktajiem komentāriem. Pirmie grozījumi DP tika saskaņoti UK rakstiskās procedūras ietvaros 2016.gada 17.aprīlī ietvaros un apstiprināti MK 2016.gada 3.maijā. 2016.gada decembrī uzsākta jauno grozījumu DP un ar tiem saistīto grozījumu PL saskaņošanas process UK rakstiskajā procedūrā, kā arī uzsākta PL grozījumu saskaņošanas procedūra PL vadības grupas ietvaros.

(205) Iebildumus un priekšlikumus par DP grozījumiem aktīvi sniedza plānošanas reģioni, pašvaldību organizācijas, tādas kā LPS, LLPA, kā arī pašvaldības, darba devēju un darbinieku organizācijas – LBAS un LDDK, dažādas biedrības un nodibinājumi: LPA, Latvijas Zaļā kustība, un citas. Grozījumu dokumentu izstrādē aktīvi iesaistījās arī saimnieciskās darbības veicēji.

(206) Lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu pārklājumu Latvijā, pašvaldības un plānošanas reģioni ir noteikti kā finansējuma saņēmēji vai kā sadarbības partneri dažādu SAM ietvaros. Savukārt, lai pilnvērtīgi izmantotu sociālo partneru un biedrību un nodibinājumu intelektuālo potenciālu un dotu viņiem reālas partnerības iespējas savas nozares ietvaros, vairāku SAM ietvaros sociālie partneri un biedrības un nodibinājumi tiek iesaistīti ne tikai kā finansējuma saņēmēji vai sadarbības partneri, bet arī kā projektu īstenotāji un labuma guvēji, sniedzot iespēju nevalstiskajam sektoram līdzdarboties KP fondu īstenošanā plašākā nozaru tvērumā.

(207) Attiecībā uz ELFLA un EJZF, pārskata periodā tika ierosināti grozījumi LAP 2014-2020 un ZRP ietvaros, kas tika virzīti apspriešanai uzraudzības komiteju darbības ietvaros. Saskaņošanas procesā notika diskusijas un viedokļu apmaiņa par ierosinātajiem grozījumiem LAP 2014-2020 un ZRP starp visām iesaistītājām pusēm (UK locekļiem), kā rezultātā attiecīgie grozījumi tika iesniegti EK apstiprināšanai.

(208) Papildus tam, lai nodrošinātu partneru un arī sabiedrības iesaisti ELFLA īstenošanas procesā, tika organizētas reģionālās konferences, diskusijas, nozaru profesionālās konferences, semināri, kā arī zemkopības ministra darba vizītes Latvijas reģionu pilsētās un novadu centros par ELFLA īstenošanu.

(209) Savukārt, būtiskākie jautājumi, kas skar ZRP ieviešanu, tiek izskatīti Zivsaimniecības konsultatīvajā padomē, kas ir konsultatīva un koordinējoša institūcija zemkopības ministra vadībā, kuras darbības mērķis ir iesaistīt valsts institūcijas, kā arī zivsaimniecības nozares nevalstiskās un profesionālās organizācijas zivsaimniecības politikas veidošanā un īstenošanā. Papildus tam, lai nodrošinātu partneru un arī sabiedrības iesaisti ZRP īstenošanas procesā, katru gadu tiek organizēta zivsaimniecības konference, kurā piedaloties gan nozares pārstāvjiem, gan jebkuram interesentam tiek diskutēts gan par nozares attīstībai svarīgiem jautājumiem, gan EJZF atbalsta iespējām virzoties uz nozares konkurētspējas un ilgtspējas mērķiem. Informācija par EJZF atbalsta iespējām tiek sniegta gan ZM, gan partneru organizētos semināros, konferencēs, diskusijās, kā arī zemkopības ministra darba vizītēs Latvijas reģionos.

9. Saistībā ar horizontālo principu piemērošanu un politikas mērķiem ESI fondu īstenošanai

Ilgtspējīgā attīstība

(210) HP IA īstenošana 2014. – 2020.gada plānošanas periodā paredzēta:

- veicot tiešus ieguldījumus vides aizsardzībā, t.sk. vides acquis ieviešanai;
- integrējot vides aizsardzības jautājumus normatīvajā regulējumā par pasākumu īstenošanu (Ministru kabineta noteikumi) – nosacījumos atbalsta saņemšanai, atbalstāmajās darbībās, tostarp darbībās vides kvalitātes saglabāšanai un negatīvās ietekmes uz vidi un klimata pārmaiņām samazināšanai, kā arī attiecināmajās izmaksās;
- iekļaujot HP IA kritērijus projektu iesniegumu atlases kritēriju kopās, ko apstiprina KP fondu UK.

(211) Lai nodrošinātu HP IA ievērošanu, īstenojot KP fondu DP, paredzēts realizēt gan SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA, gan SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA, kad viena SAM ietvaros var tik īstenoti projekti, kuriem kopumā ir tieša pozitīva ietekme uz HP IA, projekti, kuriem atsevišķas darbības ir ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA, un projekti, kuriem ir netieša pozitīva ietekme uz HP IA. DP ietvaros ~17% SAM/pasākumiem ir identificēta tieša pozitīva ietekme uz HP IA, ~30% - netieša pozitīva ietekme, bet ~53% SAM/pasākumu nav ietekmes uz HP IA. Finansiālā izteiksmē 27% no kopējā struktūrfondu un Kohēzijas fonda pieejamā finansējuma tiek novirzīts SAM ar tiešu pozitīvu ietekmi, 43% – SAM ar netiešu pozitīvu ietekmi un 30% SAM, kuriem nav ietekmes uz HP IA.

(212) HP IA īstenošanas uzraudzībai KP fondu DP ietvaros izstrādāta “Metodika 2014.–2020. gada Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda ieviešanā iesaistītajiem horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzībai”, kur atbildīgās iestādes iegūst skaidrojumu par HP IA integrēšanu politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos par SAM īstenošanu, kā arī par HP IA kritēriju iekļaušanu projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopās un piemērojamiem HP IA rādītājiem. Metodikā sniegti HP IA kritēriju piemēri, īpašu uzmanību pievēršot gadījumiem, kad par HP IA kritēriju izvēlas zaļā publiskā iepirkuma (turpmāk – ZPI) piemērošanu, kā arī definēti kritēriji labās prakses piemēru identificēšanai SAM līmenī.

(213) Saskaņā ar SAM/pasākumu projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem normatīvajā regulējumā par SAM/pasākumu īstenošanu ir iekļautas normas HP IA nodrošināšanai. Pasākumiem ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA atbilstoši SAM/pasākumu specifikai iekļautas atbalstāmās darbības pielāgošanās klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanai; resursu, t.sk. energoresursu izmantošanas efektivitātes uzlabošanai; bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai; vides aizsardzībai, t.sk. atkritumu mazināšanai. Ja SAM/pasākumam projekta iesniegumu vērtēšanas kritēriju kopā integrēts HP IA kvalitātes kritērijs par ZPI, tad normatīvajā regulējumā iekļauta norma par atbalstu vides prasību iekļaušanai preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumos. SAM/pasākuma, kuru ietvaros īstenojamiem projektiem nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, normatīvais

regulējums paredz kā attiecināmās izmaksas arī izmaksas vides aizsardzības obligāto prasību nodrošināšanai, tostarp ietekmes uz vidi novērtējuma izmaksas, ciktāl to paredz normatīvo aktu prasības. Savukārt, ja SAM/pasākumam paredzēti HP IA rādītāji un projekts vērtēšanā saņēmis punktus par HP IA kritēriju, tad finansējuma saņēmējam vai atbildīgajai iestādei ir jāuzkrāj šie HP IA rādītāji, nodrošinot to ievadi Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā (turpmāk – KPF VIS). Atsevišķiem finansējuma saņēmējiem, ja šī informācija ir attiecināma uz viņiem un nav piemērojami konkrēti HP IA rādītāji, ir arī pienākums:

- uzkrāt informāciju par jaunradītajiem produktiem un tehnoloģijām atbalstītajos komersantos;
- iesniegt sadarbības iestādē informāciju, kādas darbības īstenotas, lai veicinātu vides piesārņojuma mazināšanos, un kādi rādītāji ir sasniegti;
- uzkrāt informāciju par dabas resursu efektīvu un lietderīgu izmantošanu tīrāka ražošanas procesa ieviešanā, samazinot izejvielu un enerģijas patēriņu, emisiju un atkritumu apjomu.

(214) Kopumā ESI fondu ietvaros HP IA ievērošanai paredzētas investīcijas pielāgošanās klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanai, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, ūdens apsaimniekošanai, atkritumu apsaimniekošanai u.c. DP ietvaros klimata pārmaiņu mazināšanai paredzēts novirzīt ~77,5% no SAM/atbalsta pasākumu ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA plānotā ESI fondu finansējuma, ūdens apsaimniekošanai – ~10,5%, pielāgošanās klimata pārmaiņām – ~5,5%, atkritumu apsaimniekošanai – ~3,4%, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai – ~1,2% no SAM/atbalsta pasākumu ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA plānotā ESI fondu finansējuma.

Vienlīdzīgas iespējas

(215) Vispārējā regulā noteiktā horizontālā principa – dzimumu līdztiesība, nediskriminācija, pieejamība – (HP VI) koordinēšana 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir deleģēta LM. LM veiktā analīze par HP VI ievērošanu⁴⁷ ļauj secināt, ka DP plānoto darbību un pasākumu īstenošanā tiek ņemti vērā vienlīdzīgu iespēju principi un tie ir integrēti gan ESI fondu plānošanas, gan īstenošanas dokumentos. LM ir izstrādājusi metodisko materiālu, kura mērķis ir nodrošināt vienotu izpratni par HP VI ievērošanu un uzraudzību ESI fondu īstenošanā. Tiek īstenoti semināri, kā arī konsultācijas un metodiskais atbalsts ESI fondu vadībā un uzraudzībā iesaistītajām institūcijām.

(216) KP fondu pasākumu ieviešanu pamatojošo dokumentu (MK noteikumu projekti, SAM sākotnējie novērtējumi, projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji un to piemērošanas metodikas, projektu iesniegumu veidlapas aizpildīšanas metodikas) izstrādes laikā SAM ar tiešu vai netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI tiek veikta plānoto darbību analīze no dzimumu, vecumu, invaliditātes u.c. perspektīvām, mērķa grupu vajadzību un situācijas apzināšana, tiek noteikti specifiski atbilstības projektu atlases kritēriji, kuru neizpildes gadījumā projekts ir papildināms vai noraidāms vai kvalitātes projektu atlases kritēriji, kuru izpilde projektam dod papildu punktus. Atbilstošos gadījumos atsevišķiem SAM/pasākumiem tika noteiktas specifiskās darbības, kuru īstenošana veicina HP VI mērķu sasniegšanu, piemēram, specifiski pakalpojumi bezdarbniekiem ar invaliditāti apmācību laikā (ergoterapeita, surdotulka un asistenta pakalpojumi, specializēta transporta nodrošināšana); apmācību procesā, kur nepieciešams, tiks izmantotas pielāgotas informācijas tehnoloģijas; apmācības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti; vides pieejamības ekspertu konsultācijas infrastruktūras attīstības projektos; karjeras konsultāciju ietvarā tiks mazināti stereotipi par dzimumu lomām profesijas izvēles procesā; apmācību programmu un izglītības metodisko materiālu saturs tiks izvērtēts no dzimumu līdztiesības viedokļa u.c.

⁴⁷ LM kā par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” koordināciju atbildīgās institūcijas analīzes kopsavilkums par ES fondu ieguldījumu horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanā 2014.-2020. gada plānošanas periodā par pārskata periodu no 01.01.2016. līdz 31.12.2016., pielikums (<http://sf.lm.gov.lv/lv/vienlidzigas-iespejas/2014-2020/uzraudzibs/>)

(217) KP fondu ietvaros, projektu iesniegumu atlases procesā tiek piemēroti HP VI kritēriji, kas dod priekšroku tikt atbalstītiem projektiem, kuri paredz īstenot konkrētas specifiskas darbības, kas veicina HP VI mērķu sasniegšanu.

(218) *Dzimumu līdztiesības* principa ieviešanas veicināšana 2014.-2020.gada plānošanas periodā galvenokārt tiek īstenota valsts rīcībpolitiku pieejamo resursu un citu finanšu instrumentu⁴⁸ ietvarā, kā arī nelielā apmērā tiek īstenota 9.1.4.4.pasākuma “Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” ietvaros. Vienlaikus dzimumu līdztiesība ir integrēta kā horizontāls princips, kurš ir jāievēro un jāveicina visu attiecināmo ESI fondu DP pasākumu plānošanā, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā. Lai veicinātu dzimumu līdztiesības jautājumu efektīvu, integrētu un koordinētu risināšanu, 2016.gadā ir uzsākts darbs pie jauna attīstības plānošanas dokumenta izstrādes “Sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību nodrošināšanai 2017.-2020.gadā”. Lai īstenotu pasākumus darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošanā, 2016.gadā tika apstiprināts “Rīcības plāns” Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.-2017.gadam” īstenošanai 2016.-2017.gadā”, kā arī ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas (EaSI PROGRESS) 2014.-2020.gadam ietvaros LM īsteno projektu “Elastīga bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā nestandarta darba laiku”. Minētajā rīcības plānā iekļauti arī pasākumi, lai mazinātu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Ir izstrādāts arī “Pamatnostādņu sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību nodrošināšanai” projekts.

(219) *Nediskriminācijas principa* īstenošanai 2016.gadā ir uzsākta 9.1.4.SAM “Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4.pasākuma “Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” īstenošana. Pasākuma mērķis ir sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļautajām personām mazināt šķēršļus nodarbinātībai un pilnvērtīgai sociālekonomiskai iekļaušanai, vienlaikus nodrošinot sabiedrības izpratnes paaugstināšanu par diskriminācijas novēršanu. Projekta ietvaros plānots īstenot izmēģinājumu projektu, lai pilnveidotu nacionālās politikas novērtēšanas instrumentus un vērstu uzmanību uz budžeta veidošanas ietekmi uz sieviešu un vīriešu situācijas izmaiņām; sabiedrības informēšanas aktivitātes par nediskriminācijas jautājumiem un iekļaujošu sabiedrību, kā arī motivācijas pakalpojumus mērķa grupas personām veiksmīgākai šo personu integrācijai sabiedrībā, izglītībā un darba tirgū. Pasākuma saturs izstrādāts ņemot vērā faktu, ka saskaņā ar datiem⁴⁹, tikai nelielā daļā uzņēmumu (33% lielo uzņēmumu un 22% mazo un vidējo uzņēmumu) tiek veiktas darbinieku mācības par dažādības un vienlīdzības jautājumiem un tiek attīstītas vadītāju un darbinieku starpkultūru komunikācijas prasmes. Tas nozīmē, ka liela daļa uzņēmumu vēl nav apzinājušies, ka darbinieku daudzveidība ir resurss, kas jāprot kompetenti pārvaldīt, lai no tā gūtu ieguvumus gan uzņēmums, gan paši darbinieki.

(220) *Vides un informācijas pieejamības* veicināšana ir viens no personu ar invaliditāti iekļaušanu un nodarbinātību veicinošiem faktoriem. 2016.gadā HP VI projekta ietvaros LM uzsāka Vides pieejamības stratēģijas un Vides pieejamības standarta publiskajām un dzīvojamām ēkām izstrādi, ko plānots līdz 2017.gada jūnijam un kas veicinās universālā dizaina ieviešanu, preču, pakalpojumu, ierīču un objektu pieejamību, kam nepieciešama pēc iespējas mazāka pielāgošana un viszemākās izmaksas. Vides un informācijas pieejamība ir arī viens no ES fondu līdzfinansējuma saņemšanas nosacījumiem, kas ir iekļauts kā HP visos attiecināmajos DP pasākumos, proti, KP fondu ietvaros projektu atlasē tiek piemērots specifisks vērtēšanas kritērijs un projektos tiek paredzētas specifiskas darbības vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai.

(221) Attiecībā uz ELFLA un EJZF, LAP 2014-2020, ZRP un nacionālie tiesību akti tika sagatavoti, paredzot tādus atbalsta pasākumus un atbalsta saņemšanas nosacījumus, kas neizslēdz nevienu sabiedrības grupu un novērš jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības

⁴⁸ ES programma "Tiesības, vienlīdzība un pilsonība", ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (EaSI PROGRESS) 2014.-2020.gadam

⁴⁹ Pētījums “Dažādības vadības situācijas izpēte uzņēmumos”, http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/MP_SIF_INF_Dazadibas_vadibas_situacijas_izpete_uznemumos.pdf

vai pārliecības, invaliditātes vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Tāpat šī HP VI ievērošana un veicināšana nodrošināta atbalsta pasākumu ieviešanas procesā, proti, atbalsta saņēmējs, pakalpojuma sniedzējs un vietējo attīstības stratēģiju īstenotāji uzņemoties saistības šo ES fondu ietvaros, apliecina un uzņemas atbildību par to, ka projekta īstenošanā nepieļaus diskrimināciju dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ, kā rezultātā arī projektu izvērtēšanas procesā šī HP VI ievērošana un veicināšana tiek nodrošināta.

10. JNI īstenošana

Vispārīgs apraksts par JNI īstenošanu, tostarp par to, kāds ir JNI ieguldījums garantijas jauniešiem īstenošanā, ietverot arī konkrētus tādu pasākumu piemērus, ko atbalsta JNI ietvaros:

(222) JG Latvijā tiek īstenota kopš 2014.gada sākuma⁵⁰. JG mērķis ir veicināt NEET grupas jauniešu vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot) iesaisti darba tirgū vai izglītībā.

(223) Kopš 2014.gada janvāra jaunieši, kas NVA iegūst reģistrētā bezdarbnieka statusu, vecumā 15-29 gadi ciešā sadarbībā ar karjeras konsultantu un citiem NVA speciālistiem var noskaidrot savas stiprās puses, saņemt informāciju par Latvijā pieejamām darbavietām, iegūt jaunas prasmes un pirmo darba pieredzi, iesaistīties apmācībās, kā arī saņemt atbalstu uzņēmējdarbībai (7.2.1.1.pasākums). Kopumā jauniešiem ir pieejami 10 pasākumi, dalība kuros tiek noteikta, balstoties uz profilēšanas rezultātiem, t.sk., ņemot vērā, jaunieša iepriekšējo pieredzi darba tirgū, iegūto izglītību, kā arī iemaņu un prasmju līmeni. Pieteikties šī atbalsta saņemšanai ir iespējams NVA 28 filiālēs visā Latvijā (7.2.1.1.pasākums).

(224) Savukārt kopš 2014.gada jūnija VIAA sadarbībā ar 35 profesionālās izglītības iestādēm un koledžām īsteno profesionālās izglītības programmas, kurās jaunieši gada vai pusotra gada laikā var iegūt profesionālo izglītību kādā no 72 profesijām (7.2.1.2.pasākums). Uzņemšana programmās notiek divas reizes gadā. VIAA galvenā mērķa grupa iesaistei sākotnējās profesionālās izglītības programmās JG ietvaros ir jaunieši vecumā no 17 līdz 29 gadiem (ieskaitot), kuri nemācās⁵¹, nav nodarbināti un ir bez iepriekš iegūtas profesionālās kvalifikācijas⁵² vai ar iepriekš iegūtu profesionālo kvalifikāciju, kas iegūta vismaz 12 mēnešus pirms uzņemšanas īstenojamās izglītības programmās. Tajā pat laikā atbalsts apmācību programmu veidā tiek piedāvāts arī jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās un nav nodarbināti, ieslodzījuma vietās. Ārpus JG, VIAA iesaista savās sākotnējās profesionālās izglītības programmās otrā un trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa ieguvei viena vai pusotra mācību gada laikā arī nodarbinātos jauniešus, atbalsts kuriem tiek finansēts no ESF līdzekļiem.

(225) Papildus minētajam, kopš 2014.gada nogales JG ietvaros tiek īstenots JSPA projekts, kas tiek finansēts no ESF. Atbalsts minētā projekta ietvaros paredzēts mērķa grupas jauniešiem, kas nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki, un tas ir pieejams pašvaldībās, kur katram jauniešim tiek izstrādāta individuāla pasākumu programma, kuras īstenošanas laikā jauniešim attīstīta nepieciešamās prasmes, lai veicinātu jaunieša iesaistīti izglītībā, tai skaitā aroda apguvē pie amata meistara, NVA vai VIAA īstenojamajos JG projektu pasākumos vai NVA īstenojamajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba mazināšanas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.

⁵⁰ 1) 7.2.1.1.pasākuma "Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanai" projekts "Jauniešu garantijas" (projekta īstenošanas termiņš no 2014.gada 2.janvāra līdz 2018.gada 30.jūnijam, turpmāk - 7.2.1.1.pasākums); 2) 7.2.1.2.pasākuma "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros" projekts "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros" (projekta īstenošanas termiņš no 2014.gada 1.jūnija līdz 2018.gada 31.augustam, turpmāk - 7.2.1.2.pasākums); 3) 8.3.3.SAM "Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenojamajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā" projekts "Proti un dari" (projekta īstenošanas termiņš no 2014.gada 1.septembra līdz 2018.gada 31.decembrim);

⁵¹ Atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 28.aprīļa noteikumiem Nr.207, pasākumos var iesaistīt arī tādu jauniešus, kuri papildus dalībai 7.2.1.1. vai 7.2.1.2.pasākumā, mācās vakarskolā vai tālmācībā vidējās izglītības ieguvei, vai Augstskolu likumā minētajās nepilna laika studiju programmās;

⁵² Jaunieši var būt reģistrējušies NVA kā bezdarbnieki vai darba meklētāji, bet vienlaikus nav atbalsta saņēmēji NVA īstenojamā atbalsta pasākumā (izņemot jauniešus, kas ir iesaistīti NVA pasākuma ietvaros darba meklēšanas atbalsta pasākumos, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos un karjeras konsultācijās). Pārsvarā tie ir jaunieši, kas ieguvuši pamatizglītību vai vispārējo vidējo izglītību, bet dažādu apsvērumu dēļ, piemēram, gribēja pelnīt naudu, rūpējās par bērniem, bija sākuši apgūt profesionālo vai augstāko izglītību, bet nebija mācības pabeiguši.

(226) JG ilgtermiņa pasākumos (profesijas ieguve, pirmās darba pieredzes iegūšana, uzņēmējdarbības uzsākšana, subsidētā nodarbinātība, darbs ar mazāk motivētiem jauniešiem pašvaldību līmenī u.c.) ir plānots iesaistīt 33 962 jauniešus, vienlaicīgi vismaz 100 000 jauniešu nodrošinot atbalstu darba meklēšanā un konsultācijas karjeras jautājumos, kā arī vidēji 45 000 jauniešu iesaistot konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos (individuālās konsultācijas un grupu nodarbības (kursi, semināri, lekcijas un citas nodarbības) darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskajam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei, tai skaitā darba tiesisko attiecību veidošanā, darba tiesībās un darba aizsardzībā).

Apraksts par jebkādam problēmām, kas radušās JNI īstenošanas laikā, un pasākumiem šo problēmu risināšanai:

(227) JG pasākumu īstenošana 2016.gadā parādījusi, ka joprojām pastāv risks atsevišķo DP noteikto rezultatīvo rādītāju apgūvē JG programmas ietvaros. Tomēr kopumā tas neietekmē JG programmas ietvaros izvirzīto mērķu sasniegšanu pēc būtības.

(228) Rezultatīvie rādītāji JG tika plānoti 2012.gadā, kad jauniešu bezdarba līmenis Latvijā veidoja 28,5%, savukārt NEET jauniešu skaits vecumā 15-24 gadi bija 38,70 tūkstoši (t.i., pēckrīzes posms), - sākotnējā programmas plānošanas stadijā bija grūti paredzēt tik strauju NEET jauniešu skaita un īpaši bezdarbnieku skaita samazinājumu. Tāpat jāmin, ka 2012.gadā jauniešu bezdarbnieku portrets atšķīrās no esošā – toreiz jauniešu vidū bija daudz lielāks mazāk izglītoto personu skaits, savukārt pēdējā laikā jauniešu bezdarbnieku vidū pieaug personu ar profesionālo un augstāko izglītību skaits (palielinājies reģistrēto jauniešu bezdarbnieku skaits ar iegūtu profesionālo izglītību – 2012.gadā profesija bija iegūta 38% jauniešiem, savukārt 2016.gadā – 46%).

(229) Uzlabojoties darba tirgus situācijai un pieaugot jaunu darbvietau skaitam, ir pieaudzis to jauniešu bezdarbnieku skaits, kuri iekārtojas darbā patstāvīgi, neizmantojot JG ilgtermiņa atbalsta pasākumus pilnā apmērā: tā 2016.gadā darbā iekārtojušos jauniešu skaits reģistrēto bezdarbnieku vidū (pirmajos četros mēnešos bija daudz augstāks par tiem jauniešiem, kas uzsāka dalību ilgtermiņa pasākumos. Tas liecina par to, ka darba devēji daudz aktīvāk piedāvā darbavietas jauniešiem (kaut arī jāatzīst, ka darbu atrod ātrāk jaunieši ar profesionālo vai augstāko kvalifikāciju) un tāpēc daļa jauniešu izvēlas darbu, nevis dalību JG pasākumos.

(230) Lai mazinātu risku JG rezultatīvo rādītāju nesasniegšanai NVA projektam (7.2.1.1.pasākums), 2016.gadā tika veiktas izmaiņas, paredzot, ka rādītājā “Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki tūlīt pēc dalības apmācībās” ieskaitīs arī tos jauniešus, kas pabeidza transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācības, pēc kuru pabeigšanas jaunieši kārto kvalifikācijas iegūšanas eksāmenu. Tāpat tika precizētas atsevišķo rādītāju, kuru izpilde pašreiz tiek vērtēta kā zema⁵³ pēc aprēķina metodikas, atbilstoši EK vadlīnijām⁵⁴ un ir sagaidāms, ka šo rādītāju izpilde turpmāk uzlabosies.

(231) Savukārt VIAA projektā (7.2.1.2.pasākums), ievērojot kopējās izmaiņas NEET grupas jauniešu statistikā, kā arī līdzšinējos faktiski uzņemto jauniešu rādītājus, un izvērtējot projekta plānotos uzņemšanas rādītājus, joprojām pastāv risks projektā plānoto iznākuma un rezultāta rādītāju sasniegšanai attiecībā uz NEET jauniešiem.

(232) Atbilstoši VIAA aprēķiniem un jaunām prognozēm līdz projekta īstenošanas beigām - 2018.gada 31.augustam - kopumā varētu iesaistīt 82,4% no plānotā iznākuma rādītāja, no kuriem 82,2% no plānotā rezultatīvā rādītāja, un visus iesaistītos nodarbinātos jauniešus, no kuriem 100% no plānotā rezultatīvā rādītāja iegūs kvalifikāciju. Vienlaicīgi ir jāmin, ka paredzētais neapgūtais finansējums 7.2.1.2.pasākumā varētu veidot 5,6 milj. euro (15% no kopējā 7.2.1.2.pasākuma

⁵³ Rādītāji “Dalībnieki, kas piedalās pieaugušo izglītībā, apmācības programmās, kuras pabeidzot tiek iegūta kvalifikācija, mācekļa praksē vai stažēšanās pasākumos sešos mēnešos pēc aiziešanas” (esošā rādītāja izpilde – 15%), “Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas saņem darba, pieaugušo izglītības, mācekļa vai prakses vietas piedāvājumu” (izpilde – 28%), “Dalībnieki, kas ir bezdarbnieki un pēc aiziešanas iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, vai ir nodarbināti, tostarp pašnodarbināti” (izpilde – 28%).

⁵⁴ Pieejams šeit: <http://www.esf.ie/en/ImageLibrary/Repository/Files/Annex-D-Practical-guidance-on-data-collection-and-validation-May-20161.pdf>

finansējuma). FM, LM un IZM meklē labāko risinājumu jēgpilnam JNI finansējuma izlietojumam, ievērojot JNI nosacījumus.

(233) Detalizētāku informāciju par konkrēto JNI pasākumu progresu un identificēto uzraudzības rādītāju nesasniedzšanas risku mazināšanas iespējām skat. KP fondu GZ 2.sadaļā un informatīvajā ziņojumā “Par Jauniešu garantijas īstenošanas progresu”⁵⁵.

Novērtējums par JNI īstenošanu attiecībā uz noteiktajiem mērķiem un ieguldījumu garantijas jauniešiem īstenošanu:

(234) Kopš JNI pasākumu ieviešanas brīža vērojama jauniešu situācijas darba tirgū uzlabošanās pēdējos gados – pieaug jauniešu (15-24 gadi) nodarbinātības līmenis (33,2% 2016.gada trijos ceturkšņos) un mazinās bezdarbs (17,7% 2016.gadatrijos ceturkšņos), kaut arī 2016.gadā bezdarba līmeņa kritums jauniešiem bija apstājies. Kopš 2010.gada NEET grupas jauniešu skaits (vecumā 15-24 gadi) Latvijā samazinās ik gadu vidēji par 12%, ko ietekmē t.sk. arī demogrāfiskā situācija Latvijā.

(235) 2014.-2016.gadā JNI pasākumu īstenošanai tika novirzīti 37 799 804 euro (52% no JG kopbudžeta), tajā skaitā JNI finansējums – 15 504 705 euro, ESF finansējums – 17 234 975 euro, valsts budžeta līdzfinansējums – 2 756 620 euro un privātais līdzfinansējums – 2 303 504 euro.

(236) 2014.-2016.gadā reģistrētā bezdarbnieka statusu NVA saņēma 111 tūkstoši jauniešu vecumā 15-29 gadi, darbā iekārtojās 65 tūkstoši jauniešu (58% no visiem NVA reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem). Kopumā 2014.-2016.gadā JG ietvaros ilgtermiņa atbalsts sniegts 19 tūkstošiem jauniešu vecumā 15-29 gadi (66% no plānotā programmā iesaistāmo jauniešu skaita 2014.-2018.gadā). Vienlaicīgi darba meklēšanas atbalsta pasākumos piedalījušies kopumā 92 tūkstoši jauniešu, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos – 29 tūkstoši, jauniešiem sniegtas 106 tūkstoši karjeras konsultācijas.

(237) Pārskata periodā lielākais jauniešu skaits tika iesaistīts apmācību pasākumos, t.i., 14 tūkstoši jauniešu jeb 70% no kopējā JG dalībnieku skaita kvalitatīvajos atbalsta pasākumos.

(238) Pirmajos četros mēnešos kopš bezdarbnieka statusa saņemšanas vai pieteikuma iesniegšanas dalībai JG vidēji 45% jauniešu iestājas atbalsta pasākumā vai atgriežas darba tirgū, savukārt vidēji 19% no visiem jauniešiem zaudē bezdarbnieka statusu pienākumu nepildīšanas dēļ⁵⁶. Savukārt sešu mēnešu laikā kopš bezdarbnieka statusa saņemšanas vai pieteikuma iesniegšanas dalībai JG 54% jauniešu iestājas atbalsta pasākumā vai atgriežas darba tirgū.

(239) Lai izvērtētu JG ietvaros īstenoto atbalsta pasākumu efektivitāti, 2018.gadā ir plānots veikt visaptverošu JG pasākumu izvērtējumu⁵⁷.

(240) Tāpat 2017.gadā ir plānots veikt zinātnisko pētījumu par sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku iespējām iekļauties darba tirgū⁵⁸, kura ietvaros ir plānots veikt NVA pasākumu, t.sk. JG, ietekmes novērtējumu, analizējot pasākumu dalībnieku un jauniešu-bezdarbnieku gaitas darba tirgū īsākā un ilgākā termiņā (arī ietekmi uz darba ienākumiem, ieņemamā amata atbilstību iegūtajām zināšanām NVA pasākumos u.tml.). Ņemot vērā atbalsta nozīmīgumu jauniešiem, vienlaikus notiek diskusijas arī par JG atbalsta pasākumu īstenošanu pēc 2018.gada.

Papildus informāciju skat. KP fondu GZ 2.sadaļā un informatīvajā ziņojumā “Par Jauniešu garantijas īstenošanas progresu”⁵⁹.

⁵⁵ Pieejams šeit: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40423030&mode=mk&date=2017-04-25>.

⁵⁶ Iemesli šādai rīcībai ir dažādi: jaunieši nepilda bezdarbnieka pienākumus un neierodas NVA noteiktajā dienā, daļa sniedz nepatiesas ziņas par sevi, vēl daļa vēlas pēc iespējas ātrāk atrast darbu un nevēlas iesaistīties atbalsta pasākumos, vēl daļa jauniešu turpina darba meklējumus ārzemēs). Tas liecina par to, ka daļai jauniešu ir zema motivācija darba meklēšanā un viņiem nepieciešams sniegt papildus atbalstu un informāciju par notiekošajiem procesiem darba tirgū – darbam ar šādiem jauniešiem tiek īstenots projekts “PROTI un DART”

⁵⁷ Jautājumi formulēti Regulā 1304/2013 un dokumentā “European Commission Guidance on Evaluation of Youth Employment Initiative”, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13458&langId=en>

⁵⁸ DP 9.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Paaugstināt sociālo dienestu darba efektivitāti un darbinieku profesionalitāti darbam ar riska situācijā esošām personām” 9.2.1.2.pasākuma “Iekļaujoša darba tirgus un nabadzības risku pētījumi un monitorings” īstenošanas noteikumi Nr. 386 (07.07.2015.)

⁵⁹ Pieejams šeit: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40423030&mode=mk&date=2017-04-25>.